

Schoolondersteuningsprofiel

P.I. School Hondenberg

2020-2024

Inhoudsopgave

		Blz.
1.	Inleiding	2
1.1	Passend onderwijs	2
2.	Algemene gegevens	3
2.1	Contactgegevens	3
2.2	Organogram	3
2.3	Karakter van de school	5
2.4	Kengetallen leerlingpopulatie	6
3	De organisatie	7
3.1	Typering van P.I. School Hondsborg	7
3.2	Externe leerlingen	8
3.3	Interne leerlingen en Observatiecentrum De Hondsborg	8
3.4	Onderwijsmissie en visie	9
3.4.1	Missie	9
3.4.2	Visie	9
3.5	Onderwijsorganisatie	11
3.5.1	Speciaal onderwijs	11
3.5.2	Voortgezet speciaal onderwijs	12
3.6	Ambities en doelen	13
4.	Populatie	14
4.1	SO afdeling	14
4.2	VSO afdeling	16
4.3	Uitstroom	18
4.4	Doorstroom	18
4.5	Tendens	18
4.6	Ouderbetrokkenheid	19
4.7	Leerlingtevredenheid	19
5.	Zorg en ondersteuning	20
5.1	Ondersteuningsstructuur	20
5.2	Route leerlingenzorg	21
5.3	Zorgniveau en bekostiging	22
5.4	Ondersteuningsprofielen	23
5.4.1	Basisondersteuning	23
5.4.2	Extra ondersteuning	29
5.4.3	Intensieve ondersteuning	35
5.4.4	Zeer intensieve ondersteuning met individuele begeleiding	44
5.4.5	Individueel onderwijs/Individueel onderwijszorgarrangement	51
6.	Grenzen aan het onderwijs	58
6.1	Veiligheid en storend gedrag	58
6.2	Leerbaarheid/onderwijs niveau	58
6.3	Medisch/lichamelijke problematiek	59
6.4	Suïcidaliteit	59
6.5	Seksueel overschrijdend gedrag	59
	Literatuurlijst	60
	Bijlagen	61

1. Inleiding

In dit verslag wordt een beschrijving gegeven van het ondersteuningsprofiel van P.I. School Hondsborg. Het schoolondersteuningsprofiel (SOP) is een beschrijving van de basisondersteuning en de extra ondersteuning die op deze school geboden kan worden (of wil bieden) aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Het geeft aan waar de mogelijkheden en grenzen liggen van het onderwijs, de zorg en ondersteuning binnen de school en waar verdere professionalisering en ontwikkeling binnen de schoolorganisatie nog gewenst is.

In het kader van passend onderwijs is het schoolondersteuningsprofiel een belangrijk instrument waarin de school de taken, verantwoordelijkheden en werkwijze van de school vast legt. Alle schoolondersteuningsprofielen van de scholen in het samenwerkingsverband samen zorgen voor een dekkend aanbod, zodat alle leerlingen passend onderwijs kunnen krijgen. Daarnaast speelt het schoolondersteuningsprofiel een rol in het toelatingsbeleid van de school.

Het SOP is opgesteld door het schoolteam van P.I. School Hondsborg (schoolleider, leraren, IB-ers en gedragswetenschappers) gebaseerd op richtlijnen zoals opgesteld door PO raad en het SOP zoals deze in 2015 is opgesteld door Sardes.

De Medezeggenschapsraad (MR) heeft adviesrecht ten aanzien van het SOP. In augustus 2020 is het SOP met hen doorgenomen.

1.1 Passend onderwijs

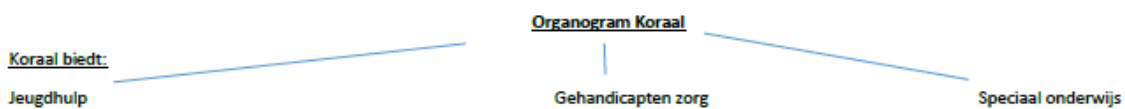
De wet passend onderwijs geeft aan dat iedere school een schoolondersteuningsprofiel moet hebben. Daarin geeft de school aan welke maatregelen genomen worden voor leerlingen die extra ondersteuning behoeven (artikel 1, lid 2). Het profiel wordt voor een periode van vier jaar vastgesteld door het bevoegd gezag. De medezeggenschapsraad heeft een adviesrecht bij de vaststelling.

2. Algemene gegevens

2.1 Contact gegevens

School : P.I. School Hondenberg
Brinnummer : 01OZ
Schoolbestuur: Koraal, Saltho onderwijs
Bevoegd gezag: Christel Bogers
Schoolleider: Dhr. J. Meuleman
Intern begeleider: Mw. A. Audenaerd, Dhr. J. van Helstrand
Orthopedagoog : Mw. M. Damen, Mw. V. Rongen
Samenwerkingsverband: SO Plein013 en VSO Portvolio
Medezeggenschap, personeelsgeleding: Mw. A. van Gog, Dhr. R. van Gils, Dhr. W. van Asten

2.2 Organogram

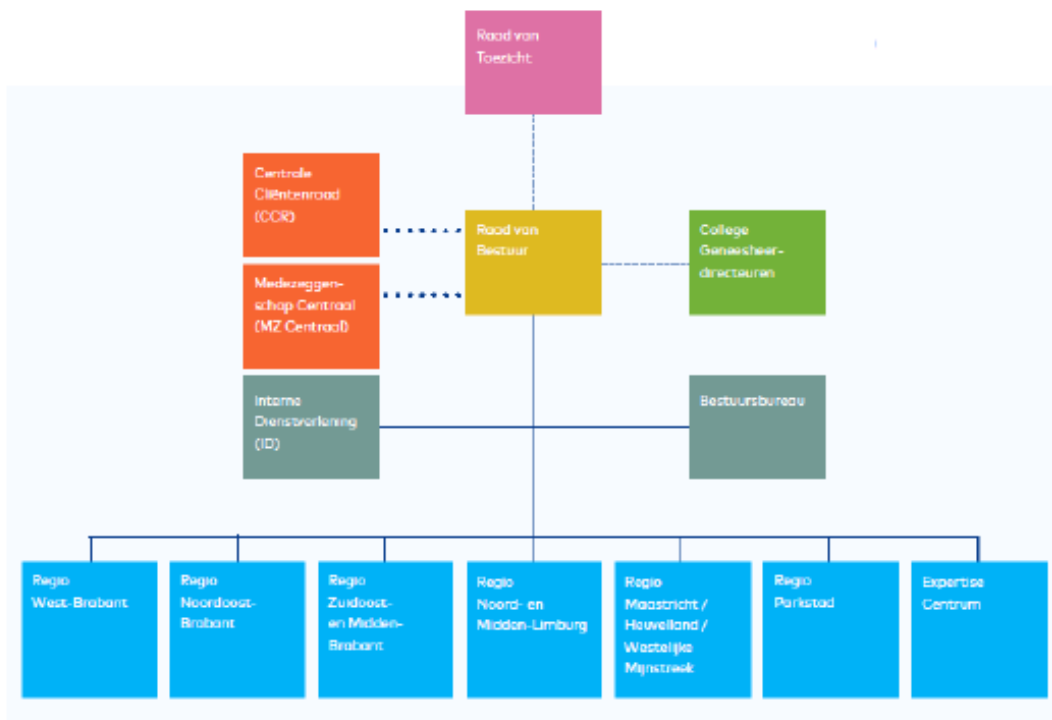
Koraal doet dit in de volgende regio's:

- A: West-Brabant
- B: Noord-Oost Brabant
- C: Zuidoost en Midden Brabant
- D: Noord en Midden-Limburg
- E: Maastricht/Heuvelland/ Westelijke Mijnstreek
- F: Parkstad
- G: Expertisecentrum

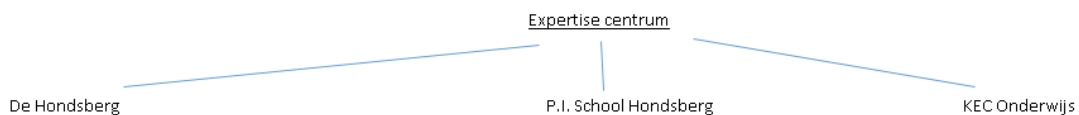

Regio's Koraal. (z.d.). [Illustratie]. Geraadpleegd op 21 april 2020 van
file:///C:/Users/a.audenaerd/Downloads/Koraal_maatschappelijk_jvsl_2018_6_DEF%20(1).pdf

Geef het volgende beeld ten aanzien van aansturing:

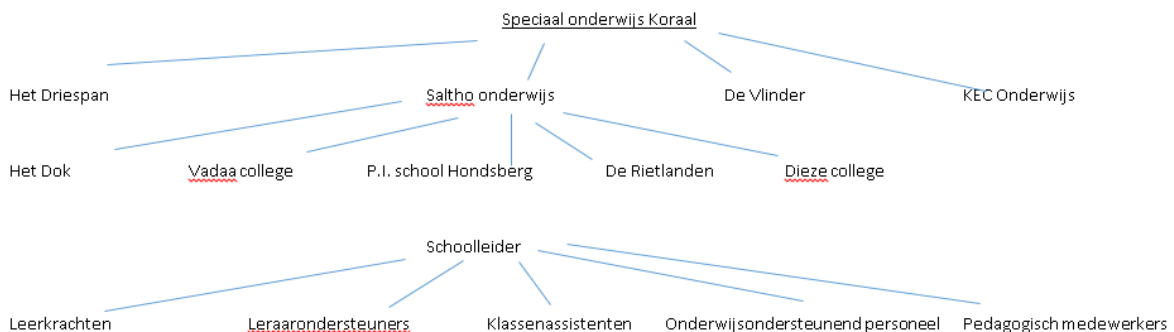

Organogram Koraal. (z.d.). [Illustratie]. Geraadpleegd op 21 april 2020 van [file:///C:/Users/a.audenaerd/Downloads/Koraal_maatschappelijk_ivsl_2018_6_DEF%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/a.audenaerd/Downloads/Koraal_maatschappelijk_ivsl_2018_6_DEF%20(1).pdf)

P.I. School Hondenberg valt onder het Expertise centrum van Koraal. Directeur van het Expertisecentrum is dhr. Dick de Koning. Hij stuurt de diverse teamleiders zorg aan en schoolleider P.I. School Hondenberg.

Maar P.I. school Hondenberg valt tevens onder Saltho onderwijs. En ook hier wordt de schoolleider aangestuurd door de directeur onderwijs Christel Bogers. Dit ziet er als volgt uit.

2.3 Karakter van de school

Voor uitleg van de diverse begrippen en toelichting op onderstaande gebieden wordt verwezen naar bijlage 1.

Denominatie	P.I. School Hondenberg is een algemeen christelijke school waar leerlingen van diverse godsdiensten en culturen worden ontvangen. Een open christelijke basisschool zijn betekent dat wij werken met de christelijke kalender. De christelijke feesten en andere in de Nederlandse cultuur verweven feesten, worden op onze school gevierd. Respect geven en krijgen is hierbij voor ons van wezenlijk belang.
Onderwijsconcept	☐ Daltononderwijs ☐ Democratisch onderwijs ☐ Freinetonderwijs ☐ Jenaplanonderwijs ☐ Montessorionderwijs ☐ Ontwikkelingsgericht onderwijs ☒ Traditioneel onderwijsconcept ☐ Vrijeschool
Schooltypering	Ondersteuningsprofiel beschreven in termen van Indiceren Volgens Ondersteuningsbehoeften (IVO): ☐ Netwerkschool ☐ Smalle ondersteuningsschool ☐ Brede ondersteuningsschool ☒ Inclusieve school
Schooltypering Speciaal (Basis) Onderwijs	☒ Doelgroepschool ☒ Integratieve school P.I. School Hondenberg zit op het continuüm tussen doelgroepschool en integratieve school in.
Domeinen	
Domein 1: Diversiteit van de leerlingpopulatie	De leerlingenpopulatie van P.I. School Hondenberg is: ☐ sterk homogeen, passend bij het beeld van een smalle doelgroepen school ☒ matig heterogeen, passend bij het beeld van een brede doelgroepschool ☐ matig heterogeen met integratieve elementen, passend bij het beeld van een hybride doelgroepschool ☐ sterk heterogeen, passend bij het beeld van een integratieve school
Domein 2: Ruimte voor verschillen	Relatie tussen de mate waarin de (les)methode sturend is en de mate waarin diversiteit van leerlingen opgevangen kan worden. ☐ methode gestuurde aanpak ☐ 'oprekken' van methode gestuurde aanpak ☒ omslag onderwijsconcept ☒ aanpak gestuurd door de individuele onderwijsbehoeften P.I. School Hondenberg wil onderwijs kunnen bieden aan leerlingen die onderling sterk verschillen in hun onderwijsbehoeften maar waarbij de methode wel als richtlijn wordt gebruikt. P.I. School Hondenberg is een school die binnen een onderwijsgroep ☐ eenzelfde vorm van onderwijs biedt aan leerlingen ☐ enige extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen ☒ veel extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen
Domein 3: De vijf velden voor voorzieningen	De school heeft meer dan fundamentele voorzieningen voor wat betreft: ☒ extra 'handen' in de klas ☒ onderwijsmateriaal ☒ de ruimtelijke omgeving ☒ specialistische expertise ☒ contacten met externe relaties
Domein 4: Borging	D borging in de organisatie van de extra ondersteuning voor leerlingen gebeurt:

	☒ op alle gevraagde aspecten overwegend planmatig ☐ op de meeste gevraagde aspecten planmatig, op enkele niet ☐ op enkele gevraagde aspecten planmatig, op de meeste niet ☐ op geen enkele van de gevraagde aspecten planmatig
Domein 5: Samenwerking binnen het onderwijs	De samenwerking met onderwijspartners binnen en buiten Plein013 is: ☒ intensief, in een stevig netwerk met veel partners ☐ intensief met enkele partners, beperkt met andere ☐ matig intensief met enkele partners, beperkt met andere ☐ beperkt

2.4 Kengetallen leerlingenpopulatie

P.I. School Hondsborg biedt hoofdzakelijk onderwijs aan leerlingen in de basisschoolleeftijd (SO), maar heeft ook een kleine groep leerlingen binnen de school die voortgezet onderwijs volgen (VSO).

De gegevens zijn afkomstig van teldatum 1 oktober betreffende het jaar.

SO	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Residentiële leerlingen	61	65	60	51
Externe leerlingen	27	31	25	22
VSO				
Residentiële leerlingen	42	37	40	42
Externe leerlingen	0	1	3	2
Structuurklassen				
Residentiële leerlingen	25	30	39	41
Externe leerlingen	2	5	7	7
Individueel onderwijs-zorgarrangement				
Residentiële leerlingen	3	3	1	4
Externe leerlingen	0	1	0	0

3. De organisatie

3.1 Typering van P.I. School Hondenberg

Leerlingen met zeer specifieke onderwijsbehoeften, die binnen het reguliere onderwijs onvoldoende passend onderwijs kunnen krijgen, zijn aangewezen op het (voortgezet) speciaal onderwijs.

P.I. School Hondenberg is een school welke onderwijs biedt aan leerlingen, die aangewezen zijn op specifieke ondersteuning.

P.I. School Hondenberg biedt onderwijs aan kinderen en jongeren die:

- elders woonachtig zijn en alleen de school bezoeken. Deze leerlingen zijn in het bezit van een TLV-beschikking die is afgegeven door het samenwerkingsverband waartoe de leerling behoort.
- tijdelijk zijn opgenomen bij De Hondenberg (interne leerlingen)

De P.I. School is een school voor (voortgezet) speciaal onderwijs gericht op kinderen/jongeren in de leeftijd van vier tot achttien jaar met complexe gedrags- en/of psychiatrische problematiek. Van oudsher is er bij de leerlingen op P.I. School Hondenberg sprake van een verstandelijke beperking. Waar voorheen het intelligentieniveau bepalend was om vast te stellen of er sprake was van een verstandelijke beperking (IQ 50-70), vindt er door de komst van DSM 5 een verschuiving plaats naar het adaptief functioneren. En zijn er nu twee aspecten belangrijk bij het vaststellen van verstandelijke beperking, namelijk het:

- intellectueel functioneren
- (sociaal) aanpassingsvermogen

Hiermee heeft er binnen de leerlingenpopulatie van de P.I. School een verschuiving plaatsgevonden van licht verstandelijk beperkte leerlingen met een IQ van 70 en lager, naar leerlingen die over beneden gemiddelde (IQ 85) tot gemiddelde (IQ>85) intellectuele mogelijkheden beschikken, al dan niet met een fors disharmonisch intelligentieprofiel. Voor de leerlingen met gemiddelde capaciteiten geldt dat zij dermate veel problemen ervaren op het gebied van de sociaal aanpassing dat hen dit belemmert in het dagelijks functioneren en zij (blijvende) ondersteuning nodig hebben (ook in de schoolomgeving). Bij deze doelgroep wordt eveneens gesproken van een verstandelijke beperking (Y. Kaldenbach, 2015; Y.de Beer, 2011).

De mate waarin kinderen en jongeren met een verstandelijke beperking behoefte hebben aan ondersteuning varieert en is afhankelijk van het functioneren, de leefomgeving en bijkomende problematiek (leerproblemen of psychiatrische problematiek). Bij de leerlingen van P.I. School Hondenberg staan de beperkingen in het sociaal aanpassingsvermogen op de voorgrond. Vaak vertonen ze problematisch gedrag waardoor er extra ondersteuning nodig is bij het leren reguleren van hun emoties en gedrag. De mate waarin zij extra ondersteuning nodig hebben varieert. Om maatwerk te kunnen leveren en zo goed mogelijk aan te kunnen sluiten bij de onderwijs- en zorgbehoeften van onze leerlingen, werkt P.I. School Hondenberg samen met verschillende zorgpartners en staat de school open voor alternatieve, creatieve oplossingen om leerlingen die ondersteuning te bieden binnen de schoolomgeving die zij nodig hebben zodat ze weer kunnen functioneren in de schoolomgeving en weer in staat zijn om onderwijs te volgen. Het is binnen P.I. School Hondenberg dan ook gewoon om te werken met verschillende soorten onderwijszorgarrangementen. Dit vraagt om een nauwe samenwerking met gemeenten, ouders en zorgpartners.

Naast observatiecentrum is De Hondenberg ook een Pedologisch Instituut (PI). Kenmerkend van een Pedologisch Instituut is dat er een verbinding is met universiteiten. Wat betekent dat er op het gebied van onderwijs en gedrag eigen wetenschappelijk onderzoek wordt gedaan, deelgenomen wordt aan wetenschappelijk onderzoeksprojecten en wetenschappelijke kennis wordt uitgedragen naar ketenpartners. De Hondenberg maakt hierbij, samen met P.I. School Hondenberg, onderdeel uit van Pi7. Een groep van zeven Pedologische Instituten met aangesloten PI-Scholen die met elkaar samenwerken op het gebied van onderzoek, professionalisering en kennisoverdracht. De P.I. van P.I. School Hondenberg staat dus voor Pedologisch Instituut School en wijst op de verbondenheid met Pedologisch Instituut De Hondenberg.

Binnen de organisatie van Koraal maakt Observatiecentrum De Hondenberg samen met Koraal Expertise Centrum Onderwijs (KEC) en P.I. School Hondenberg onderdeel uit van het Expertise Centrum van Koraal. Via het Expertise Centrum wordt kennis Koraal-breed gedeeld en verder uitgebouwd, wordt

bekeken aan welke wetenschappelijke onderzoeken er wordt deelgenomen en welke innovaties belangrijk zijn voor de zorg en het onderwijs.

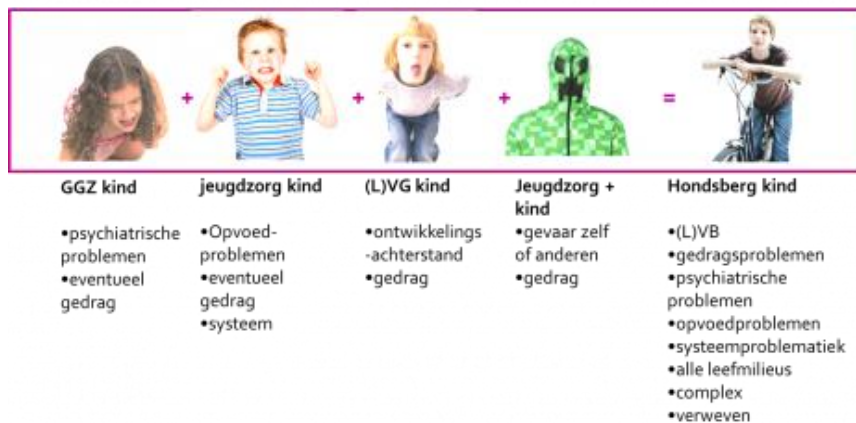
3.2 Externe leerlingen

P.I. School Hondsberg biedt onderwijs aan leerlingen uit de regio Tilburg/Waalwijk, Den Bosch, Breda en Eindhoven die zijn vastgelopen in het onderwijs of waar vragen liggen ten aanzien van de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften.

Deze 'externe leerlingen' komen voor een beperkte periode naar onze school. Het streven is om een leerling te herplaatsen naar een school in de eigen regio. Er wordt doorverwezen naar het 'reguliere' speciaal (basis)onderwijs of voortgezet (speciaal) onderwijs.

Om te kunnen starten op de P.I. School hebben deze leerlingen een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) nodig van het betreffende samenwerkingsverband om onderwijs te kunnen volgen op de P.I. School. Afhankelijk van de complexiteit van de problematiek en de ondersteuningsbehoeften van deze leerlingen kan dit een TLV zijn van bekostigingscategorie 1, 2 of 3, of een aanvullend onderwijsarrangement.

Clientprofiel

De tendens van de afgelopen jaren is dat een steeds groter groeiende groep leerlingen die wordt aangemeld bij de P.I. School uit een 'thuiszit'-situatie komt. Deze leerlingen zijn dermate vastgelopen binnen het (speciaal) onderwijs dat zij inmiddels geen onderwijs meer volgen. Voor deze leerlingen wordt een instroomprogramma opgesteld om hen te herleiden tot onderwijs. Indien noodzakelijk is het mogelijk om zorg in te zetten binnen het onderwijs. Voor het samenstellen van een passend onderwijszorgarrangement is samenwerking tussen ouders, het samenwerkingsverband, de gemeente en hulpverlening nodig.

3.3 Interne leerlingen en Observatiecentrum De Hondsberg

Kenmerkend voor P.I. School Hondsberg is de nauwe samenwerking met Observatiecentrum De Hondsberg. De school maakt dan ook onderdeel uit van het multidisciplinaire team van Observatiecentrum De Hondsberg.

De kinderen van Observatiecentrum De Hondsberg bevinden zich in de leeftijd van 0 tot 18 jaar en zijn uit heel Nederland afkomstig. Bij deze kinderen is sprake van complexe problematiek die ligt op het snijvlak van jeugdzorg, ortho psychiatrische zorg en LVG-zorg. De kinderen zijn vastgelopen op verschillende ontwikkelgebieden, thuis en/of op school. Ook hebben ze vaak lange trajecten van (veelal vastgelopen) hulpverlening achter de rug als ze worden doorverwezen naar Observatiecentrum De Hondsberg. De Hondsberg levert dan ook als enige zorgaanbieder in Nederland gespecialiseerde diagnostiek, observatie en exploratieve behandeling aan verstandelijk beperkte jeugdigen met bijkomende complexe, vaak psychiatrische, problematiek (Uit: Landelijke Afspraken Vereniging

Nederlandse Gemeenten). Samen met Observatiecentrum De Hondenberg en KEC Onderwijs, maakt P.I. School Hondenberg onderdeel uit van het landelijk werkend Expertise Centrum van Koraal¹.

Voor de kinderen van De Hondenberg heeft P.I. School Hondenberg de taak onderwijs te bieden aan deze complexe doelgroep die voor een kortdurende periode zijn opgenomen. Voor al deze leerlingen heeft de P.I. School een samenwerkingsovereenkomst gesloten met Observatiecentrum De Hondenberg. Voor deze leerlingen hoeft geen procedure van aanmelding tot toelating doorlopen te worden en geeft het samenwerkingsverband geen toelaatbaarheidsverklaring af. De bekostiging van deze leerlingen wordt door DUO vastgesteld op basis van de hoofdonderwijssoort. In het geval van de P.I. School betekent dit bekostigingscategorie 1. Wanneer de P.I. School van mening is dat de ondersteuningsbehoeften van een leerling veel groter zijn dan in een reguliere schoolklas van de P.I. School geboden kan worden en bekostigingscategorie 1 ontoereikend is, vraagt de school alsnog een TLV met een hogere bekostigingscategorie bij het samenwerkingsverband waar de leerling vandaan komt.

3.4 Onderwijsmissie en visie

3.4.1 Missie

P.I. School Hondenberg is een school voor (Voortgezet) Speciaal Onderwijs die onderwijs biedt aan leerlingen die opgenomen zijn op Observatiecentrum De Hondenberg en aan leerlingen uit de regio. De leerlingen van de P.I. School hebben in hun leven ingrijpende ervaringen meegemaakt in de gezinssituatie en/of op school, waardoor het hen niet meer lukt om binnen de 'gewone' leeromgeving van het speciaal (basis) onderwijs of voortgezet (speciaal) onderwijs te functioneren en tot leren te komen. De problemen die de leerlingen ervaren zijn uiteenlopend: emotie-regulatieproblemen, aandachts- en concentratieproblematiek, impulsief gedrag, prikkelverwerkingsproblemen, angsten of schoolfobieën. Bij verschillende leerlingen heeft dit ertoe geleid dat zij in het verleden kort- of langdurend geen onderwijs meer hebben gevolgd.

P.I. School Hondenberg heeft als missie onderwijs te bieden aan juist die leerlingen die zijn vastgelopen binnen het reguliere en/of speciaal onderwijs (ook aan de zogenaamde 'thuiszitters') en om deze leerlingen weer aan het leren te krijgen. Hierbij kijken we naar hoe we het onderwijs zo kunnen aanpassen dat leerlingen weer kunnen functioneren in een schoolomgeving en weer tot leren kunnen komen. Dit kunnen aanpassingen zijn in het onderwijsprogramma, in de onderwijsomgeving, maar ook in de onderwijstijd. Door op zoek te gaan naar de onderwijs-ondersteuningsbehoeften van de leerling en aan te sluiten bij wat de mogelijkheden zijn, kan de leerontwikkeling weer op gang komen en wordt de leerling voorbereid op terugstroom naar onderwijs thuisnabij.

Binnen onze school vinden we het belangrijk om een schoolklimaat te creëren waarbij onze waarden een centrale rol innemen en die we binnen ons onderwijs willen uitdragen naar de leerlingen, naar ouders/verzorgers en naar elkaar. De vier kernwaarden die centraal staan in het handelen van het schoolteam zijn: vertrouwen, veiligheid, respect en zelfredzaamheid.

3.4.2 Visie

Ondanks de aanpassingen die nodig zijn in het onderwijs van de leerlingen blijft de P.I. School wel een echte leerschool waar gewerkt wordt aan de kerndoelen die voor het speciaal onderwijs gelden. Alle basisvakken van het onderwijs komen aan bod en er wordt gewerkt met methoden die het regulier onderwijs ook gebruikt. Doordat er bij het merendeel van de leerlingen sprake is van een onderwijsachterstand op één of meerdere gebieden, krijgen de leerlingen onderwijs op hun eigen niveau aangeboden en kunnen leerlingen zich in hun eigen tempo ontwikkelen in plaats van mee te 'moeten' met een klassenjaarsysteem zoals doorgaans gewoon is binnen het onderwijs.

De school heeft hierbinnen de volgende drie functies:

- Schakelschool: Een belangrijk kenmerk van de P.I. School is de hoge doorstroom van leerlingen. De meeste leerlingen verblijven in verband met de opname bij De Hondenberg 12 tot 18 maanden op de P.I. School. Van belang is dat de leerlingen geen grotere onderwijsachterstand oplopen gedurende hun verblijf op De Hondenberg en dat zij na de opname weer voldoende kunnen

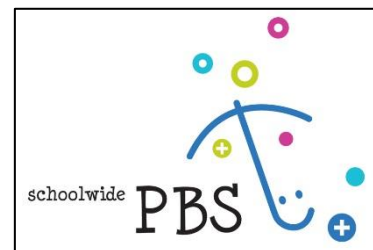
¹ Via het Expertise Centrum wordt kennis Koraal-breed gedeeld en verder uitgebouwd, wordt bekeken aan welke wetenschappelijke onderzoeken er wordt deelgenomen en welke innovaties belangrijk zijn voor de zorg en het onderwijs.

instromen/terugstromen naar een passende school in de eigen regio. Daarnaast heeft de P.I. School te maken met leerlingen die elders niet plaatsbaar zijn. Voor deze leerlingen is de P.I. School een tussenstation om weer te leren functioneren in het onderwijs en van daaruit weer terug te stromen naar passend onderwijs thuisnabij.

- Zorgzame school: Binnen P.I. School Hondsberg is het schoolse leren belangrijk, maar dit kan niet zonder sociaal-emotioneel leren. Het uitgangspunt van de P.I. School is dat leerlingen alleen kunnen leren als ze lekker in hun vel zitten. Daarom neemt het sociaal-emotioneel leren ook een prominente rol in binnen het onderwijs. Door er voor te zorgen dat leerlingen beter in hun vel komen te zitten, niet meer voortdurend op hun tenen hoeven te lopen, laten ze minder probleemgedrag zien en kunnen ze weer tot leren komen. Door sociaal-emotioneel leren leerlingen beter om te gaan met zichzelf en met de ander, leren ze hun emoties te reguleren en kunnen ze zich in sociaal-emotioneel gebied verder ontwikkelen. Dit zorgt er vervolgens weer voor dat ze betere leerresultaten kunnen behalen (K. van Overveld, 2017). P.I. School Hondsberg staat dan ook voor een totaalvorming van leerlingen waar naast de cognitieve vakken veel aandacht is voor de sociaal-emotionele ontwikkeling.
- Onderzoeksschool: P.I. School Hondsberg is door de verbinding met het Pedologisch Instituut De Hondsberg ook een onderzoeksschool. De P.I. School maakt enerzijds onderdeel uit van het multidisciplinair team van De Hondsberg en draagt de school bij aan het doen van observatie en onderzoek naar de leer- en gedragscomponent van de leerlingen om zo een beter beeld te krijgen van de leerlingen en een passend onderwijsadvies te geven. Anderzijds maakt P.I. School Hondsberg onderdeel uit van het Pi7-consortium en is de school actief betrokken bij wetenschappelijke onderzoekstrajecten op het gebied van gedrag en onderwijs.

Om bovenstaande visie verder uit te werken is P.I. School Hondsberg aan de slag met een intensief implementatietraject van Schoolwide Positive Behavior Support (SWPBS) ondersteund door Fontys Hogeschool met als doel het leren te bevorderen en gedragsproblemen te voorkomen binnen een veilig en positief schoolklimaat. In het onderwijs wordt dit terug gezien door naast de schoolse vakken extra ruimte vrij te maken voor sociaal-emotioneel leren (SEL) in de vorm van:

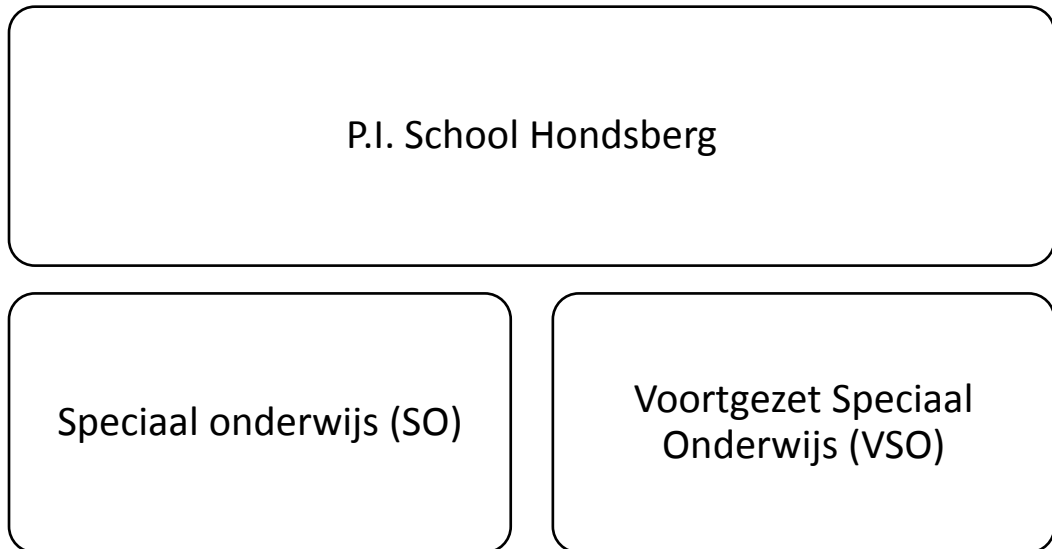
- lessen Sociaal-Emotioneel leren aan de hand van KWINK-
lessen
- gedragsverwachtingen actief aan te leren en regelmatig te oefenen
- gedrag systematisch te belonen
- data te verzamelen over gedrag van leerlingen met behulp van het digitale programma Swis Suite

Daarnaast neemt de P.I. School deel aan een onderzoekstraject van Pi7 waarbij de effectiviteit van Traumasensitief onderwijs wordt onderzocht. Binnen dit onderzoek worden leerkrachten opgeleid om een traumasensitief klassenklimaat te creëren. Het programma dat de leerkrachten aangeboden krijgen helpt hen om met een trauma-sensitieve bril te kijken naar het gedrag van hun leerlingen, zodat ze gedragsproblemen die voortkomen vanuit trauma sneller herkennen en beter begrijpen en daardoor meer sensitief en preventief kunnen reageren.

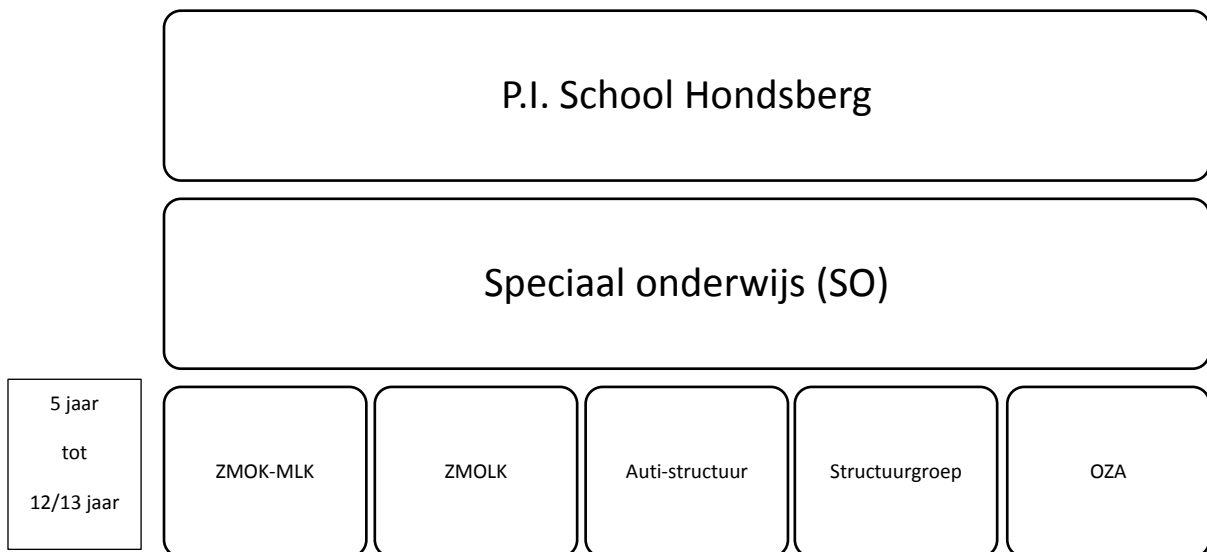
3.5 Onderwijsorganisatie

De onderwijstrajecten die binnen P.I. School Hondenberg worden aangeboden zijn:

3.5.1 Speciaal onderwijs (SO)

De onderwijstrajecten die binnen P.I. School Hondenberg worden aangeboden zijn:

De SO afdeling biedt (met uitzondering van de OZA) onderwijs aan zowel interne als externe leerlingen.

Binnen het speciaal onderwijs (SO), de basisschool van de P.I. School, zijn de klassen voornamelijk ingericht op didactisch niveau. Naast het didactische niveau van de leerlingen wordt ook rekening gehouden met het sociaal-emotionele niveau van de leerlingen, zodat er een gunstig groepsklimaat kan ontstaan waarbinnen de leerlingen zich veilig. De klassen zijn ingericht op grond van de volgende onderwijsvormen:

- Moeilijk lerend (SBO/ZMOK)
- Zeer Moeilijk Lerend (ZML-onderwijs)
- Anti-klas
- Structuurgroepen (kleine klas, meer begeleiding)

- OZA (onderwijs zorg arrangement, individueel onderwijs in combinatie met opname op De Hondsborg)

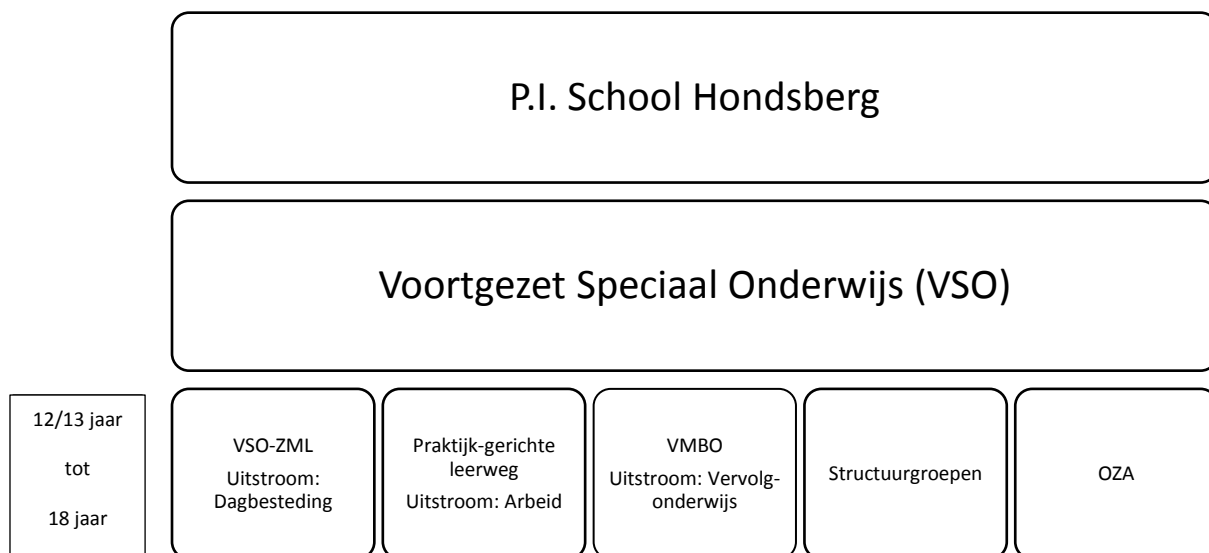
Als onderlegger wordt gebruik gemaakt van een didactisch programma. Per leerling wordt ingestoken op het laatst bekende didactische niveau of wordt het niveau ten tijde van plaatsing bepaald. Er worden in het ontwikkelperspectiefplan doelen vastgesteld. Tevens wordt het uitstroomperspectief bepaald.

Indien mogelijk wordt er klassikaal of in niveaugroepen gewerkt.

Binnen de structuurgroepen SO wordt meer individueel middels TEACCH gewerkt. Daarnaast zijn zij voornamelijk ingericht op ondersteuningsbehoeften van de leerling. De leerlingen hebben veelal langdurig geen onderwijs gevolgd en het doel is om geleidelijk aan weer willen in te stromen in het onderwijs; herleiden tot onderwijs. Bij deze leerlingen zijn de school- en leervoorwaarden over het algemeen nog onvoldoende aanwezig zijn. Door aanpassingen in de onderwijsomgeving en onderwijsprogramma wordt geprobeerd tegemoet te komen aan de onderwijsbehoeften van de ze leerling. Van daaruit wordt toegewerkt naar het geleidelijk weer instromen in één van de reguliere onderwijsklassen van de P.I. School.

3.5.2 Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO)

De onderwijstrajecten die binnen P.I. School Hondsborg worden aangeboden zijn:

De VSO afdeling van P.I. School Hondsborg zijn allen opgenomen op De Hondsborg. P.I. School Hondsborg biedt geen VSO onderwijs aan externe leerlingen.

Binnen het voortgezet speciaal onderwijs (VSO) van de P.I. School stromen leerlingen in vanuit het VSO-ZML onderwijs, Praktijkgericht onderwijs t/m het VMBO-Theoretische Leerweg. Er wordt op de P.I. School dan ook onderscheid gemaakt in de volgende uitstroomprofielen:

- Vervolgonderwijs
- Arbeid
- Dagbesteding

Het ideale uitgangspunt is dat er voor elk uitstroomprofiel een aparte klas is, maar gezien de beperkte leerlingpopulatie, is dit veelal niet mogelijk.

Binnen P.I. School Hondsborg is het praktijkgericht onderwijs het uitgangspunt. Middels de methode Jongleren wordt aandacht besteed aan arbeidsvaardigheden. De AVO vakken (Nederlands, Rekenen/wiskunde en Burgerschap) worden toegespitst op het didactische niveau van de leerling en kan zich richten op de uitstroomprofielen 'Arbeid' en 'Dagbesteding', of 'Vervolgonderwijs'.

Dit maakt dat klassikaal onderwijs in deze groepen niet of nauwelijks mogelijk is. De leerlingen volgen allemaal hun eigen leerroute. Het didactisch programma wordt als onderlegger gehanteerd.

Daarnaast is er een leerwerktraject gekoppeld aan het VSO. Zodoende kunnen de leerlingen intern

stage lopen en oefenen zij zo arbeidsgerichte vaardigheden.

Binnen de P.I. School kunnen leerlingen niet worden toegeleid tot een landelijke diploma. Het doel van het onderwijs is om de leerlingen gedragsmatig te stabiliseren en onderwijs op theorievakken zo aan te bieden dat de aansluiting naar het vervolgonderwijs mogelijk blijft. Voor de doorstroom naar het MBO zijn leerlingen van de P.I. School aangewezen op de Entree-opleiding van het MBO (niveau 1) waarmee ze een landelijk erkend beroepsdiploma kunnen halen.

Binnen de structuurgroepen VSO wordt meer individueel middels TEACCH gewerkt. Daarnaast zijn zij voornamelijk ingericht op ondersteuningsbehoeften van de leerling. De leerlingen hebben veelal langdurig geen onderwijs gevolgd en het doel is om geleidelijk aan weer willen in te stromen in het onderwijs; herleiden tot onderwijs. Bij deze leerlingen zijn de school- en leervoorwaarden over het algemeen nog onvoldoende aanwezig zijn. Door aanpassingen in de onderwijsomgeving en onderwijsprogramma wordt geprobeerd tegemoet te komen aan de onderwijsbehoeften van deze leerling. Van daaruit wordt toegewerkt naar het geleidelijk weer instromen in één van de reguliere onderwijsklassen van de P.I. School.

3.6 Ambities en doelen

P.I. School Hondsberg is een school welke zich blijft ontwikkelen. Er worden de komende jaren de volgende ambities gesteld:

- Verdiepen onderwijs op maat programma's:
Middels de programma lijn Melius Montis wil P.I. School Hondsberg tot een product komen waarin onderwijs programma's op maat ontwikkeld kunnen worden.
- Intensieve samenwerking met De Hondsberg, eveneens vanuit het project Melius Montis:
De "kindreis" ten tijde van opname op De Hondsberg i.c.m. onderwijs op P.I. School Hondsberg wordt meer verbonden/afgestemd.
- Expertise:
Tevens middels de programma lijn Melius Montis wil P.I. School Hondsberg haar expertise delen met de regio en andere geïnteresseerden. Door vroegtijdig betrokken te worden bij hulpvragen of scholing te bieden, ontstaat er voor leerlingen zo een grotere kans onderwijs te kunnen blijven volgen op de huidige school.
- Implementeren en het borgen van het VSO onderwijs middels de methode Jongleren. Hierbij zal tevens het leerwerkbedrijf meer ontwikkeld worden op gebied van arbeidsvaardigheden.
- Traumasensitief onderwijs:
Zoals al omschreven staat is P.I. School Hondsberg verbonden aan het PI7 consortium van waaruit zij deelneemt aan onderzoekstrajecten.
Een van de onderzoeken waar P.I. School Hondsberg aan deelneemt het traumasensitief lesgeven.
Uit recent onderzoek is gebleken dat circa 75 tot 90 procent van de jeugdigen die binnen een jeugdzorg (-plus) instelling verblijven, zoals De Hondsberg, veelal ingrijpende, traumatische gebeurtenissen hebben meegemaakt (Bastiaensen, 2016). Dit kan geleid hebben tot (complex) trauma en/of een verstoorde gehechtheidsrelatie. Complex trauma heeft grote gevolgen voor de algehele ontwikkeling van een jeugdige op het gebied van het brein, het lichaam, de geest (Van der Kolk, 2016), waardoor deze leerlingen anders reageren dan andere kinderen. De kleinste dingen kunnen bij deze leerlingen iets oproepen, waardoor ze in de vecht-, vlucht of bevroensmodus komen. Er is bij deze groep kinderen dan ook sprake van forse emotie- en gedragsregulatieproblemen, met als gevolg dat ze om uiteenlopende redenen een langere periode geen onderwijs hebben gevolgd, de zogenaamde 'thuiszitters'. Gezien de complexiteit en intensieve ondersteuningsbehoeften van deze groep heeft P.I. School Hondsberg een intensieve samenwerking met Observatiecentrum De Hondsberg en is er een onderzoek gestart naar de effecten van traumasensitief lesgeven.
- Scholing en professionalisering team:
Het team zal zich de komende jaren scholen op het lesgeven aan getraumatiseerde leerlingen. Tevens is het team geschoold in mentale weerbaarheid en wordt dit regelmatig herhaald. Daarnaast zijn er individuele scholingsmogelijkheden voor de teamleden om zich te ontwikkelen. Zo zijn er bijvoorbeeld teamleden die zich laten omscholen tot leerkracht.

4. Populatie

In mei 2020 is een uitgebreide analyse gemaakt van de populatie. Per afdeling is de volgende analyse vastgesteld.

4.1 SO afdeling

P.I. School Hondenberg is een SO afdeling. Het totaal aantal leerlingen betreft in mei 2020 74 leerlingen.

De leeftijden van de leerlingen lopen uiteen van 4 t/m 13 jaar.

Geslacht	Aantal	%
Jongen	62	84%
Meisje	12	16%

Leeftijd	Aantal	%
4	0	0%
5	1	1%
6	5	7%
7	6	8%
8	7	9%
9	13	18%
10	13	18%
11	14	19%
12	14	19%
13	1	1%

Woonverblijf	Aantal	%
Thuiswonend	20	27%
Gezinshuis	2	3%
Leefgroep/residentieel	52	70%

Didactische leeftijd	< 0	0 - 20	21 - 40	41 - 60	> 60	Totaal
Aantal ln		26	14	31	3	74

Cognitie	< 0	0 - 19	20 - 40	41 - 60	> 60	Totaal	%
121-130							
111-120				1		1	1%
90-110		2	2	5	1	10	14%
80-89		2	5	5		12	16%
70-79		8	2	12	2	24	32%
50-70		4	3	4		11	15%
<50		1		1		2	3%
Onbekend		10	1	3		14	19%
Totaal		27	13	31	3	74	

In totaal hebben 17 leerlingen een disharmonisch profiel

↓ Diagnose 1 → Diagnose 2 (indien aan de orde)	ASS/PDD NOS	ADHD	ODD Anti	Hechting Trauma (PTTS)	Angst	Dyslexie/dyscalculie	leerprobleem	Overig	Geen diagnose	Meerdere diagnoses (meer dan 2)
ASS/PDD NOS	5						1	1		
ADHD	1	5		2				1		
ODD, Antisociaal gedrag										
Hechting, trauma (PTSS)		1		1				2		
Angstproblematiek										
Dyslexie/dyscalculie										
Leerproblemen				1						
Overig		2								
Geen diagnose									25	
Meerdere diagnoses (meer dan 2)										26

Instroom in schooljaar 2019-2020. In dit schooljaar zijn tot en met 19 mei 2020 31 leerlingen gestart binnen de SO afdeling.

Van deze 31 leerlingen was 29% (9) afkomstig uit een thuiszitsituatie (zonder ontheffing), 10% van de leerlingen (3) ging parttime naar school (aantal halve dag).

In het schooljaar 2018-2019 hebben binnen het SO 37 leerlingen onze school verlaten. De volgende gemiddelde verblijfsduur wordt in onderstaand schema weergegeven.

Verblijfsduur bij uitstroom	< 3 mnd	3-6 mnd	6-12 mnd	1-2 jr	2-4 jr	4-6 jr	> 6jr	Totaal
Gemiddelde verblijfsduur 18-19		1	10	13	8	5		37
%	0%	3%	27%	35%	22%	13%		100%

4.2 VSO afdeling

P.I. School Hondsborg heeft tevens een VSO afdeling. Het totaal aantal leerlingen betreft 39. De leeftijden lopen uiteen van 12 t/m 18 jaar.

In mei 2020 kan een volgende analyse van de populatie gemaakt worden:

Geslacht	Aantal	%
Jongen	35	90%
Meisje	4	10%

Leeftijd	Aantal	%
12	4	10%
13	12	31%
14	8	21%
15	7	18%
16	6	15%
17	2	5%
18	0	0%
19	0	0%
20	0	0%
> 20 jaar	0	0%

Woonverblijf	Aantal	%
Thuiswonend	5	13%
Gezinshuis	1	3%
Leefgroep		0%
Residentiele plaatsing	33	85%

Leerjaren	1	2	3	4	5	6	Totaal
Aantal IIn	15	8	6	8	1	1	39

Cognitie	1	2	3	4	5	6	Entree 1	Totaal	%
Niet bekend	1	1						2	5%
121-130									
111-120									
90-110	1	1	2	1				5	13%
80-89	5	1		1	1			8	21%
70-79	3	3	3	2				11	28%
50-70	5	2	1	4		1		13	33%
<50									
Totaal	15	8	6	8	1	1	0	39	

In totaal hebben 9 leerlingen een disharmonisch profiel.

↓ Diagnose 1 → Diagnose 2 (indien aan de orde)	ODD Antis oc ADH D	ADH D	Hechtin g, Trauma (PTSS)	Ang st	ASS/PDDN OS	Dyslexie/leessto ornis	Dysca l-culie	Overi g	Geen diagno se	Meerde re diagno ses (meer dan 2)
ODD, Antisociaal gedrag										
ADHD		1	1		1	1		1		
Hechting, trauma (PTSS)								1		
Angstproblema tiek										
ASS/PDDNOS					2			1		
Overig										
Geen diagnose									8	
Meerdere diagnoses (meer dan 2)										22

Instroom in schooljaar 2019-2020. In dit zijn tot en met 19 mei 2020 25 leerlingen gestart binnen de VSO afdeling.

Van deze 24 leerlingen was 38% (9) afkomstig uit een thuiszitsituatie (zonder ontheffing) 8% van de leerlingen (2) ging parttime naar school (halve dag) Daarnaast ging 1 leerling minder dan een halve dag (4%) naar school (gemiddeld, 2 uur per dag). Tevens bleek 1 leerling een leerplichtontheffing te hebben (4%).

In het schooljaar 2018-2019 hebben binnen het VSO 25 leerlingen onze school verlaten. De volgende gemiddelde verblijfsduur wordt in onderstaand schema weergegeven.

Verblijfsduur bij uitstroom	< 3 mnd	3-6 mnd	6-12 mnd	1-2 jr	2-4 jr	4-6 jr	> 6jr	Totaal
Gemiddelde verblijfsduur 18-19	0	0	5	13	7	0	0	25
%	0%	0%	20%	52%	28%	0%	0%	100%

4.3 Uitstroom

In het schooljaar 2018-2019 zijn 62 leerlingen uitgestroomd waarvan 25 leerlingen uit het VSO zijn vertrokken en 37 leerlingen uit het SO zijn uitgestroomd.

Uitstroom naar	Aant. Lln.
Anders/gezin/leerplichtontheffing/onbekend	5
Arbeidsproces	1
BBL - niveau 1	1
PRO leerjaar 1	2
SBO	8
SO LZ PSY	2
SO ZMLK	6
SO ZMOK	2
VSO LZ PSY	2
VSO-MG	3
VSO ZMLK	16
VSO ZMOK	12
Zorg/behandeling zonder onderwijs	2
Totaal	62

4.4 Doorstroom

Zoals uit de data op te maken is, is een belangrijk kenmerk van P.I. School Hondsborg de hoge doorstroom van leerlingen. Doordat de opnametijd voor de residentiële leerlingen gemiddeld 12 maanden tot 2 jaar bedraagt, betekent dit in de praktijk dat er voortdurend leerlingen in- en uitstromen. Wat ook weer gevolgen heeft voor de groepssamenstelling, groepsdynamiek en het onderwijsprogramma. De externe leerlingen verblijven doorgaans langer op de school, zo'n 2 tot 4 jaar.

4.5 Tendens

Waar P.I. School Hondsborg de laatste twee jaar steeds meer mee te maken heeft gekregen zijn de zogenaamde (verborgen) thuiszitters en cliënten die op De Hondsborg worden opgenomen waarbij sprake is van ernstige en complexe problematiek die zeer intensief begeleid moeten worden.

P.I. School Hondsborg krijgt de laatste jaren steeds meer te maken met leerlingen die langer dan 3 maanden geen onderwijs hebben gevolgd. Hier kunnen verschillende problematieken aan ten grondslag liggen: autisme, emotie-regulatieproblematiek, prikkelverwerkingsproblematiek, angsten, PTSS of hechtingsproblematiek. Het plaatsen van 'thuiszitters' is vele malen moeilijker dan leerlingen die vanuit een onderwijssituatie instromen. Het passend maken van een onderwijsarrangement, aansluiting vinden bij de onderwijsbehoeften van de leerling, vraagt dan nog veel meer maatwerk. Er komen steeds meer leerlingen die vanuit een individueel onderwijs-traject moeten instromen om van

daaruit weer binnen een klas, binnen een schoolomgeving te kunnen functioneren. Middels een instroomplan herleiden we de leerlingen, over het algemeen in structuurgroepen, tot onderwijs. Het instroomplan wordt tweewekelijks in een multidisciplinair team geëvalueerd.

P.I. School Hondenberg heeft op het gebied herleiden tot onderwijs tevens een intensieve samenwerking met Observatiecentrum De Hondenberg. Zo is er een onderwijszorgarrangement (OZA) opgezet waarin de leerkracht samen met pedagogisch medewerkers de klassenleiding vormen en samenwerken om deze leerlingen weer naar school te toe te leiden.

Om beide arrangementen (plaats structuurgroep en OZA) te kunnen organiseren is (eventueel naast de zorgindicatie opname De Hondenberg) ook een onderwijsindicatie nodig, een Toelaatbaarheidsverklaring (TLV). Hierbij is de TLV die op basis van de hoofdonderwijssoort wordt afgegeven voor de P.I. School, categorie I, ontoereikend en wordt bij de betreffende samenwerkingsverbanden een andere categorie aangevraagd.

4.6 Ouderbetrokkenheid

Daar ouders vaak op (grote) afstand wonen van P.I. School Hondenberg, wordt er bewust stil gestaan bij ouderbetrokkenheid. Ouders worden veelvuldig middels meerdere kanalen op de hoogte gebracht van hetgeen aan activiteiten in de klas worden gedaan. Daarnaast worden en wat betreft communicatie over de gesteldheid van de individuele leerling persoonlijke afspraken gemaakt met ouders/verzorgers betreffende communicatie.

Oudertevredenheidsonderzoeken worden jaarlijks afgenomen middels het Leefleerwerkklimaatonderzoek. Daarnaast worden ook de oudertevredenheidsonderzoeken vanuit DUO uitgezet.

4.7 Leerlingtevredenheid

Ook de leerlingen worden bevraagd op tevredenheid. Jaarlijks nemen zij tevens deel aan het Leefleerwerkklimaatonderzoek. Daarnaast wordt middels SCOL de MSV gevuld (Monitor Sociale Veiligheid).

5. Zorg en ondersteuning

5.1 Ondersteuningsstructuur

Iedere school voor speciaal onderwijs is verplicht een Commissie van Begeleiding te hebben. De CvB is een multi disciplinair team; de rol van de voorzitter wordt waargenomen door de schoolleider, daarnaast zijn er twee gedragswetenschappers (ortho pedagogen) betrokken en twee IB-ers. Indien afwezig neemt de IB-er de taak van voorzitter over.

Het doel van de CvB is om samen met het team te kijken naar hoe een leerling zich de leerstof eigen kan maken en zich zo goed mogelijk kan ontwikkelen. Daarnaast worden onder andere binnen de CvB op P.I. School Hondsborg de ontwikkelperspectiefplannen doorgenomen, wordt de in- en uitstroom besproken en worden er gesprekken gevoerd met diverse andere betrokken hulpverleners en/of ouders. Naast vragen gericht op ontwikkeling en didactiek, komen er ook veelvuldig vragen binnen gericht op gedrag.

De vragen zijn of afkomstig van de leerkrachten, externe partijen (bijv. basisscholen die hulpvragen hebben) of van de betrokken regiebehandelaren vanuit de zorg van De Hondsborg of worden door de leden van de CvB zelf ingebracht.

Daarnaast levert de CvB een bijdrage aan de ontwikkeling van beleid.

De CvB komt wekelijks samen en werkt handelingsgericht, middels de vier fasen (waarnemen/signaleren; begrijpen/analyseren; plannen; realiseren).

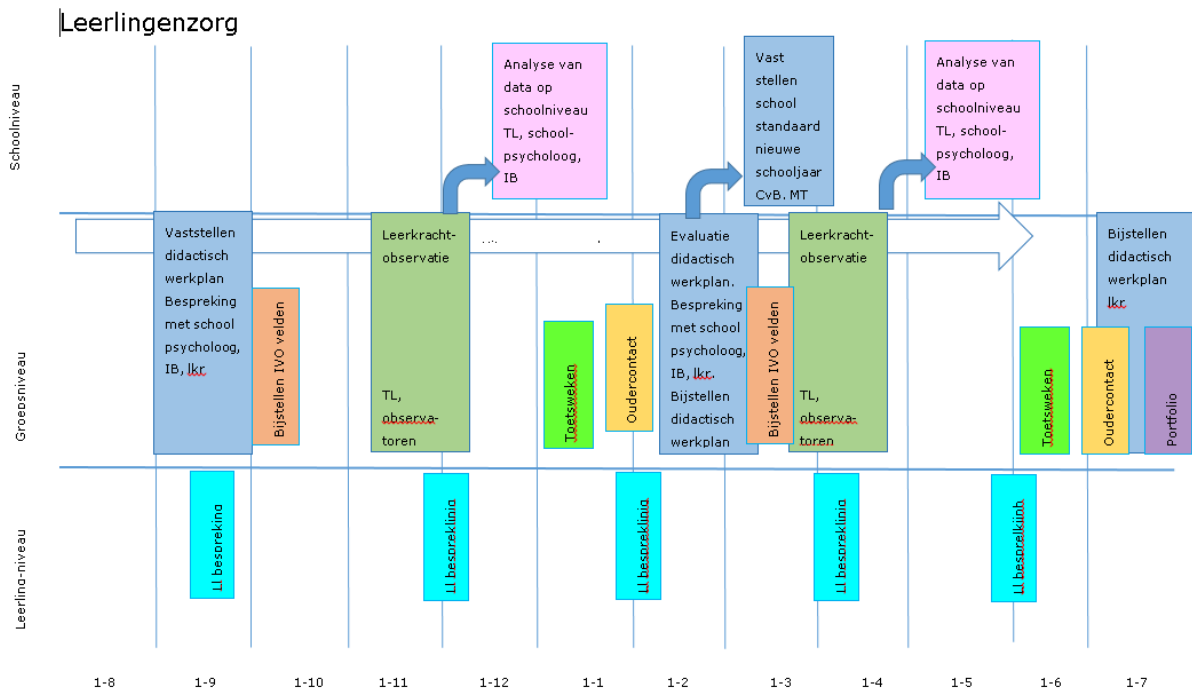
Om effectief met complexe hulpvragen om te gaan is het van belang om oplossingsgericht te denken en te werken. Oplossingen voor problemen die complex zijn, ontstaan niet zo maar. Van belang is om over een stuk theoretische achtergrond te beschikken om tot een duidelijke probleemschets en vervolgens tot een effectieve oplossing te komen.

Zo wordt door Cauffman en van Dijk (2011) het volgende geschetst "wij moeten ons arsenaal van (pedagogische) mogelijkheden en bejegeningen aanpassen, of beter: afstemmen op, de ziens- en zijnswijze van degene die aan ons is toevertrouwd". Er blijkt dus geen standaard oplossing te zijn. Elk probleem zal een persoonlijke benadering nodig hebben.

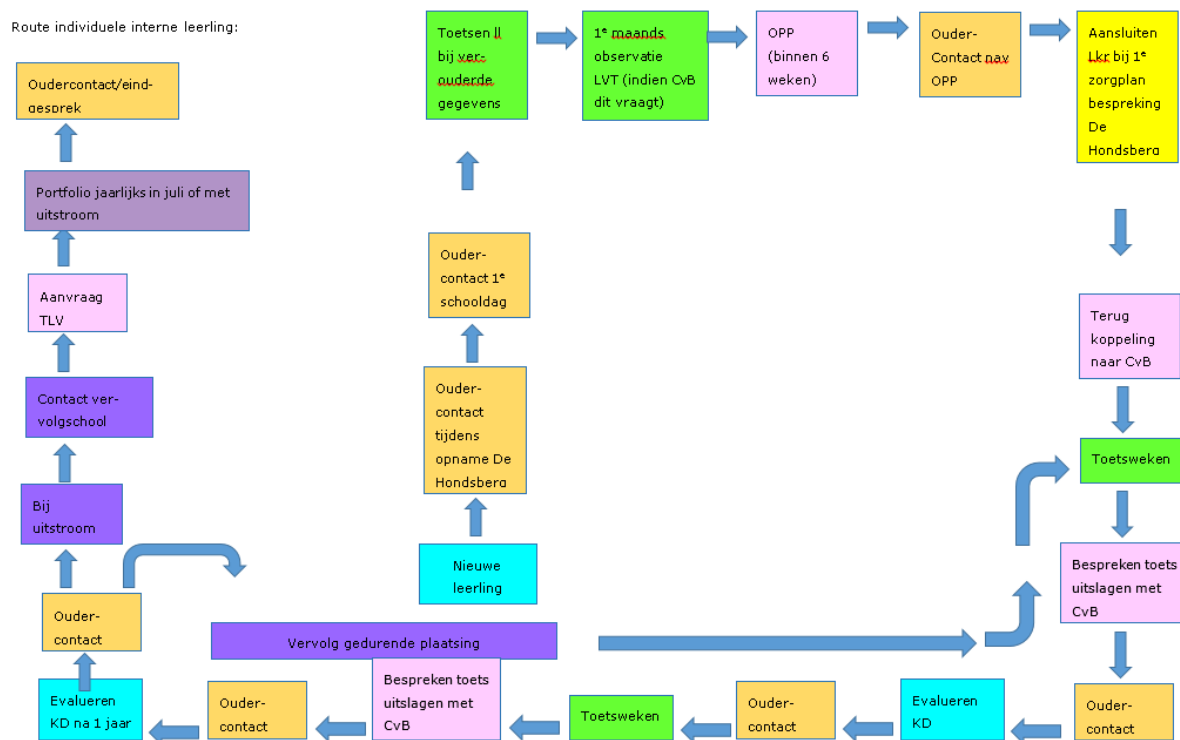
Oplossingsgericht werken komt voort uit meerdere theorieën. Een van die theorieën is de systeemtheorie. Dit houdt in dat men de persoon ziet als schakel in een relatienetwerk. Omgevings- en contextfactoren spelen ook een grote rol. Op deze manier kijkend, kun je een probleem breed in beeld krijgen. Niet enkel kijken naar de leerling zelf, maar ook naar de omgevingsfactoren en dergelijke bij het vaststellen van de hulpvraag en het zoeken naar mogelijke oplossingen. Daarnaast kan men ook naar een probleem kijken middels het cliëntgerichte model. Binnen het onderwijs kan men kijken naar de leerling, individueel, naar zijn belevingswereld. Het model richt zich er op dat een persoon altijd in een relatienetwerk functioneert en over krachtbronnen beschikt. Cauffman en van Dijk (2011) gaan er vanuit dat je naar problemen altijd het beste kan kijken door te kijken naar de mogelijkheden die er nog zijn waarover een leerkracht of leerling beschikt. De CVB kijkt op deze wijze ook altijd naar de vraagstukken die binnen komen.

5.2 Route leerlingenzorg

In het onderstaande schema de route leerlingenzorg algemeen.

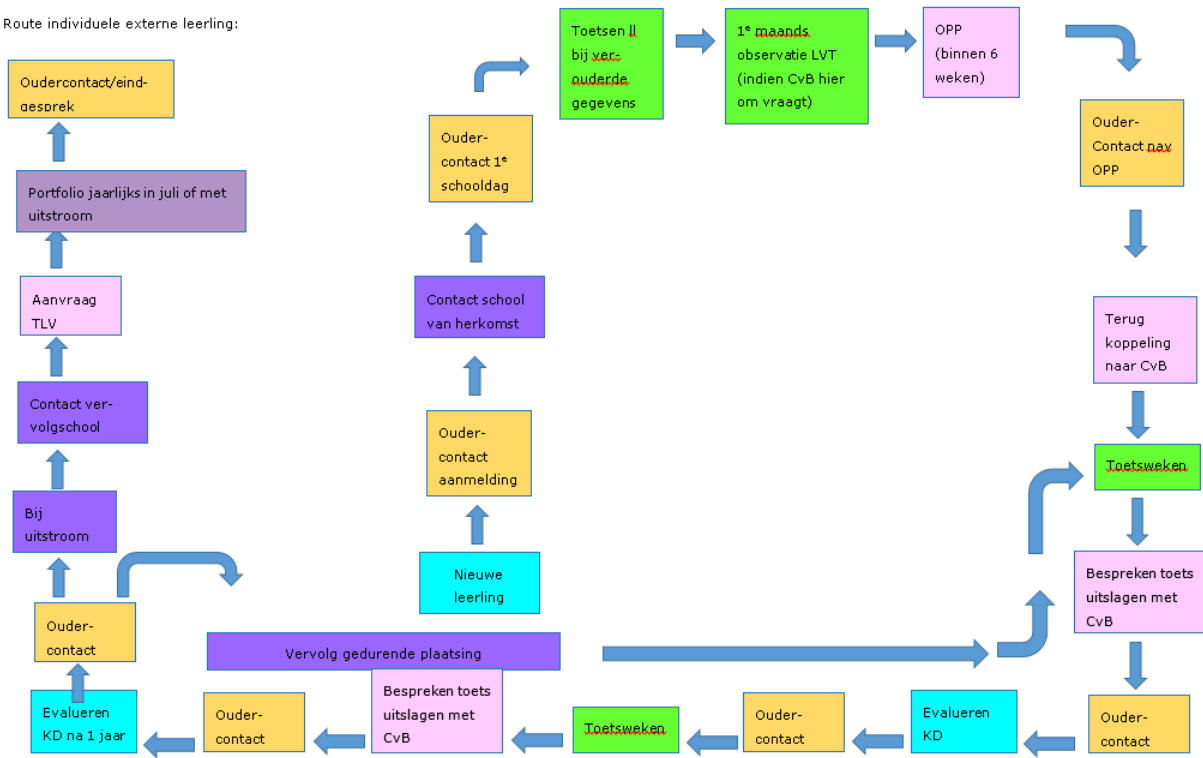

In het onderstaande schema een gespecificeerde route leerlingenzorg voor de interne leerling.

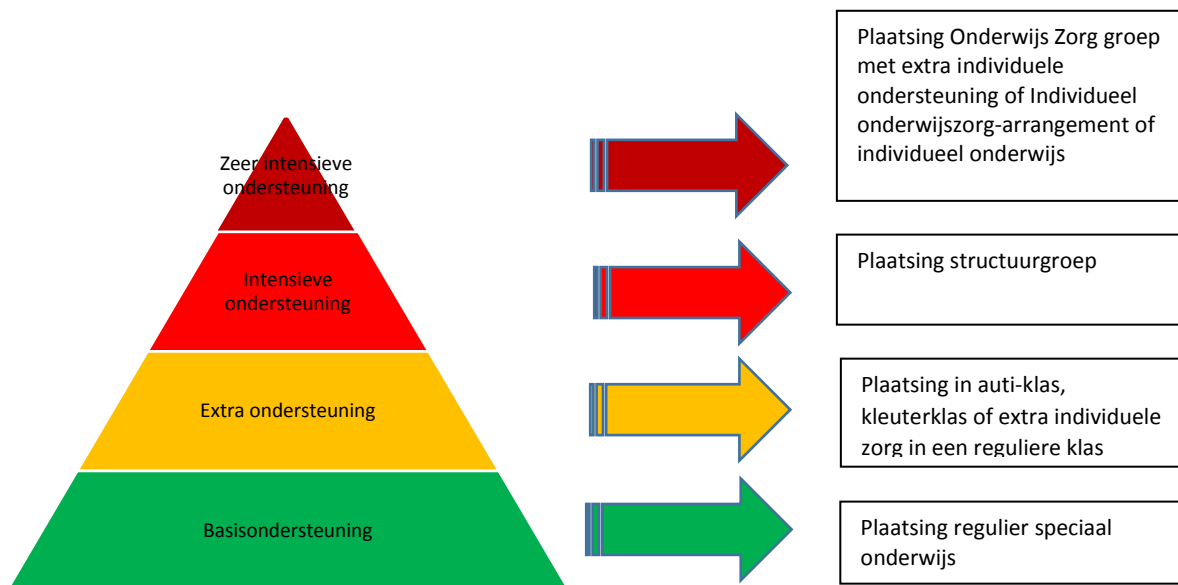
In het onderstaande schema een gespecificeerde route leerlingenzorg voor de externe leerling.

Route individuele externe leerling:

5.3 Zorgniveaus en bekostiging

Binnen P.I. School Hondenberg wordt ondersteuning geboden op verschillende niveaus, zoals weergegeven in de onderstaande figuur.

5.4 Ondersteuningsprofielen

Binnen P.I. School Hondenberg zijn vijf profielen wat betreft onderwijs aanwezig. Deze profielen zijn ingeschaald op basis van onderwijs- en ondersteuningsbehoeften. Deze verschillende profielen vragen ook om een verschillende bekostiging. Binnen de P.I. School zijn dit de volgende:

5.4.1 Basisondersteuning

Niveau		TLV-Categorie	
☒	1. Basisondersteuning: Reguliere schoolplaatsing	1	Laag
☐	2. Extra ondersteuning: Plaatsing Anti-klas, kleuterklas	2	Midden
☐	3. Intensieve ondersteuning: Plaatsing structuur-klas	3	Hoog
☐	4. Zeer intensieve ondersteuning: Plaatsing structuur- klas met extra individuele begeleiding	3	Hoog
☐	5. Individueel onderwijs/ individueel onderwijszorgarrangement	3	Hoog

Onderwijsorganisatie- en ondersteuningsstructuur

Leerlingen die starten op P.I. School Hondenberg zijn veelal vastgelopen binnen hun school van herkomst (Regulier onderwijs, Speciaal Basis Onderwijs of Speciaal Onderwijs). De school van herkomst is op dat moment handelingsverlegen, kijkend naar de onderwijsbehoeften van de leerling. In de periode op P.I. School Hondenberg wordt geobserveerd, geprobeerd en gevolgd, wat de aanvullende onderwijsbehoeften van de leerling zijn. Indien de school van herkomst of een andere school in de regio, in kan spelen op de aanvullende onderwijsbehoeften, kunnen deze leerlingen vaak succesvol terugkeren naar een school in de buurt van hun woonplaats. Voor de externe leerlingen die op meerdere scholen zijn vastgelopen, wijst de observatieperiode op school, mogelijk uit dat zij aangewezen blijven op het aanbod van P.I. School Hondenberg.

De reguliere groepen binnen P.I. School Hondenberg zijn heterogeen samengesteld en zoveel mogelijk geclusterd op didactisch onderwijsniveau. Kinderen met verschillende problematieken en achtergronden zitten bij elkaar in de klas. P.I. School Hondenberg biedt ondersteuning aan kinderen in de leeftijd van 4 tot en met 18 jaar met ontwikkelingsproblematiek, psychiatrische problematiek, ernstige gedragsproblematiek en leerproblematiek. Alle leerlingen worden groep overstijgend gevolgd op de SO-leerlijnen van het CED. Tevens wordt aan de hand van individuele handelingsplannen, groepsplannen en ontwikkelingsperspectief de voortgang van leerlingen gemeten en geborgd. De maximale groepsgrootte bedraagt 14 leerlingen in het SO en 10 in het VSO.

Hoe wordt binnen de school op onderwijsbehoeften gereageerd?

De leerlingen worden in eerste instantie op grond van de didactische vorderingen in groepen ingedeeld. Dit om de onderwijsbehoeften van het kind centraal te stellen en te zorgen dat ieder kind onderwijs op maat kan ontvangen. Daarnaast wordt er gekeken naar de achterliggende problematiek en de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen, oftewel de pedagogische ondersteuningsbehoeften van het kind.

Binnen het team wordt een aanpak gehanteerd die gericht is op het stabiliseren van de schoolse situatie bij iedere individuele leerling, zodat de leerling weer met plezier naar school kan gaan. Dit wordt gedaan door de gedrags- en/of leerproblemen van de leerling te onderzoeken, uit te diepen en daarop gerichte acties te ondernemen.

Preventieve interventies

Binnen P.I. School Hondenberg wordt in de basisondersteuning op verschillende manier getracht om te voorkomen dat de situatie van de leerling verder escaleert. Door middel van het inzetten van onderstaande interventies wordt getracht iedere leerling zo goed mogelijk te begeleiden en onderwijzen, rekening houdend met de problematiek.

In de reguliere klassen is fulltime een leerkracht aanwezig, parttime een leerkrachtondersteuner of onderwijsassistent en ook deels een stagiaire. Door middel van het bieden van individuele aandacht geïntegreerd in de groepsaanpak is er ruimte voor de leerkracht om directe en indirecte nabijheid te

bieden aan leerlingen en onder andere de aandacht van de leerling te richten en vast te houden bij de instructie.

Licht curatieve interventies

Indien een leerling storend gedrag vertoont in de klas of zichzelf niet meer in de hand heeft, wordt getracht deze situatie in de klas op te lossen. De klas heeft een aangrenzend halletje beschikbaar, waar een leerling eventueel tot rust kan komen en de tijd heeft om zijn gedrag (eventueel met ondersteuning van de leerkracht) te reguleren. Wanneer de situatie niet opgelost kan worden in de klas, of de leerling gefrustreerd of gespannen is geraakt door een voorval in de klas, kan een andere groep als back-up gebruikt worden. Indien de leerling daar zijn gedrag weet te reguleren, kan hij terugkeren naar zijn eigen klas om het programma daar te hervatten. Indien de leerling agressief gedrag laat zien wat maakt dat de situatie voor hemzelf/haarzelf of klasgenoten onveilig wordt, wordt de achtervang ingeschakeld en wordt deze leerling meegenomen naar een aparte ruimte binnen school. Daar gaat de achtervang medewerker, indien mogelijk, het gesprek aan met de leerling om deze in zijn of haar gedrag te stabiliseren.

Met de focus op veiligheid kan het zijn dat de leerling gefixeerd of getransporteerd dient te worden. Al het personeel is middels de weerbaarheidstraining getraind om deze leerlingen op een veilige en passende manier te vervoeren of te fixeren. Hiervoor heeft ieder personeelslid een certificaat ontvangen. Nieuwe collega's ontvangen deze training zo spoedig mogelijk na hun aanstelling. Huidige collega's krijgen maandelijks een herhaling aangeboden.

Bij directe fysieke agressie richting het personeel en bij verwonding van het personeel behoudt school het recht om de leerlingen (tijdelijk) te schorsen van school.

Klassenmanagement en aanwezige ondersteuning

1. Aandacht en tijd

Groepsgrootte

- Individueel onderwijs
- 6-8 leerlingen die begeleid worden door een leerkracht, leerkrachtondersteuner (en pedagogisch medewerker).
- 8 leerlingen die begeleid worden door een leerkracht, leerkrachtondersteuner
- 9-14 leerlingen die begeleid worden door een leerkracht, leerkrachtondersteuner en/of onderwijsassistent.

Rol en intensiteit leerkracht/leerkrachtondersteuner (klassenleiding)

- De leerkracht verzorgt een onderwijsprogramma met een aantal dagdelen onderwijsassistentie/leerkrachtondersteuner
- De leerkracht en een fulltime leerkrachtondersteuner verzorgen samen het onderwijsprogramma zodat er voortdurend toezicht en nabijheid geboden kan worden.
- De leerkracht biedt individueel onderwijs buiten de klas
- De leerkracht biedt, naast de individuele begeleiding door een leerkrachtondersteuner, een onderwijsprogramma in de klas
- De leerkracht en leerkrachtondersteuner begeleiden/ondersteunen de leerlingen ook bij de praktijkvakken en oefenstage

Klimaat

- De klassenleiding zorgt voor veiligheid in nabijheid en voorspelbaarheid: fysieke nabijheid, overzicht over de groep, vaste routines en rituelen, grenzen stellen. De klassenleiding is externe regulator/co-regulator.
- Er is een leerkracht die basisvaardigheden aan leert om te kunnen functioneren in een schoolse setting.
- Er is een leerkracht die alert is op signalen van welbevinden van de leerling, deze in kaart brengt (triggers) en hier direct naar handelt (signaleringsplan).
- Er is een leerkracht die de leerling didactisch op of onder zijn niveau aanspreekt om overvragen te voorkomen.
- De klassenleiding heeft aandacht voor groepsprocessen en sociale interactie, zodat er een fijn groepsklimaat ontstaat.

- De klassenleiding zorgt voor succeservaringen op sociaal-emotioneel en didactisch gebied, hierbij stil staat en er structureel een beloningssysteem aan koppelt. De nadruk moet steeds gelegd worden op het positieve, steeds naar oplossingen zoeken met een open, observerende houding
- Er is een leerkracht die observeert om goed te kunnen afstemmen op de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen en om informatie te verzamelen over de ondersteuningsbehoefte van de leerling.
- Er is een leerkracht die de leerling helpt schakelen door schakelmomenten aan te kondigen, voor te bereiden en voorspelbaar te maken.
- Er is een leerkracht die individuele gesprekken met de leerling voert t.a.v. welbevinden en ontwikkeling en situaties evalueert.
- Er is klassenleiding die gedrag en situaties met de leerling evalueert.
- Er is klassenleiding die in staat is om te reflecteren op het eigen denken en handelen en beperkingen durven te onderkennen en daarover te communiceren.
- Er is klassenleiding die in staat is tot onvoorwaardelijke acceptatie van de leerling maar met heldere aansturing van diens gedrag.
- Bij incidenten handelt de klassenleiding volgens agressieregulatietechnieken van de weerbaarheidstraining.
- De klassenleiding draagt een alarmsysteem dat gebruikt kan worden in crisissituaties. Er is altijd achtervang aanwezig die kan inspringen in het geval van een crisissituatie.

Rol en intensiteit leerkrachtondersteuner/onderwijsassistent/pedagogisch medewerker (hier verder 'assistentie' genoemd)

- Er is fulltime assistentie aanwezig.
- Er is parttime assistentie aanwezig.
- De assistentie heeft als hoofddoel de jeugdige te begeleiden in het herkennen van zijn gedachten. Hij/zij benoemt de gedachten en laat de jeugdigen ervaren dat hij/zij gedachten heeft. Daarnaast wordt het zelf herkennen en verwoorden van gedachten gestimuleerd en positief bekrachtigd. Het leren vragen van hulp en het accepteren van externe regulatie staat voorop.
- De assistentie heeft als hoofddoel het probleemoplossend vermogen van de leerling te stimuleren. Ook het herkennen van toenemende spanning van de jeugdige en dit benoemen aan de volwassenen is van belang. Successen worden samen gevierd waardoor de zelfstandigheid en sturend vermogen van de jeugdige toeneemt.
- De assistentie heeft als hoofddoel de jeugdige te leren vooruit te kijken en zelf of op aansturing van de volwassenen het juiste gedragsalternatief in te zetten. Het leren zien wat goed gaat en zelf haalbare doelen stellen. Het leren plannen en organiseren van gedrag en het waarnemen van achterliggende gedachten en gevoelens staat in deze groep centraal.
- De assistentie ondersteunt de leerling door nabijheid te bieden, door de aandacht te leren richten op een taak, door de leerling de leerkracht om hulp te leren vragen, positief te bekrachtigen wanneer de leerling is afgeleid, door te letten op signalen van spanningsopbouw bij de leerling tijdens het werken en hierop te anticiperen.
- De assistentie ondersteunt de leerling bij het gebruik van de hulpmiddelen die samenhangen met het vergroten van het werktempo en time-management van de leerling.
- De assistentie ondersteunt bij de ontspanningsactiviteiten en leert de leerling zelf ontdekken en ervaren hoe om te gaan met spel al dan niet in samenwerking met een andere leerling.
- De assistentie helpt de leerling bij het toepassen en eigen maken van de sociale regels tijdens de pauze. Ze signaleert gedrag bij de leerling en ondersteunen hem bij het reguleren van het gedrag.
- De assistentie begeleidt en ondersteunt de leerling bij de persoonlijke verzorging.
- De assistentie begeleidt de leerling onderweg naar de time-in plek.
- Bij incidenten handelt de assistentie volgens agressieregulatietechnieken van de weerbaarheidstraining en/of DDG

Instructie

- Er wordt individuele instructie geboden op of onder het niveau van de leerling passend bij de individuele leerlijn.
- Er wordt instructie in een groepje van max. 2 leerlingen geboden op of onder het niveau van de leerling passend bij de individuele leerlijn
- Er wordt instructie in een groepje van max. 4 leerlingen geboden op of onder het niveau van de leerling passend bij de individuele leerlijn

- Er wordt instructie in een groepje van max. 6 leerlingen geboden op of onder het niveau van de leerling passend bij de individuele leerlijn
- Er wordt een klassikale instructie geboden.

Onderwijsprogramma

- Onderwijs is met name gericht op het aanleren van didactische vaardigheden en het volgen van de leerlijnen.
- Onderwijs is met name gericht op het aanleren van leervoorwaarden en de leerstofoverstijgende gebieden van het CED zoals leren leren, spelontwikkeling, zintuigelijke ontwikkeling en sociaal-emotionele ontwikkeling en in mindere mate op de basisvakken lezen, spelling en rekenen. Het leren vragen van hulp en het accepteren van externe regulatie staat voorop.
- Het onderwijs richt zich naast ontwikkelingsstimulatie op het aanleren van leervoorwaarden en schoolse vaardigheden. De nadruk ligt op leerstofoverstijgende gebieden van het CED. De basisvakken als lezen, spelling en rekenen zijn met name een middel om geleidelijk aan weer tot leren te komen.
- Het onderwijs richt zich naast ontwikkelingsstimulatie op het aanleren van leervoorwaarden en schoolse vaardigheden. De nadruk ligt niet meer alleen op leerstofoverstijgende gebieden van het CED, maar de basisvakken als lezen, spelling en rekenen worden aangeboden volgens de wettelijke norm.
- Het onderwijsprogramma is kent een grote afwisseling van didactisch en praktisch leren en bestaat 'Toeleiding richting dagbesteding'.
- Het VSO onderwijs is met name gericht op het aanleren van didactische vaardigheden en het volgen van de leerlijnen.
- Het VSO programma leert de leerling vaardigheden die gericht zijn op het vergroten van competenties die nodig zijn voor arbeidsmatige activiteiten en/of dagbestedingsactiviteiten (bijv. zelfstandig werken, nauwkeurig kunnen werken, werkzaamheden afronden, omgaan met frustratie, ordenen van werk enz.).
- Het VSO programma ligt de focus met name op het aanleren van schoolse vaardigheden en kennis (lezen, schrijven, rekenen enz), maar ook hier ligt de nadruk voor een groot deel op het praktisch handelend bezig zijn en in mindere mate op theoretische kennis en worden er ook praktijkvakken aangeboden.
- Er is een vast dagprogramma met vaste routines en visuele ondersteuning.
- Er is een vast dagprogramma met vaste routines en visuele ondersteuning dat iedere dag hetzelfde is.
- In het dagprogramma wordt inspanning afgewisseld met ontspanning, hiervoor zijn hulpmiddelen als een home-trainer, een ontspanningshoek, snoezelruimte, enz beschikbaar in of bij de klas en mag de leerling muziek luisteren, bewegen of computer wanneer dit nodig is om het stressniveau te verlagen.
- In de klas worden de interactiemogelijkheden voor de leerling geminimaliseerd, zodat er een basisklimaat van rust en overzicht heerst. Sociale situaties worden begeleid.
- In de klas wordt de samenwerking tussen leerlingen bevorderd en klassikale groepslessen aangeboden gebaseerd op Schoolwide Positive Behavior Support i.c.m. Kwink.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 30 minuten. De leerling kan 2 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 45 minuten. De leerling kan 2 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 15 minuten. De leerling krijgt daarna een ontspanningsactiviteit aangeboden
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 15 minuten. De leerling kan 2 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 15 minuten. De leerling kan 3 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 15 minuten. De leerling kan 4 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.

2. Specifieke onderwijsmaterialen

- Didactisch materiaal wordt aangeboden als middel ter ondersteuning van het uitwerken van didactische taken en opdrachten.
- Didactisch materiaal wordt op of onder het niveau van de leerling aangeboden als middel om doelen op sociaal emotioneel niveau te halen (succeservaringen opdoen, zelfvertrouwen vergroten, executieve functies vergroten enz).
- Er is een klassikale leerlijn op didactisch gebied
- Er worden maximaal drie leerlijnen ingezet op didactisch gebied.

- Er zijn individuele leerlijnen op didactisch gebied.
- Er is een klassikale leerlijn op sociaal emotioneel gebied (sociaal leren en leren leren).
- Er zijn individuele leerlijnen op sociaal emotioneel gebied (sociaal leren en leren leren).
- Er is een visueel individueel dagprogramma.
- Er wordt gebruik gemaakt van een beloningssysteem op klassikaal niveau om het gedrag/taakwerkhouding van de leerling te stimuleren.
- Er wordt gebruik gemaakt van een beloningssysteem om het gedrag/taakwerkhouding van de leerling te stimuleren.

Er zijn:

- Materialen die de didactische ontwikkeling stimuleren:
 - Spel en constructie materiaal
 - Hulpmiddelen: rekenrekje, MAB materiaal, strategiekaarten, spellingkaarten etc
 - Stappenplan voor de taakwerkhouding
- Materialen die de sociaal emotionele ontwikkeling stimuleren:
 - KWINK-lessen
 - Stop-loop-praat procedure (SWPBS)
 - Reactieprocedure (SWPBS)
 - Lekker in je vel schema – signaleringslijst
 - Emotiemeter/Emocube/Prikkelmeter
 - Ademhalingsoefeningen
 - Teken je gedrag
 - Class-dojō
 - Individueel beloningssysteem
 - Stoplicht
 - Zelfmanagement: Check In – Check out (SWPBS)
 - Gedragscontract
- Materialen die duidelijkheid en voorspelbaarheid bieden:
 - Individueel dagprogramma in: voorwerp foto's picto's geschreven taal
 - Klassikaal dagprogramma in: voorwerp foto's picto's geschreven taal
 - Dagprogramma gevisualiseerd in: hele dag halve dag per aantal activiteiten
 - Time timer
 - Stoplicht
 - Vragenblokje/kaartje
- Materialen die structuur bieden (TEACCH-principes)
 - Eigen werkplek en werkkast met materiaal
 - Start en stop tabbladen
 - Materiaalbakjes
 - Verwerking en instructie verdeelt in deelstappen
 - Prikkelarme verwerkingsbladen (aangepast / vergroot)
- Materialen die sensorische prikkelverwerking reguleren (wordt op individueel niveau aangeboden)
 - Wiebelkussen, -kruk, balansbal
 - Koptelefoon
 - Whisperfoon
 - Drukkussen, verzwaringsvest, verzwaringsdeken
 - Bijtmaterialen
 - Friemel materiaal
 - Match- en sorteerspelletjes, puzzelen, sloopmateriaal, computerspelletjes om tot rust te komen
 - Muziekluisteren
- Materialen die de communicatie ondersteunen
 - Pecs
 - Pictogrammen
 - Pecs
 - Foto's of ander visueel ondersteunend materiaal

- Gebaren
- Stappenplannen

3. Ruimtelijke omgeving

- Er is één klaslokaal beschikbaar (basislokaal)
- Er zijn twee klaslokalen beschikbaar voor de klas: een basislokaal en een lokaal dat inzetbaar is voor aparte instructiegroepjes, ontspanningsactiviteiten (knutselen, tekenen, constructiemateriaal enz.) of stressreducerende activiteiten (snoezelen, home-trainer, sloopmateriaal enz.)
- In het basislokaal zijn de visuele omgevingsprikkels geminimaliseerd.
- Er is een basislokaal met een eigen Time-in beschikbaar voor stressreducerende activiteiten (muziek luisteren, lezen, filmpje kijken enz.) of om individueel te kunnen werken.
- Deze leerling heeft letterlijk ruimte nodig, niet te dicht bij andere leerlingen. Dit zorgt voor minder stress en nodigt minder uit om elkaar fysiek uit te dagen. De leerling heeft zijn eigen afgebakende werkplek met voldoende individuele ruimte en zijn eigen werkmateriaal in een eigen kast staan.
- Er is een eigen time-in plek in de klas waar de leerling onder toezicht tot rust kan komen.
- Er is bij de klas een aparte afsluitbare werkruimte in de directe nabijheid van de klas beschikbaar waar de leerling individueel en rustig kan werken
- Er is bij de klas een aparte ruimte in de directe nabijheid van de klas beschikbaar die de leerling als Time-in kan gebruiken (PAD-plek)
- Er is een Ontspanningsklas binnen de school beschikbaar waarin de leerling onder continu individuele begeleiding een ontspanningsmoment aangeboden kan krijgen om spanning te voorkomen of te reduceren.
- Er is een Achtervang ruimte binnen de school beschikbaar waarin de leerling onder individuele begeleiding een time out krijgen. Dit is afgebakende werkplek met continu begeleiding.
- Er is een Time-out binnen de school beschikbaar waarin de leerling onder individuele begeleiding een time out krijgt. Dit is een prikkelarme ruimte met een zachte groene stoel, waar camera toezicht is en directe nabijheid van een medewerker van school.
- De leerling maakt gebruik van de verschillende praktijklokalen van de school voor praktijklessen en arbeidstraining.
- Er is een afgebakende speelplaats waar leerlingen in een kleine groep (max. 10 leerlingen) buiten kunnen spelen.
- Er is een afgebakende speelplaats waar leerlingen in een kleine groep (max. 16 leerlingen) buiten kunnen spelen.
- Er is een afgebakende speelplaats waar leerlingen in een kleine groep (max. 24 leerlingen) buiten kunnen spelen.
- De P.I. School ligt in een rustgevende bosrijke omgeving. Leerlingen kunnen, wanneer dit voldoende is ingetraind, een rondje lopen in de directe nabijheid van school om tot rust te komen.

4. Expertise

P.I. School Hondsborg maakt onderdeel uit van Expertisecentrum De Hondsborg

- De klassenleiding maakt onderdeel uit van kernteam rondom de leerling van het expertisecentrum De Hondsborg, waarbinnen regelmatig overleg is:
 - Er is dagelijks overleg met groepsbegeleiding over de ontwikkeling van de leerling, zijn gemoedstoestand, dagelijkse voorvallen, interventies die zijn ingezet enz
 - Er is tweewekelijks/maandelijks overleg met de regiebehandelaar om de ontwikkeling van de leerling te evalueren en waar nodig bij te stellen op grond van de ervaringen
- De klassenleiding heeft expertise op het gebied van LVB-leerlingen.
- De klassenleiding heeft expertise op het gebied van emotieregulatie problemen.
- De klassenleiding heeft expertise op het gebied van gedrag en psychiatrische problematiek (o.a. ASS, ADHD, Gilles de la Tourette, Reactieve hechtingsstoornis, Depressie, Angsten).
- De leerkracht heeft de Master SEN opleiding gedaan en zijn gecertificeerde experts op het gebied van gedrag.
- Er is een expertise op het gebied van Sensorische prikkelverwerkingsproblematiek,
- Er is een expertise op het gebied van Traumasensitief onderwijs.
- Er is een gedragskundige vanuit PI School Hondsborg gekoppeld aan de klas om te ondersteunen bij gedragsvraagstukken

- Er is een gedragskundige vanuit PI School Hondsborg en een gedragskundige van De Hondsborg gekoppeld aan de structuurklassen om voortdurend aan kwaliteitsverbetering te doen.
- Er is inzet van de IB-er bij het realiseren van een passend onderwijsaanbod
- Verhoogde inzet van de IB-er bij het realiseren van een passend onderwijsaanbod
- Er is inzet van de RT-er bij het realiseren van een passend onderwijsaanbod

5. Samenwerking met andere instanties.

- De leerling is opgenomen bij Observatiecentrum de Hondsborg. Vanuit De Hondsborg is de regiebehandelaar en de persoonlijk begeleider van de leerling nauw betrokken bij de klas en wordt er informatie uitgewisseld om elkaar zo van handelingsadviezen te voorzien.
- De leerling woont thuis wonen en bij deze leerling is regelmatig overleg met ouders, gemeente en overig betrokken hulpverlening.
- De leerling verblijft bij een andere zorginstantie (bijv. Amarant). Ook bij deze leerling is regelmatig overleg met ouders, gemeente en overig betrokken hulpverlening.
- Er wordt kinderoefentherapie ingezet voor de leerling en er is zes wekelijks overleg met de klassenleiding en/of gedragskundige van school (naast de wekelijkse overdrachtsmomenten).
- Er wordt logopedie ingezet voor de leerling en er is zes-wekelijks overleg met de klassenleiding en/of gedragskundige van school (naast de wekelijkse overdrachtsmomenten).
- Er wordt psychomotore kindtherapie ingezet voor de leerling en er is zes-wekelijks overleg met de klassenleiding en/of gedragskundige van school (naast de wekelijkse overdrachtsmomenten).
- Er is samenwerking met andere hulpverleners zoals IDRIS, Zorg Okee, MEE, Veilig thuis, Jeugdbescherming (voorheen BJZ), William Schrikker Groep.
- Er wordt gestreefd naar een goede afstemming met ouders/verzorgers/gezinsvoogd. Iedere 2 weken wordt er een nieuwsbrief gestuurd naar de ouders/verzorgers.
- Er is samenwerking met het samenwerkingsverband
- Er is samenwerking met een onderwijsconsulent
- Er is samenwerking met een onderwijszorgconsulent
- Er is samenwerking met een leerplichtambtenaar

5.4.2 Extra ondersteuning

Niveau		TLV-Categorie	
☐	1. Basisondersteuning: Reguliere schoolplaatsing	1	Laag
☒	2. Extra ondersteuning: Plaatsing Anti-klas, kleuterklas	2	Midden
☐	3. Intensieve ondersteuning: Plaatsing structuur-klas	3	Hoog
☐	4. Zeer intensieve ondersteuning: Plaatsing structuur- klas met extra individuele begeleiding	3	Hoog
☐	5. Individueel onderwijs/ individueel onderwijszorgarrangement	3	Hoog

Onderwijsorganisatie- en ondersteuningsstructuur

De groepen waarbinnen extra ondersteuning aanwezig is zijn samengesteld op ondersteuningsbehoeften en didactisch onderwijsniveau. In deze groepen zijn leerlingen met een spraak-taalproblematiek en/of motorische problematiek (DCD) en/of Autisme Spectrum Problematiek bij elkaar geclusterd in een klas. Daarnaast is de kleuterklas ingericht op didactisch aanbod in combinatie met voornamelijk spelend en bewegend leren.

Alle leerlingen worden groep overstijgend gevolgd op de SO-leerlijnen van het CED. Tevens wordt aan de hand van individuele handelingsplannen, groepsplannen en onderwijsperspectief de voortgang van leerlingen gemeten en geborgd. De maximale groeps grootte bedraagt 10 leerlingen.

Hoe wordt binnen de school op onderwijsbehoeften gereageerd?

Er wordt voornamelijk gekeken naar de achterliggende problematiek en de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen, oftewel de pedagogische ondersteuningsbehoeften van het kind. Daarnaast wordt een individuele leerroute (of waar het kan groepsgewijs) didactisch aanbod vastgesteld.

Binnen het team wordt een aanpak gehanteerd die gericht is op het stabiliseren van de schoolse situatie bij iedere individuele leerling, zodat de leerling weer met plezier naar school kan gaan. Dit

wordt gedaan door de gedrags- en/of leerproblemen van de leerling te onderzoeken, uit te diepen en daarop gerichte acties te ondernemen.

Preventieve interventies bij extra ondersteuning

Binnen P.I. School Hondsborg wordt in de extra ondersteuning op verschillende manier getracht om te voorkomen dat de situatie van de leerling verder stagneert. De leerling en zijn ontwikkeling wordt zorgvuldig in kaart gebracht en op maat toegepast. Zo wordt getracht door het inzetten van interventies iedere leerling zo goed mogelijk te begeleiden en onderwijzen, rekening houdend met de problematiek. In deze klassen is naast de leerkracht ook een fulltime leerkrachtondersteuner of onderwijsassistent en ook deels een stagiaire. Door middel van het bieden van individuele aandacht geïntegreerd in de groepsaanpak is er ruimte voor de leerkracht om directe en indirecte nabijheid te bieden aan leerlingen en onder andere de aandacht van de leerling te richten en vast te houden bij de instructie.

Licht curatieve interventies

Indien een leerling storend gedrag vertoont in de klas of zichzelf niet meer in de hand heeft, wordt getracht deze situatie in de klas op te lossen. De klas heeft een aangrenzend halletje beschikbaar en een grotere ruimte in de school, waar een leerling eventueel tot rust kan komen en de tijd heeft om zijn gedrag (eventueel met ondersteuning van de leerkracht) te reguleren. Wanneer de situatie niet opgelost kan worden in de klas, of de leerling gefrustreerd of gespannen is geraakt door een voorval in de klas, kan een andere groep als back-up gebruikt worden. Indien de leerling daar zijn gedrag weet te reguleren, kan hij terugkeren naar zijn eigen klas om het programma daar te hervatten. Indien de leerling agressief gedrag laat zien wat maakt dat de situatie voor hemzelf/haarzelf of klasgenoten onveilig wordt, wordt de achtervang ingeschakeld en wordt deze leerling meegenomen naar een aparte ruimte binnen school. Daar gaat de achtervang medewerker, indien mogelijk, het gesprek aan met de leerling om deze in zijn of haar gedrag te stabiliseren.

Met de focus op veiligheid kan het zijn dat de leerling gefixeerd of getransporteerd dient te worden. Al het personeel is middels de weerbaarheidstraining getraind om deze leerlingen op een veilige en passende manier te vervoeren of te fixeren. Hiervoor heeft ieder personeelslid een certificaat ontvangen. Nieuwe collega's ontvangen deze training zo spoedig mogelijk na hun aanstelling. Huidige collega's krijgen maandelijks een herhaling aangeboden.

Bij directe fysieke agressie richting het personeel en bij verwonding van het personeel behoudt school het recht om de leerlingen (tijdelijk) te schorsen van school.

Daarnaast wordt in deze klassen ook gebruik gemaakt van signaleringsplannen om tijdig preventief te kunnen handelen.

Klassenmanagement en aanwezige ondersteuning

1. Aandacht en tijd

Groepsgrootte

- Individueel onderwijs
- 6-8 leerlingen die begeleid worden door een leerkracht, leerkrachtondersteuner (en pedagogisch medewerker).
- 8 leerlingen die begeleid worden door een leerkracht, leerkrachtondersteuner
- 8-10 leerlingen die begeleid worden door een leerkracht, leerkrachtondersteuner en/of onderwijsassistent.
- 10-14 leerlingen die begeleid worden door een leerkracht, leerkrachtondersteuner en/of onderwijsassistent.

Rol en intensiteit leerkracht/leerkrachtondersteuner (klassenleiding)

- De leerkracht verzorgt een onderwijsprogramma met een aantal dagdelen onderwijsassistentie/leerkrachtondersteuner
- De leerkracht en een fulltime leerkrachtondersteuner verzorgen samen het onderwijsprogramma zodat er voortdurend toezicht en nabijheid geboden kan worden.
- De leerkracht biedt individueel onderwijs buiten de klas
- De leerkracht biedt, naast de individuele begeleiding door een leerkrachtondersteuner, een onderwijsprogramma in de klas
- De leerkracht en leerkrachtondersteuner begeleiden/ondersteunen de leerlingen ook bij de praktijkvakken en oefenstage

Klimaat

- De klassenleiding zorgt voor veiligheid in nabijheid en voorspelbaarheid: fysieke nabijheid, overzicht over de groep, vaste routines en rituelen, grenzen stellen. De klassenleiding is externe regulator/co-regulator.
- Er is een leerkracht die basisvaardigheden aan leert om te kunnen functioneren in een schoolse setting.
- Er is een leerkracht die alert is op signalen van welbevinden van de leerling, deze in kaart brengt (triggers) en hier direct naar handelt (signaleringsplan).
- Er is een leerkracht die de leerling didactisch op of onder zijn niveau aanspreekt om overvragen te voorkomen.
- De klassenleiding heeft aandacht voor groepsprocessen en sociale interactie, zodat er een fijn groepsklimaat ontstaat.
- De klassenleiding zorgt voor succeservaringen op sociaal-emotioneel en didactisch gebied, hierbij stil staat en er structureel een beloningssysteem aan koppelt. De nadruk moet steeds gelegd worden op het positieve, steeds naar oplossingen zoeken met een open, observerende houding
- Er is een leerkracht die observeert om goed te kunnen afstemmen op de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen en om informatie te verzamelen over de ondersteuningsbehoefte van de leerling.
- Er is een leerkracht die de leerling helpt schakelen door schakelmomenten aan te kondigen, voor te bereiden en voorspelbaar te maken.
- Er is een leerkracht die individuele gesprekken met de leerling voert t.a.v. welbevinden en ontwikkeling en situaties evalueert.
- Er is klassenleiding die gedrag en situaties met de leerling evalueert.
- Er is klassenleiding die in staat is om te reflecteren op het eigen denken en handelen en beperkingen durven te onderkennen en daarover te communiceren.
- Er is klassenleiding die in staat is tot onvoorwaardelijke acceptatie van de leerling maar met heldere aansturing van diens gedrag.
- Bij incidenten handelt de klassenleiding volgens agressieregulatietechnieken van de weerbaarheidstraining.
- De klassenleiding draagt een alarmsysteem dat gebruikt kan worden in crisissituaties. Er is altijd achtervang aanwezig die kan inspringen in het geval van een crisissituatie.

Rol en intensiteit leerkrachtondersteuner/onderwijsassistent/pedagogisch medewerker (hier verder 'assistentie' genoemd)

- Er is fulltime assistentie aanwezig.
- Er is parttime assistentie aanwezig.
- De assistentie heeft als hoofddoel de jeugdige te begeleiden in het herkennen van zijn gedachten. Hij/zij benoemt de gedachten en laat de jeugdigen ervaren dat hij/zij gedachten heeft. Daarnaast wordt het zelf herkennen en verwoorden van gedachten gestimuleerd en positief bekrachtigd. Het leren vragen van hulp en het accepteren van externe regulatie staat voorop.
- De assistentie heeft als hoofddoel het probleemoplossend vermogen van de leerling te stimuleren. Ook het herkennen van toenemende spanning van de jeugdige en dit benoemen aan de volwassenen is van belang. Successen worden samen gevierd waardoor de zelfstandigheid en sturend vermogen van de jeugdige toeneemt.
- De assistentie heeft als hoofddoel de jeugdige te leren vooruit te kijken en zelf of op aansturing van de volwassenen het juiste gedragsalternatief in te zetten. Het leren zien wat goed gaat en zelf haalbare doelen stellen. Het leren plannen en organiseren van gedrag en het waarnemen van achterliggende gedachten en gevoelens staat in deze groep centraal.
- De assistentie ondersteunt de leerling door nabijheid te bieden, door de aandacht te leren richten op een taak, door de leerling de leerkracht om hulp te leren vragen, positief te bekrachtigen wanneer de leerling is afgeleid, door te letten op signalen van spanningsopbouw bij de leerling tijdens het werken en hierop te anticiperen.
- De assistentie ondersteunt de leerling bij het gebruik van de hulpmiddelen die samenhangen met het vergroten van het werktempo en time-management van de leerling.
- De assistentie ondersteunt bij de ontspanningsactiviteiten en leert de leerling zelf ontdekken en ervaren hoe om te gaan met spel al dan niet in samenwerking met een andere leerling.
- De assistentie helpt de leerling bij het toepassen en eigen maken van de sociale regels tijdens de pauze. Ze signaleert gedrag bij de leerling en ondersteunen hem bij het reguleren van het gedrag.

- De assistentie begeleidt en ondersteunt de leerling bij de persoonlijke verzorging.
- De assistentie begeleidt de leerling onderweg naar de time-in plek.
- Bij incidenten handelt de assistentie volgens agressieregulatietechnieken van de weerbaarheidstraining en/of DDG

Instructie

- Er wordt individuele instructie geboden op of onder het niveau van de leerling passend bij de individuele leerlijn.
- Er wordt instructie in een groepje van max. 2 leerlingen geboden op of onder het niveau van de leerling passend bij de individuele leerlijn
- Er wordt instructie in een groepje van max. 4 leerlingen geboden op of onder het niveau van de leerling passend bij de individuele leerlijn
- Er wordt instructie in een groepje van max. 6 leerlingen geboden op of onder het niveau van de leerling passend bij de individuele leerlijn
- Er wordt een klassikale instructie geboden.

Onderwijsprogramma

- Onderwijs is met name gericht op het aanleren van didactische vaardigheden en het volgen van de leerlijnen.
- Onderwijs is met name gericht op het aanleren van leervoorwaarden en de leerstofoverstijgende gebieden van het CED zoals leren leren, spelontwikkeling, zintuigelijke ontwikkeling en sociaal-emotionele ontwikkeling en in mindere mate op de basisvakken lezen, spelling en rekenen. Het leren vragen van hulp en het accepteren van externe regulatie staat voorop.
- Het onderwijs richt zich naast ontwikkelingsstimulatie op het aanleren van leervoorwaarden en schoolse vaardigheden. De nadruk ligt op leerstofoverstijgende gebieden van het CED. De basisvakken als lezen, spelling en rekenen zijn met name een middel om geleidelijk aan weer tot leren te komen.
- Het onderwijs richt zich naast ontwikkelingsstimulatie op het aanleren van leervoorwaarden en schoolse vaardigheden. De nadruk ligt niet meer alleen op leerstofoverstijgende gebieden van het CED, maar de basisvakken als lezen, spelling en rekenen worden aangeboden volgens de wettelijke norm.
- Het onderwijsprogramma is kent een grote afwisseling van didactisch en praktisch leren en bestaat 'Toeleiding richting dagbesteding'.
- Het VSO onderwijs is met name gericht op het aanleren van didactische vaardigheden en het volgen van de leerlijnen.
- Het VSO programma leert de leerling vaardigheden die gericht zijn op het vergroten van competenties die nodig zijn voor arbeidsmatige activiteiten en/of dagbestedingsactiviteiten (bijv. zelfstandig werken, nauwkeurig kunnen werken, werkzaamheden afronden, omgaan met frustratie, ordenen van werk enz.).
- Het VSO programma ligt de focus met name op het aanleren van schoolse vaardigheden en kennis (lezen, schrijven, rekenen enz), maar ook hier ligt de nadruk voor een groot deel op het praktisch handelend bezig zijn en in mindere mate op theoretische kennis en worden er ook praktijkvakken aangeboden.
- Er is een vast dagprogramma met vaste routines en visuele ondersteuning.
- Er is een vast dagprogramma met vaste routines en visuele ondersteuning dat iedere dag hetzelfde is.
- In het dagprogramma wordt inspanning afgewisseld met ontspanning, hiervoor zijn hulpmiddelen als een home-trainer, een ontspanningshoek, snoezelruimte, enz beschikbaar in of bij de klas en mag de leerling muziek luisteren, bewegen of computer wanneer dit nodig is om het stressniveau te verlagen.
- In de klas worden de interactiemogelijkheden voor de leerling geminimaliseerd, zodat er een basisklimaat van rust en overzicht heerst. Sociale situaties worden begeleid.
- In de klas wordt de samenwerking tussen leerlingen bevorderd en klassikale groepslessen aangeboden gebaseerd op Schoolwide Positive Behavior Support i.c.m. Kwink.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 30 minuten. De leerling kan 2 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 45 minuten. De leerling kan 2 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 15 minuten. De leerling krijgt daarna een ontspanningsactiviteit aangeboden
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 15 minuten. De leerling kan 2 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.

- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 15 minuten. De leerling kan 3 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 15 minuten. De leerling kan 4 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.

2. Specifieke onderwijsmaterialen

- Didactisch materiaal wordt aangeboden als middel ter ondersteuning van het uitwerken van didactische taken en opdrachten.
- Didactisch materiaal wordt op of onder het niveau van de leerling aangeboden als middel om doelen op sociaal emotioneel niveau te halen (succeservaringen opdoen, zelfvertrouwen vergroten, executieve functies vergroten enz).
- Er is een klassikale leerlijn op didactisch gebied
- Er worden maximaal drie leerlijnen ingezet op didactisch gebied.
- Er zijn individuele leerlijnen op didactisch gebied.
- Er is een klassikale leerlijn op sociaal emotioneel gebied (sociaal leren en leren leren).
- Er zijn individuele leerlijnen op sociaal emotioneel gebied (sociaal leren en leren leren).
- Er is een visueel individueel dagprogramma.
- Er wordt gebruik gemaakt van een beloningssysteem op klassikaal niveau om het gedrag/taakwerkhouding van de leerling te stimuleren.
- Er wordt gebruik gemaakt van een beloningssysteem om het gedrag/taakwerkhouding van de leerling te stimuleren.

Er zijn:

- Materialen die de didactische ontwikkeling stimuleren:
 - Spel en constructie materiaal
 - Hulpmiddelen: rekenrekje, MAB materiaal, strategiekaarten, spellingkaarten etc
 - Stappenplan voor de taakwerkhouding
- Materialen die de sociaal emotionele ontwikkeling stimuleren:
 - KWINK-lessen
 - Stop-loop-praat procedure (SWPBS)
 - Reactieprocedure (SWPBS)
 - Lekker in je vel schema – signaleringslijst
 - Emotiemeter/Emocube/Prikkelmeter
 - Ademhalingsoefeningen
 - Teken je gedrag
 - Class-dojō
 - Individueel beloningssysteem
 - Stoplicht
 - Zelfmanagement: Check In – Check out (SWPBS)
 - Gedragscontract
- Materialen die duidelijkheid en voorspelbaarheid bieden:
 - Individueel dagprogramma in: voorwerp foto's picto's geschreven taal
 - Klassikaal dagprogramma in: voorwerp foto's picto's geschreven taal
 - Dagprogramma gevisualiseerd in: hele dag halve dag per aantal activiteiten
 - Time timer
 - Stoplicht
 - Vragenblokje/kaartje
- Materialen die structuur bieden (TEACCH-principes)
 - Eigen werkplek en werkkast met materiaal
 - Start en stop tabbladen
 - Materiaalbakjes
 - Verwerking en instructie verdeelt in deelstappen
 - Prikkelarme verwerkingsbladen (aangepast / vergroot)
- Materialen die sensorische prikkelverwerking reguleren (wordt op individueel niveau aangeboden)
 - Wiebelkussen, -kruk, balansbal

- Koptelefoon
- Whisperfoon
- Drukkussen, verzwarringsvest, verzwarringsdeken
- Bijtmaterialen
- Friemelmateriaal
- Match- en sorteerspelletjes, puzzelen, sloopmateriaal, computerspelletjes om tot rust te komen
- Muziekluisteren
- Materialen die de communicatie ondersteunen
 - Pecs
 - Pictogrammen
 - Pecs
 - Foto's of ander visueel ondersteunend materiaal
 - Gebaren
 - Stappenplannen

3. Ruimtelijke omgeving

- Er is één klaslokaal beschikbaar (basislokaal)
- Er zijn twee klaslokalen beschikbaar voor de klas: een basislokaal en een lokaal dat inzetbaar is voor aparte instructiegroepjes, ontspanningsactiviteiten (knutselen, tekenen, constructiemateriaal enz.) of stressreducerende activiteiten (snoezelen, home-trainer, sloopmateriaal enz.)
- In het basislokaal zijn de visuele omgevingsprikkelers geminimaliseerd.
- Er is een basislokaal met een eigen Time-in beschikbaar voor stressreducerende activiteiten (muziek luisteren, lezen, filmpje kijken enz.) of om individueel te kunnen werken.
- Deze leerling heeft letterlijk ruimte nodig, niet te dicht bij andere leerlingen. Dit zorgt voor minder stress en nodigt minder uit om elkaar fysiek uit te dagen. De leerling heeft zijn eigen afgebakende werkplek met voldoende individuele ruimte en zijn eigen werkmateriaal in een eigen kast staan.
- Er is een eigen time-in plek in de klas waar de leerling onder toezicht tot rust kan komen.
- Er is bij de klas een aparte afsluitbare werkruimte in de directe nabijheid van de klas beschikbaar waar de leerling individueel en rustig kan werken
- Er is bij de klas een aparte ruimte in de directe nabijheid van de klas beschikbaar die de leerling als Time-in kan gebruiken (PAD-plek)
- Er is een Ontspanningsklas binnen de school beschikbaar waarin de leerling onder continu individuele begeleiding een ontspanningsmoment aangeboden kan krijgen om spanning te voorkomen of te reduceren.
- Er is een Achtervang ruimte binnen de school beschikbaar waarin de leerling onder individuele begeleiding een time out krijgen. Dit is afgebakende werkplek met continu begeleiding.
- Er is een Time-out binnen de school beschikbaar waarin de leerling onder individuele begeleiding een time out krijgt. Dit is een prikkelarme ruimte met een zachte groene stoel, waar camera toezicht is en directe nabijheid van een medewerker van school.
- De leerling maakt gebruik van de verschillende praktijklokalen van de school voor praktijklessen en arbeidstraining.
- Er is een afgebakende speelplaats waar leerlingen in een kleine groep (max. 10 leerlingen) buiten kunnen spelen.
- Er is een afgebakende speelplaats waar leerlingen in een kleine groep (max. 16 leerlingen) buiten kunnen spelen.
- Er is een afgebakende speelplaats waar leerlingen in een kleine groep (max. 24 leerlingen) buiten kunnen spelen.
- De P.I. School ligt in een rustgevende bosrijke omgeving. Leerlingen kunnen, wanneer dit voldoende is ingetraand, een rondje lopen in de directe nabijheid van school om tot rust te komen.

4. Expertise

P.I. School Hondsborg maakt onderdeel uit van Expertisecentrum De Hondsborg

- De klassenleiding maakt onderdeel uit van kernteam rondom de leerling van het expertisecentrum De Hondsborg, waarbinnen regelmatig overleg is:
 - Er is dagelijks overleg met groepsbegeleiding over de ontwikkeling van de leerling, zijn gemoedstoestand, dagelijkse voorvallen, interventies die zijn ingezet enz

- Er is tweewekelijks/maandelijks overleg met de regiebehandelaar om de ontwikkeling van de leerling te evalueren en waar nodig bij te stellen op grond van de ervaringen
- De klassenleiding heeft expertise op het gebied van LVB-leerlingen.
- De klassenleiding heeft expertise op het gebied van emotieregulatie problemen.
- De klassenleiding heeft expertise op het gebied van gedrag en psychiatrische problematiek (o.a. ASS, ADHD, Gilles de la Tourette, Reactieve hechtingsstoornis, Depressie, Angsten).
- De leerkracht heeft de Master SEN opleiding gedaan en zijn gecertificeerde experts op het gebied van gedrag.
- Er is een expertise op het gebied van Sensorische prikkelverwerkingsproblematiek,
- Er is een expertise op het gebied van Traumasensitief onderwijs.
- Er is een gedragskundige vanuit PI School Hondsborg gekoppeld aan de klas om te ondersteunen bij gedragsvraagstukken
- Er is een gedragskundige vanuit PI School Hondsborg en een gedragskundige van De Hondsborg gekoppeld aan de structuurklassen om voortdurend aan kwaliteitsverbetering te doen.
- Er is inzet van de IB-er bij het realiseren van een passend onderwijsaanbod
- Verhoogde inzet van de IB-er bij het realiseren van een passend onderwijsaanbod
- Er is inzet van de RT-er bij het realiseren van een passend onderwijsaanbod

5. Samenwerking met andere instanties.

- De leerling is opgenomen bij Observatiecentrum de Hondsborg. Vanuit De Hondsborg is de regiebehandelaar en de persoonlijk begeleider van de leerling nauw betrokken bij de klas en wordt er informatie uitgewisseld om elkaar zo van handelingsadviezen te voorzien.
- De leerling woont thuis wonen en bij deze leerling is regelmatig overleg met ouders, gemeente en overig betrokken hulpverlening.
- De leerling verblijft bij een andere zorginstantie (bijv. Amarant). Ook bij deze leerling is regelmatig overleg met ouders, gemeente en overig betrokken hulpverlening.
- Er wordt kinderoefentherapie ingezet voor de leerling en er is zes wekelijks overleg met de klassenleiding en/of gedragskundige van school (naast de wekelijkse overdrachtsmomenten).
- Er wordt logopedie ingezet voor de leerling en er is zes-wekelijks overleg met de klassenleiding en/of gedragskundige van school (naast de wekelijkse overdrachtsmomenten).
- Er wordt psychomotore kindetherapie ingezet voor de leerling en er is zes-wekelijks overleg met de klassenleiding en/of gedragskundige van school (naast de wekelijkse overdrachtsmomenten).
- Er is samenwerking met andere hulpverleners zoals IDRIS, Zorg Okee, MEE, Veilig thuis, Jeugdbescherming (voorheen BJZ), William Schrikker Groep.
- Er wordt gestreefd naar een goede afstemming met ouders/verzorgers/gezinsvoogd. Iedere 2 weken wordt er een nieuwsbrief gestuurd naar de ouders/verzorgers.
- Er is samenwerking met het samenwerkingsverband
- Er is samenwerking met een onderwijsconsulent
- Er is samenwerking met een onderwijszorgconsulent
- Er is samenwerking met een leerplichtambtenaar

5.4.3 Intensieve ondersteuning

Niveau		TLV-Categorie	
☐	1. Basisondersteuning: Reguliere schoolplaatsing	1	Laag
☐	2. Extra ondersteuning: Plaatsing Anti-klas, kleuterklas	2	Midden
☒	3. Intensieve ondersteuning: Plaatsing structuur-klas	3	Hoog
☐	4. Zeer intensieve ondersteuning: Plaatsing structuur- klas met extra individuele begeleiding	3	Hoog
☐	5. Individueel onderwijs/ individueel onderwijszorgarrangement	3	Hoog

Onderwijsorganisatie- en ondersteuningsstructuur

De groepen waarbinnen extra ondersteuning aanwezig is zijn samengesteld op ondersteuningsbehoeften en minder didactisch onderwijsniveau.

De meeste leerlingen van de structuurklassen van P.I. School Hondsborg hebben in hun leven ingrijpende ervaringen meegemaakt in de gezinssituatie en/of op school waardoor het hen niet meer lukt om binnen de 'gewone' leeromgeving van het speciaal onderwijs te functioneren en tot leren te komen. De leerlingen worden in hun dagelijks leven vanuit diverse problematieken belemmerd door gevoelens van onveiligheid, waardoor er sprake is van ernstige:

- emotie-regulatieproblemen
- aandachts- en concentratieproblematiek
- impulsief gedrag
- prikkelverwerkingsproblemen
- angsten of schoolfobie

De problematiek van deze leerlingen is dermate fors dat zij met hun gedrag grote problemen veroorzaken binnen de school en er vaak handelingsverlegenheid is ontstaan. Bij een groot aantal van deze leerlingen heeft dit geleid tot een situatie waarin zij kort- of langdurend geen onderwijs hebben gevolgd en dat hij of zij een 'thuiszitter' is geworden (grote problemen op school, maar geen leerplichtonthefing).

De leerlingen van de structuurklassen betreffen dan ook doorgaans leerlingen waar onderwijsconsulenten moeilijk onderwijs voor kunnen vinden.

Daarnaast bieden de structuurklassen ook onderwijs aan leerlingen waarbij sprake is van een leerplichtonthefing, maar waarvan professionals wel ontwikkelingsperspectief zien binnen het onderwijs. Bij deze leerlingen is het streven om hen middels de structuurklassen weer toe te leiden naar een reguliere speciaal onderwijs klas.

Naast de specifieke leervoorwaarden met betrekking tot het lezen, spellen, schrijven en rekenen (Verheij & Van Doorn, 2002), zien we dat deze leerlingen forse problemen ervaren met de algemene leervoorwaarden. Hieronder wordt het volgende verstaan (F.Verhulst, 2008):

- De ontwikkeling van cognitieve functies moet voldoende gevorderd zijn (aandacht, concentratie, geheugen, waarneming, conceptvorming enz.). Vooral een goede taalontwikkeling is van belang omdat op school de meeste instructies en regulering van gedrag via de taal verlopen.
- De emotionele ontwikkeling moet zo ver gevorderd zijn dat de leerling voldoende gevoel van eigenwaarde, zelfvertrouwen en autonomie bezit. Het kind moet uitstel van directe bevrediging kunnen verdragen en receptief kunnen zijn, en het moet voldoende gemotiveerd zijn om te kunnen leren.
- De sociale ontwikkeling moet al zo ver gevorderd zijn dat het kind de hele dag zonder ouders kan. Bovendien moet het kind in staat zijn het eigen gedrag zelf redelijk te reguleren zonder voortdurende individuele aandacht/nabijheid. Ook moet het kind zich redelijk kunnen handhaven te midden van zijn klasgenoten en de autoriteit van de leerkracht die voor het kind een vreemde volwassene is, kunnen accepteren.

Leerlingen moeten aan algemene leervoorwaarden kunnen voldoen om de gestructureerde en systematische benadering van een school gedurende een hele dag aan te kunnen en te kunnen profiteren van het onderwijs.

Bij leerlingen, welke we een in een structuurklas willen plaatsen, zijn er problemen op alle drie de gebieden. De leerlingen beschikken wel over cognitieve mogelijkheden om onderwijs te volgen, maar de problemen op het gebied van executieve functies, emotionele en sociale ontwikkeling zijn dermate fors dat onderwijs volgen in een reguliere setting voor speciaal onderwijs niet meer toereikend is. Het volgen van onderwijs lukt deze leerlingen alleen met een meer intensieve ondersteuning dan binnen de "reguliere" klassen van de P.I. School geboden wordt.

Om goed te kunnen aansluiten bij de onderwijsbehoeften van deze leerlingen, hebben we zogenaamde structuurklassen georganiseerd waarbij de ondersteuning in de basis al meer is toegerust op de begeleidingsbehoeften van deze leerlingen. Er wordt meer (individuele) nabijheid en aansturing, zodat voldoende sociale steun geboden kan worden en sensitief kan worden afgestemd op de emotionele behoeften van de leerlingen. Er is meer maatwerk door het bieden van een individueel aangepast onderwijsprogramma, aangepaste leeromgeving en aangepast instructie.

Alle leerlingen worden groep overstijgend gevolgd op de SO-leerlijnen van het CED. De VSO leerlingen worden tevens ingeschaald op de leerlijn arbeid. Tevens wordt aan de hand van individuele handelingsplannen, groepsplannen en onderwijsperspectief de voortgang van leerlingen gemeten en geborgd. De maximale groepsgrootte bedraagt 8 leerlingen.

Hoe wordt binnen de school op onderwijsbehoeften gereageerd?

Er wordt voornamelijk gekeken naar de achterliggende problematiek en de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen, oftewel de pedagogische ondersteuningsbehoeften van het kind. Daarnaast wordt een individuele leerroute (of waar het kan groepsgewijs) didactisch aanbod vastgesteld.

De doelstelling van de structuurklas is:

- Herleiden tot onderwijs: leerlingen die zijn uitgevallen, weer binnen het onderwijs krijgen. Dit kan intern binnen onze school maar indien nodig kan er ook een andere voorziening in worden gezet, om instroom binnen school mogelijk te maken
- Opbouwen van onderwijs: leerlingen die nog niet of langere tijd geen deel hebben genomen aan onderwijs. De onderwijsdeelname dient zorgvuldig te worden opgebouwd. Ze kunnen niet direct volledig instromen. De leerlingen ontvangen een op hun situatie afgestemd instroomprogramma met structurele evaluatiemomenten.
- Versterken: leerlingen die tijdelijk extra ondersteund moeten worden, er is sprake van versterken van vaardigheden en competenties om een meer zelfstandige deelname aan het onderwijsleerproces mogelijk te maken.
- Aanpassen: de onderwijsleersituatie dient aangepast te worden aan de leerling, een tijdelijke aanpassing volstaat niet. Er is een structurele aanpassing nodig (groepsgrootte, aantal uren onderwijs enz.)
- Doorleiden: ondersteuning bij de overgang in de schoolloopbaan en/of de overgang naar arbeid/dagbesteding.

Preventieve interventies bij extra ondersteuning

Binnen P.I. School Hondsborg wordt in de extra ondersteuning op verschillende manier getracht om te voorkomen dat de situatie van de leerling verder stagneert. De leerling en zijn ontwikkeling wordt zorgvuldig in kaart gebracht en op maat toegepast. Zo wordt getracht door het inzetten van interventies iedere leerling zo goed mogelijk te begeleiden en onderwijzen, rekening houdend met de problematiek.

In deze klassen is naast de leerkracht tevens onderwijsondersteunend personeel aanwezig en ook deels een stagiaire.

Binnen het aanbod van de structuurklassen van P.I. School Hondsborg wordt het volgende onderwijsondersteunend aanbod geleverd. Dit aanbod is nodig om naast de didactische en pedagogische ondersteuning vanuit de leerkracht voldoende toe te kunnen komen aan het werken aan schoolse vaardigheden. Het onderwijsondersteunend personeel richt zich op het ondersteunen en helpen van de leerling, om het welzijn van de leerling te vergroten. Wanneer het welzijn van een leerling zo optimaal mogelijk is, kan de leerling schoolse vaardigheden eigen maken.

Er is een fulltime onderwijsondersteunend personeelslid in de klas, die ondersteunt op de verschillende gebieden.

Klassenmanagement: Het onderwijsondersteunend personeel biedt nabijheid, ondersteunt bij het richten van de aandacht op een taak, helpt de leerling bij het adequaat vragen om hulp bij de leerkracht en is alert op signalen van spanningsopbouw bij de leerling en anticipeert hierop.

Onderwijs: Het onderwijsondersteunend personeel ondersteunt de leerling bij het richten van de aandacht, bij het hulpvragen aan de leerkracht en bekrachtigt de leerling positief wanneer deze is afgeleid. Het onderwijsondersteunend personeel helpt de leerling bij het herkennen van zijn gedachten en het verwoorden daarvan en ondersteunt de leerling bij het bedenken en uitvoeren van een oplossing. Het onderwijsondersteunend personeel doet dit vanuit een oplossingsgerichte attitude, met aandacht voor dat wat goed gaat. Het onderwijsondersteunend personeel let op signalen van spanningsopbouw bij de leerling tijdens het werken om overvraging te voorkomen en ondersteunt bij ontspanningsactiviteiten om het spanningsniveau laag te houden, dan wel te verlagen. Het

onderwijsondersteunend personeel helpt de leerling bij het gebruik maken van de hulpmiddelen die samenhangen met werktempo en time-management van de leerling. Het onderwijsondersteunend personeel heeft extra aandacht voor het maken van de transfer tussen de opbrengsten uit therapieën en het dagelijks leven in de klas.

Pedagogisch handelen: Het onderwijsondersteunend personeel begeleidt de leerling in het herkennen van zijn gedachten. Hij benoemt de gedachten en laat de leerling ervaren dat hij gedachten heeft. Daarnaast wordt het zelf herkennen en verwoorden van gedachten gestimuleerd en positief bekrachtigd. Het onderwijsondersteunend personeel helpt de leerling bij het leren vragen van hulp en het accepteren van externe regulatie. Het onderwijsondersteunend personeel stimuleert het probleemoplossend vermogen.

Het onderwijsondersteunend personeel herkent toenemende spanning bij leerlingen en ondersteunt de leerling bij het zoeken naar een passende oplossing voor spanningsverlaging. Het onderwijsondersteunend personeel zoekt met de leerling naar alternatieven in het Lekker In Je Vel schema, daar waar nodig. Wanneer spanning te hoog is opgelopen en een time-out nodig is, begeleidt het onderwijsondersteunend personeel de leerling naar de time-outplek en helpt hem middels het Lekker-in-je-vel-schema te signaleren wanneer de spanningsopbouw is afgenomen.

Het onderwijsondersteunend personeel stimuleert de leerling om vooruit te kijken en na te denken over het gedrag op basis van geschetste gevolgen (van ongewenst en gewenst gedrag). Het onderwijsondersteunend personeel ondersteunt de leerling tijdens de overgangsmoment, beloont de leerling als deze positief gedrag heeft laten zien en oefent met de leerling gewenst gedrag als deze negatief gedrag laat zien.

Het onderwijsondersteunend personeel helpt de leerling bij het zien wat goed gaat, bij het expliciteren van de succeservaring en bij het stellen van haalbare doelen.

Daarnaast helpt het onderwijsondersteunend personeel de leerling bij het eigen maken van de regels door dit met hen te oefenen tijdens de gedragslessen (SWPBS). Ook leggen ze uit welke gevolgen het ongewenste gedrag heeft voor de leerling zelf en voor degene die erdoor benadeeld is.

In de pauze helpt het onderwijsondersteunend personeel de leerling bij het toepassen en eigen maken van de sociale regels tijdens de pauze. Ze signaleren gedrag bij de leerling en ondersteunen hen bij het reguleren van het gedrag. Het onderwijsondersteunend personeel gebruikt kansrijke momenten om de leerling te begeleiden bij het maken van contact met andere leerlingen, de sociaal-emotionele vaardigheden te oefenen of situatie uit te tekenen (methode: Teken je gedrag).

Licht curatieve interventies

Indien een leerling storend gedrag vertoont in de klas of zichzelf niet meer in de hand heeft, wordt getracht deze situatie in de klas op te lossen. De klas heeft een tweede lokaal tot zijn beschikking, waar een leerling in spanning kan afnemen. Daarnaast is er een aangrenzend halletje beschikbaar waar een leerling tot rust kan komen en de tijd heeft om zijn te reguleren. Wanneer de situatie niet opgelost kan worden in de klas, of de leerling gefrustreerd of gespannen is geraakt door een voorval in de klas, kan een andere groep als back-up gebruikt worden. Indien de leerling daar zijn gedrag weet te reguleren, kan hij terugkeren naar zijn eigen klas om het programma daar te hervatten. Indien de leerling agressief gedrag laat zien wat maakt dat de situatie voor hemzelf/haarzelf of klasgenoten onveilig wordt, wordt de achtervang ingeschakeld en wordt deze leerling meegenomen naar een aparte ruimte binnen school. Daar gaat de achtervang medewerker, indien mogelijk, het gesprek aan met de leerling om deze in zijn of haar gedrag te stabiliseren.

Met de focus op veiligheid kan het zijn dat de leerling gefixeerd of getransporteerd dient te worden. Al het personeel is middels de weerbaarheidstraining getraind om deze leerlingen op een veilige en passende manier te vervoeren of te fixeren. Hiervoor heeft ieder personeelslid een certificaat ontvangen. Nieuwe collega's ontvangen deze training zo spoedig mogelijk na hun aanstelling. Huidige collega's krijgen maandelijks een herhaling aangeboden.

Bij directe fysieke agressie richting het personeel en bij verwonding van het personeel behoudt school het recht om de leerlingen (tijdelijk) te schorsen van school.

Daarnaast wordt in deze klassen ook gebruik gemaakt van signaleringsplannen om tijdig preventief te kunnen handelen.

1. Aandacht en tijd

Groepsgrootte

- Individueel onderwijs
- 6-8 leerlingen die begeleid worden door een leerkracht, leerkrachtondersteuner (en pedagogisch medewerker).
- 8 leerlingen die begeleid worden door een leerkracht, leerkrachtondersteuner
- 8-10 leerlingen die begeleid worden door een leerkracht, leerkrachtondersteuner en/of onderwijsassistent.
- 10-14 leerlingen die begeleid worden door een leerkracht, leerkrachtondersteuner en/of onderwijsassistent.

Rol en intensiteit leerkracht/leerkrachtondersteuner (klassenleiding)

- De leerkracht verzorgt een onderwijsprogramma met een aantal dagdelen onderwijsassistentie/leerkrachtondersteuner
- De leerkracht en een fulltime leerkrachtondersteuner verzorgen samen het onderwijsprogramma zodat er voortdurend toezicht en nabijheid geboden kan worden.
- De leerkracht biedt individueel onderwijs buiten de klas
- De leerkracht biedt, naast de individuele begeleiding door een leerkrachtondersteuner, een onderwijsprogramma in de klas
- De leerkracht en leerkrachtondersteuner begeleiden/ondersteunen de leerlingen ook bij de praktijkvakken en oefenstage

Klimaat

- De klassenleiding zorgt voor veiligheid in nabijheid en voorspelbaarheid: fysieke nabijheid, overzicht over de groep, vaste routines en rituelen, grenzen stellen. De klassenleiding is externe regulator/co-regulator.
- Er is een leerkracht die basisvaardigheden aan leert om te kunnen functioneren in een schoolse setting.
- Er is een leerkracht die alert is op signalen van welbevinden van de leerling, deze in kaart brengt (triggers) en hier direct naar handelt (signaleringsplan).
- Er is een leerkracht die de leerling didactisch op of onder zijn niveau aanspreekt om overvragen te voorkomen.
- De klassenleiding heeft aandacht voor groepsprocessen en sociale interactie, zodat er een fijn groepsklimaat ontstaat.
- De klassenleiding zorgt voor succeservaringen op sociaal-emotioneel en didactisch gebied, hierbij stil staat en er structureel een beloningssysteem aan koppelt. De nadruk moet steeds gelegd worden op het positieve, steeds naar oplossingen zoeken met een open, observerende houding
- Er is een leerkracht die observeert om goed te kunnen afstemmen op de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen en om informatie te verzamelen over de ondersteuningsbehoefte van de leerling.
- Er is een leerkracht die de leerling helpt schakelen door schakelmomenten aan te kondigen, voor te bereiden en voorspelbaar te maken.
- Er is een leerkracht die individuele gesprekken met de leerling voert t.a.v. welbevinden en ontwikkeling en situaties evalueert.
- Er is klassenleiding die gedrag en situaties met de leerling evalueert.
- Er is klassenleiding die in staat is om te reflecteren op het eigen denken en handelen en beperkingen durven te onderkennen en daarover te communiceren.
- Er is klassenleiding die in staat is tot onvoorwaardelijke acceptatie van de leerling maar met heldere aansturing van diens gedrag.
- Bij incidenten handelt de klassenleiding volgens agressieregulatietechnieken van de weerbaarheidstraining.
- De klassenleiding draagt een alarmsysteem dat gebruikt kan worden in crisissituaties. Er is altijd achtervang aanwezig die kan inspringen in het geval van een crisissituatie.

Rol en intensiteit leerkrachtondersteuner/onderwijsassistent/pedagogisch medewerker (hier verder 'assistentie' genoemd)

- Er is fulltime assistentie aanwezig.
- Er is parttime assistentie aanwezig.
- De assistentie heeft als hoofddoel de jeugdige te begeleiden in het herkennen van zijn gedachten. Hij/zij benoemt de gedachten en laat de jeugdigen ervaren dat hij/zij gedachten heeft. Daarnaast wordt het zelf herkennen en verwoorden van gedachten gestimuleerd en positief bekrachtigd. Het leren vragen van hulp en het accepteren van externe regulatie staat voorop.
- De assistentie heeft als hoofddoel het probleemoplossend vermogen van de leerling te stimuleren. Ook het herkennen van toenemende spanning van de jeugdige en dit benoemen aan de volwassenen is van belang. Successen worden samen gevierd waardoor de zelfstandigheid en sturend vermogen van de jeugdige toeneemt.
- De assistentie heeft als hoofddoel de jeugdige te leren vooruit te kijken en zelf of op aansturing van de volwassenen het juiste gedragsalternatief in te zetten. Het leren zien wat goed gaat en zelf haalbare doelen stellen. Het leren plannen en organiseren van gedrag en het waarnemen van achterliggende gedachten en gevoelens staat in deze groep centraal.
- De assistentie ondersteunt de leerling door nabijheid te bieden, door de aandacht te leren richten op een taak, door de leerling de leerkracht om hulp te leren vragen, positief te bekrachtigen wanneer de leerling is afgeleid, door te letten op signalen van spanningsopbouw bij de leerling tijdens het werken en hierop te anticiperen.
- De assistentie ondersteunt de leerling bij het gebruik van de hulpmiddelen die samenhangen met het vergroten van het werktempo en time-management van de leerling.
- De assistentie ondersteunt bij de ontspanningsactiviteiten en leert de leerling zelf ontdekken en ervaren hoe om te gaan met spel al dan niet in samenwerking met een andere leerling.
- De assistentie helpt de leerling bij het toepassen en eigen maken van de sociale regels tijdens de pauze. Ze signaleert gedrag bij de leerling en ondersteunen hem bij het reguleren van het gedrag.
- De assistentie begeleidt en ondersteunt de leerling bij de persoonlijke verzorging.
- De assistentie begeleidt de leerling onderweg naar de time-in plek.
- Bij incidenten handelt de assistentie volgens agressieregulatietechnieken van de weerbaarheidstraining en/of DDG

Instructie

- Er wordt individuele instructie geboden op of onder het niveau van de leerling passend bij de individuele leerlijn.
- Er wordt instructie in een groepje van max. 2 leerlingen geboden op of onder het niveau van de leerling passend bij de individuele leerlijn
- Er wordt instructie in een groepje van max. 4 leerlingen geboden op of onder het niveau van de leerling passend bij de individuele leerlijn
- Er wordt instructie in een groepje van max. 6 leerlingen geboden op of onder het niveau van de leerling passend bij de individuele leerlijn
- Er wordt een klassikale instructie geboden.

Onderwijsprogramma

- Onderwijs is met name gericht op het aanleren van didactische vaardigheden en het volgen van de leerlijnen.
- Onderwijs is met name gericht op het aanleren van leervoorwaarden en de leerstofoverstijgende gebieden van het CED zoals leren leren, spelontwikkeling, zintuigelijke ontwikkeling en sociaal-emotionele ontwikkeling en in mindere mate op de basisvakken lezen, spelling en rekenen. Het leren vragen van hulp en het accepteren van externe regulatie staat voorop.
- Het onderwijs richt zich naast ontwikkelingsstimulatie op het aanleren van leervoorwaarden en schoolse vaardigheden. De nadruk ligt op leerstofoverstijgende gebieden van het CED. De basisvakken als lezen, spelling en rekenen zijn met name een middel om geleidelijk aan weer tot leren te komen.
- Het onderwijs richt zich naast ontwikkelingsstimulatie op het aanleren van leervoorwaarden en schoolse vaardigheden. De nadruk ligt niet meer alleen op leerstofoverstijgende gebieden van het CED, maar de basisvakken als lezen, spelling en rekenen worden aangeboden volgens de wettelijke norm.
- Het onderwijsprogramma kent een grote afwisseling van didactisch en praktisch leren en bestaat uit 'Toeleiding richting dagbesteding'.
- Het VSO onderwijs is met name gericht op het aanleren van didactische vaardigheden en het volgen van de leerlijnen.

- Het VSO programma leert de leerling vaardigheden die gericht zijn op het vergroten van competenties die nodig zijn voor arbeidsmatige activiteiten en/of dagbestedingsactiviteiten (bijv. zelfstandig werken, nauwkeurig kunnen werken, werkzaamheden afronden, omgaan met frustratie, ordenen van werk enz.).
- Het VSO programma ligt de focus met name op het aanleren van schoolse vaardigheden en kennis (lezen, schrijven, rekenen enz), maar ook hier ligt de nadruk voor een groot deel op het praktisch handelend bezig zijn en in mindere mate op theoretische kennis en worden er ook praktijkvakken aangeboden.
- Er is een vast dagprogramma met vaste routines en visuele ondersteuning.
- Er is een vast dagprogramma met vaste routines en visuele ondersteuning dat iedere dag hetzelfde is.
- In het dagprogramma wordt inspanning afgewisseld met ontspanning, hiervoor zijn hulpmiddelen als een home-trainer, een ontspanningshoek, snoezelruimte, enz beschikbaar in of bij de klas en mag de leerling muziek luisteren, bewegen of computer wanneer dit nodig is om het stressniveau te verlagen.
- In de klas worden de interactiemogelijkheden voor de leerling geminimaliseerd, zodat er een basisklimaat van rust en overzicht heerst. Sociale situaties worden begeleid.
- In de klas wordt de samenwerking tussen leerlingen bevorderd en klassikale groepslessen aangeboden gebaseerd op Schoolwide Positive Behavior Support i.c.m. Kwink.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 30 minuten. De leerling kan 2 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 45 minuten. De leerling kan 2 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 15 minuten. De leerling krijgt daarna een ontspanningsactiviteit aangeboden
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 15 minuten. De leerling kan 2 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 15 minuten. De leerling kan 3 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 15 minuten. De leerling kan 4 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.

2. Specifieke onderwijsmaterialen

- Didactisch materiaal wordt aangeboden als middel ter ondersteuning van het uitwerken van didactische taken en opdrachten.
- Didactisch materiaal wordt op of onder het niveau van de leerling aangeboden als middel om doelen op sociaal emotioneel niveau te halen (succeservaringen opdoen, zelfvertrouwen vergroten, executieve functies vergroten enz).
- Er is een klassikale leerlijn op didactisch gebied
- Er worden maximaal drie leerlijnen ingezet op didactisch gebied.
- Er zijn individuele leerlijnen op didactisch gebied.
- Er is een klassikale leerlijn op sociaal emotioneel gebied (sociaal leren en leren leren).
- Er zijn individuele leerlijnen op sociaal emotioneel gebied (sociaal leren en leren leren).
- Er is een visueel individueel dagprogramma.
- Er wordt gebruik gemaakt van een beloningssysteem op klassikaal niveau om het gedrag/taakwerkhouding van de leerling te stimuleren.
- Er wordt gebruik gemaakt van een beloningssysteem om het gedrag/taakwerkhouding van de leerling te stimuleren.

Er zijn:

- Materialen die de didactische ontwikkeling stimuleren:
 - Spel en constructie materiaal
 - Hulpmiddelen: rekenrekje, MAB materiaal, strategiekaarten, spellingkaarten etc
 - Stappenplan voor de taakwerkhouding
- Materialen die de sociaal emotionele ontwikkeling stimuleren:
 - KWINK-lessen
 - Stop-loop-praat procedure (SWPBS)
 - Reactieprocedure (SWPBS)
 - Lekker in je vel schema – signaleringslijst
 - Emotiemeter/Emocube/Prikkelmeter

- Ademhalingsoefeningen
- Teken je gedrag
- Class-dojō
- Individueel beloningsysteem
- Stoplicht
- Zelfmanagement: Check In – Check out (SWPBS)
- Gedragscontract

Materialen die duidelijkheid en voorspelbaarheid bieden:

- Individueel dagprogramma in: voorwerp foto's picto's geschreven taal
- Klassikaal dagprogramma in: voorwerp foto's picto's geschreven taal
- Dagprogramma gevisualiseerd in: hele dag halve dag per aantal activiteiten
- Time timer
- Stoplicht
- Vragenblokje/kaartje

Materialen die structuur bieden (TEACCH-principes)

- Eigen werkplek en werkkast met materiaal
- Start en stop tabbladen
- Materiaalbakjes
- Verwerking en instructie verdeelt in deelstappen
- Prikkelarme verwerkingsbladen (aangepast / vergroot)

Materialen die sensorische prikkelverwerking reguleren (wordt op individueel niveau aangeboden)

- Wiebelkussen, -kruk, balansbal
- Koptelefoon
- Whisperfoon
- Drukkussen, verzwarringsvest, verzwarringsdeken
- Bijtmaterialen
- Friemel materiaal
- Match- en sorteerspelletjes, puzzelen, sloopmateriaal, computerspelletjes om tot rust te komen
- Muziekluisteren

Materialen die de communicatie ondersteunen

- Pecs
- Pictogrammen
- Pecs
- Foto's of ander visueel ondersteunend materiaal
- Gebaren
- Stappenplannen

3. Ruimtelijke omgeving

- Er is één klaslokaal beschikbaar (basislokaal)
- Er zijn twee klaslokalen beschikbaar voor de klas: een basislokaal en een lokaal dat inzetbaar is voor aparte instructiegroepjes, ontspanningsactiviteiten (knutselen, tekenen, constructiemateriaal enz.) of stressreducerende activiteiten (snoezelen, home-trainer, sloopmateriaal enz.)
- In het basislokaal zijn de visuele omgevingsprikkelers geminimaliseerd.
- Er is een basislokaal met een eigen Time-in beschikbaar voor stressreducerende activiteiten (muziek luisteren, lezen, filmpje kijken enz.) of om individueel te kunnen werken.
- Deze leerling heeft letterlijk ruimte nodig, niet te dicht bij andere leerlingen. Dit zorgt voor minder stress en nodigt minder uit om elkaar fysiek uit te dagen. De leerling heeft zijn eigen afgebakende werkplek met voldoende individuele ruimte en zijn eigen werkmateriaal in een eigen kast staan.
- Er is een eigen time-in plek in de klas waar de leerling onder toezicht tot rust kan komen.
- Er is bij de klas een aparte afsluitbare werkruimte in de directe nabijheid van de klas beschikbaar waar de leerling individueel en rustig kan werken
- Er is bij de klas een aparte ruimte in de directe nabijheid van de klas beschikbaar die de leerling als Time-in kan gebruiken (PAD-plek)

- Er is een Ontspanningsklas binnen de school beschikbaar waarin de leerling onder continu individuele begeleiding een ontspanningsmoment aangeboden kan krijgen om spanning te voorkomen of te reduceren.
- Er is een Achtervang ruimte binnen de school beschikbaar waarin de leerling onder individuele begeleiding een time out krijgen. Dit is afgebakende werkplek met continu begeleiding.
- Er is een Time-out binnen de school beschikbaar waarin de leerling onder individuele begeleiding een time out krijgt. Dit is een prikkelarme ruimte met een zachte groene stoel, waar camera toezicht is en directe nabijheid van een medewerker van school.
- De leerling maakt gebruik van de verschillende praktijklokalen van de school voor praktijklessen en arbeidstraining.
- Er is een afgebakende speelplaats waar leerlingen in een kleine groep (max. 10 leerlingen) buiten kunnen spelen.
- Er is een afgebakende speelplaats waar leerlingen in een kleine groep (max. 16 leerlingen) buiten kunnen spelen.
- Er is een afgebakende speelplaats waar leerlingen in een kleine groep (max. 24 leerlingen) buiten kunnen spelen.
- De P.I. School ligt in een rustgevende bosrijke omgeving. Leerlingen kunnen, wanneer dit voldoende is ingetraind, een rondje lopen in de directe nabijheid van school om tot rust te komen.

4. Expertise

P.I. School Hondsborg maakt onderdeel uit van Expertisecentrum De Hondsborg

- De klassenleiding maakt onderdeel uit van kernteam rondom de leerling van het expertisecentrum De Hondsborg, waarbinnen regelmatig overleg is:
 - Er is dagelijks overleg met groepsbegeleiding over de ontwikkeling van de leerling, zijn gemoedstoestand, dagelijkse voorvallen, interventies die zijn ingezet enz
 - Er is tweewekelijks/maandelijks overleg met de regiebehandelaar om de ontwikkeling van de leerling te evalueren en waar nodig bij te stellen op grond van de ervaringen
- De klassenleiding heeft expertise op het gebied van LVB-leerlingen.
- De klassenleiding heeft expertise op het gebied van emotieregulatie problemen.
- De klassenleiding heeft expertise op het gebied van gedrag en psychiatrische problematiek (o.a. ASS, ADHD, Gilles de la Tourette, Reactieve hechtingsstoornis, Depressie, Angst).
- De leerkracht heeft de Master SEN opleiding gedaan en zijn gecertificeerde experts op het gebied van gedrag.
- Er is een expertise op het gebied van Sensorische prikkelverwerkingsproblematiek,
- Er is een expertise op het gebied van Traumasensitief onderwijs.
- Er is een gedragskundige vanuit PI School Hondsborg gekoppeld aan de klas om te ondersteunen bij gedragsvraagstukken
- Er is een gedragskundige vanuit PI School Hondsborg en een gedragskundige van De Hondsborg gekoppeld aan de structuurklassen om voortdurend aan kwaliteitsverbetering te doen.
- Er is inzet van de IB-er bij het realiseren van een passend onderwijsaanbod
- Verhoogde inzet van de IB-er bij het realiseren van een passend onderwijsaanbod
- Er is inzet van de RT-er bij het realiseren van een passend onderwijsaanbod

5. Samenwerking met andere instanties.

- De leerling is opgenomen bij Observatiecentrum de Hondsborg. Vanuit De Hondsborg is de regiebehandelaar en de persoonlijk begeleider van de leerling nauw betrokken bij de klas en wordt er informatie uitgewisseld om elkaar zo van handelingsadviezen te voorzien.
- De leerling woont thuis wonen en bij deze leerling is regelmatig overleg met ouders, gemeente en overig betrokken hulpverlening.
- De leerling verblijft bij een andere zorginstantie (bijv. Amarant). Ook bij deze leerling is regelmatig overleg met ouders, gemeente en overig betrokken hulpverlening.
- Er wordt kinderoefentherapie ingezet voor de leerling en er is zes wekelijks overleg met de klassenleiding en/of gedragskundige van school (naast de wekelijkse overdrachtsmomenten).
- Er wordt logopedie ingezet voor de leerling en er is zes-wekelijks overleg met de klassenleiding en/of gedragskundige van school (naast de wekelijkse overdrachtsmomenten).

- Er wordt psychomotore kindtherapie ingezet voor de leerling en er is zes-wekelijks overleg met de klassenleiding en/of gedragskundige van school (naast de wekelijkse overdrachtsmomenten).
- Er is samenwerking met andere hulpverleners zoals IDRIS, Zorg Okee, MEE, Veilig thuis, Jeugdbescherming (voorheen BJZ), William Schrikker Groep.
- Er wordt gestreefd naar een goede afstemming met ouders/verzorgers/gezinsvoogd. Iedere 2 weken wordt er een nieuwsbrief gestuurd naar de ouders/verzorgers.
- Er is samenwerking met het samenwerkingsverband
- Er is samenwerking met een onderwijsconsulent
- Er is samenwerking met een onderwijszorgconsulent
- Er is samenwerking met een leerplichtambtenaar

5.4.4 Zeer intensieve ondersteuning met individuele begeleiding

Niveau		TLV-Categorie	
☐	1. Basisondersteuning: Reguliere schoolplaatsing	1	Laag
☐	2. Extra ondersteuning: Plaatsing Anti-klas, kleuterklas	2	Midden
☐	3. Intensieve ondersteuning: Plaatsing structuur-klas	3	Hoog
☒	4. Zeer intensieve ondersteuning: Plaatsing structuur- klas met extra individuele begeleiding	3	Hoog
☐	5. Individueel onderwijs/ individueel onderwijszorgarrangement	3	Hoog

Onderwijsorganisatie- en ondersteuningsstructuur

Deze aangeboden organisatie en ondersteuning is zoals omschreven in 5.2.3. Echter wordt geconstateerd dat deze nog niet voldoende is om in een onderwijssituatie te kunnen deelnemen. De nabijheid die geboden moet worden om tot deelname onderwijs te komen is van dien mate dat er behoefte is aan individuele begeleiding.

Hoe wordt binnen de school op onderwijsbehoeften gereageerd?

De leerlingen die in dit traject onderwijs aangeboden krijgen volgen ieder een eigen leerroute.

De doelstelling van de structuurklas met individuele begeleiding richt zich met name op:

- Herleiden tot onderwijs: leerlingen die zijn uitgevallen, weer binnen het onderwijs krijgen. Dit kan intern binnen onze school maar indien nodig kan er ook een andere voorziening in worden gezet, om instroom binnen school mogelijk te maken
- Opbouwen van onderwijs: leerlingen die nog niet of langere tijd geen deel hebben genomen aan onderwijs. De onderwijsdeelname dient zorgvuldig te worden opgebouwd. Ze kunnen niet direct volledig instromen. De leerlingen ontvangen een op hun situatie afgestemd instroomprogramma met structurele evaluatiemomenten.

Preventieve interventies bij extra ondersteuning

Binnen P.I. School Hondsborg wordt in de extra ondersteuning op verschillende manier getracht om te voorkomen dat de situatie van de leerling verder stagneert. De leerling en zijn ontwikkeling wordt zorgvuldig in kaart gebracht en op maat toegepast. Zo wordt getracht door het inzetten van interventies iedere leerling zo goed mogelijk te begeleiden en onderwijzen, rekening houdend met de problematiek.

De individuele begeleiding richt zich naast ondersteuning op het werken aan schoolvoorwaarden aan het bieden van nabijheid, ondersteunt bij het richten van de aandacht op een taak, helpt de leerling bij het adequaat vragen om hulp bij de leerkracht en is alert op signalen van spanningsopbouw bij de leerling en anticipeert hierop.

Daarnaast is er extra aandacht voor het maken van de transfer tussen de opbrengsten uit therapieën en het dagelijks leven in de klas.

Pedagogisch handelen:

De individuele begeleider begeleidt de leerling in het herkennen van zijn gedachten. Hij benoemt de gedachten en laat de leerling ervaren dat hij gedachten heeft. Daarnaast wordt het zelf herkennen en verwoorden van gedachten gestimuleerd en positief bekrachtigd. De begeleider helpt de leerling bij

het leren vragen van hulp en het accepteren van externe regulatie en stimuleert het probleemoplossend vermogen.

De individueel begeleider herkent toenemende spanning bij leerlingen en ondersteunt de leerling bij het zoeken naar een passende oplossing voor spanningsverlaging. Er wordt in overleg met de regiebehandelaar en orthopedagoog een signaleringsplan i.c.m. een Lekker in je vel schema opgesteld. Wanneer spanning te hoog is opgelopen en een time-out nodig is, begeleidt de individueel begeleider de leerling naar de time-outplek en helpt hem middels het Lekker-in-je-vel-schema te signaleren wanneer de spanningsopbouw is afgenomen.

De individueel begeleider stimuleert de leerling om vooruit te kijken en na te denken over het gedrag op basis van geschetste gevolgen (van ongewenst en gewenst gedrag). De individueel begeleider ondersteunt de leerling tijdens de overgangsmoment, beloont de leerling als deze positief gedrag heeft laten zien en oefent met de leerling gewenst gedrag als deze negatief gedrag laat zien.

De individueel begeleider helpt de leerling bij het zien wat goed gaat, bij het expliciteren van de succeservaring en bij het stellen van haalbare doelen.

Daarnaast helpt de individueel begeleider de leerling bij het eigen maken van de regels door dit met hen te oefenen tijdens de gedragslessen (SWPBS). Ook leggen ze uit welke gevolgen het ongewenste gedrag heeft voor de leerling zelf en voor degene die erdoor benadeeld is.

In de pauze helpt de individueel begeleider de leerling bij het toepassen en eigen maken van de sociale regels tijdens de pauze. Ze signaleren gedrag bij de leerling en ondersteunen hen bij het reguleren van het gedrag. De individueel begeleider gebruikt kansrijke momenten om de leerling te begeleiden bij het maken van contact met andere leerlingen, de sociaal-emotionele vaardigheden te oefenen of situatie uit te tekenen (methode: Teken je gedrag).

Licht curatieve interventies

Indien een leerling storend gedrag vertoont in de klas of zichzelf niet meer in de hand heeft, wordt getracht deze situatie in de klas op te lossen. De klas heeft een tweede lokaal tot zijn beschikking, waar een leerling in spanning kan afnemen. Daarnaast is er een aangrenzend halletje beschikbaar waar een leerling tot rust kan komen en de tijd heeft om zijn te reguleren. Wanneer de situatie niet opgelost kan worden in de klas, of de leerling gefrustreerd of gespannen is geraakt door een voorval in de klas, kan een andere groep als back-up gebruikt worden. Indien de leerling daar zijn gedrag weet te reguleren, kan hij terugkeren naar zijn eigen klas om het programma daar te hervatten. Indien de leerling agressief gedrag laat zien wat maakt dat de situatie voor hemzelf/haarzelf of klasgenoten onveilig wordt, wordt de achtervang ingeschakeld en wordt deze leerling meegenomen naar een aparte ruimte binnen school. Daar gaat de achtervang medewerker, indien mogelijk, het gesprek aan met de leerling om deze in zijn of haar gedrag te stabiliseren.

Met de focus op veiligheid kan het zijn dat de leerling gefixeerd of getransporteerd dient te worden. Al het personeel is middels de weerbaarheidstraining getraind om deze leerlingen op een veilige en passende manier te vervoeren of te fixeren. Hiervoor heeft ieder personeelslid een certificaat ontvangen. Nieuwe collega's ontvangen deze training zo spoedig mogelijk na hun aanstelling. Huidige collega's krijgen maandelijks een herhaling aangeboden.

Bij directe fysieke agressie richting het personeel en bij verwonding van het personeel behoudt school het recht om de leerlingen (tijdelijk) te schorsen van school.

Daarnaast wordt in deze klassen ook gebruik gemaakt van signaleringsplannen om tijdig preventief te kunnen handelen.

Klassenmanagement en ondersteuning

1. Aandacht en tijd

Groepsgrootte

- Individueel onderwijs
- 6-8 leerlingen die begeleid worden door een leerkracht, leerkrachtondersteuner (en pedagogisch medewerker).
- 8 leerlingen die begeleid worden door een leerkracht, leerkrachtondersteuner
- 8-10 leerlingen die begeleid worden door een leerkracht, leerkrachtondersteuner en/of onderwijsassistent.
- 10-14 leerlingen die begeleid worden door een leerkracht, leerkrachtondersteuner en/of onderwijsassistent.

Rol en intensiteit leerkracht/leerkrachtondersteuner (klassenleiding)

- De leerkracht verzorgt een onderwijsprogramma met een aantal dagdelen onderwijsassistentie/leerkrachtondersteuner
- De leerkracht en een fulltime leerkrachtondersteuner verzorgen samen het onderwijsprogramma zodat er voortdurend toezicht en nabijheid geboden kan worden.
- De leerkracht biedt individueel onderwijs buiten de klas
- De leerkracht biedt, naast de individuele begeleiding door een leerkrachtondersteuner, een onderwijsprogramma in de klas
- De leerkracht en leerkrachtondersteuner begeleiden/ondersteunen de leerlingen ook bij de praktijkvakken en oefenstage

Klimaat

- De klassenleiding zorgt voor veiligheid in nabijheid en voorspelbaarheid: fysieke nabijheid, overzicht over de groep, vaste routines en rituelen, grenzen stellen. De klassenleiding is externe regulator/co-regulator.
- Er is een leerkracht die basisvaardigheden aan leert om te kunnen functioneren in een schoolse setting.
- Er is een leerkracht die alert is op signalen van welbevinden van de leerling, deze in kaart brengt (triggers) en hier direct naar handelt (signaleringsplan).
- Er is een leerkracht die de leerling didactisch op of onder zijn niveau aanspreekt om overvragen te voorkomen.
- De klassenleiding heeft aandacht voor groepsprocessen en sociale interactie, zodat er een fijn groepsklimaat ontstaat.
- De klassenleiding zorgt voor succeservaringen op sociaal-emotioneel en didactisch gebied, hierbij stil staat en er structureel een beloningssysteem aan koppelt. De nadruk moet steeds gelegd worden op het positieve, steeds naar oplossingen zoeken met een open, observerende houding
- Er is een leerkracht die observeert om goed te kunnen afstemmen op de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen en om informatie te verzamelen over de ondersteuningsbehoefte van de leerling.
- Er is een leerkracht die de leerling helpt schakelen door schakelmomenten aan te kondigen, voor te bereiden en voorspelbaar te maken.
- Er is een leerkracht die individuele gesprekken met de leerling voert t.a.v. welbevinden en ontwikkeling en situaties evalueert.
- Er is klassenleiding die gedrag en situaties met de leerling evalueert.
- Er is klassenleiding die in staat is om te reflecteren op het eigen denken en handelen en beperkingen durven te onderkennen en daarover te communiceren.
- Er is klassenleiding die in staat is tot onvoorwaardelijke acceptatie van de leerling maar met heldere aansturing van diens gedrag.
- Bij incidenten handelt de klassenleiding volgens agressieregulatietechnieken van de weerbaarheidstraining.
- De klassenleiding draagt een alarmsysteem dat gebruikt kan worden in crisissituaties. Er is altijd achtervang aanwezig die kan inspringen in het geval van een crisissituatie.

Rol en intensiteit leerkrachtondersteuner/onderwijsassistent/pedagogisch medewerker (hier verder 'assistentie' genoemd)

- Er is fulltime assistentie aanwezig.
- Er is parttime assistentie aanwezig.
- De assistentie heeft als hoofddoel de jeugdige te begeleiden in het herkennen van zijn gedachten. Hij/zij benoemt de gedachten en laat de jeugdigen ervaren dat hij/zij gedachten heeft. Daarnaast wordt het zelf herkennen en verwoorden van gedachten gestimuleerd en positief bekrachtigd. Het leren vragen van hulp en het accepteren van externe regulatie staat voorop.
- De assistentie heeft als hoofddoel het probleemoplossend vermogen van de leerling te stimuleren. Ook het herkennen van toenemende spanning van de jeugdige en dit benoemen aan de volwassenen is van belang. Successen worden samen gevierd waardoor de zelfstandigheid en sturend vermogen van de jeugdige toeneemt.
- De assistentie heeft als hoofddoel de jeugdige te leren vooruit te kijken en zelf of op aansturing van de volwassenen het juiste gedragsalternatief in te zetten. Het leren zien wat goed gaat en zelf haalbare doelen stellen. Het leren plannen en organiseren van gedrag en het waarnemen van achterliggende gedachten en gevoelens staat in deze groep centraal.

- De assistentie ondersteunt de leerling door nabijheid te bieden, door de aandacht te leren richten op een taak, door de leerling de leerkracht om hulp te leren vragen, positief te bekrachtigen wanneer de leerling is afgeleid, door te letten op signalen van spanningsopbouw bij de leerling tijdens het werken en hierop te anticiperen.
- De assistentie ondersteunt de leerling bij het gebruik van de hulpmiddelen die samenhangen met het vergroten van het werktempo en time-management van de leerling.
- De assistentie ondersteunt bij de ontspanningsactiviteiten en leert de leerling zelf ontdekken en ervaren hoe om te gaan met spel al dan niet in samenwerking met een andere leerling.
- De assistentie helpt de leerling bij het toepassen en eigen maken van de sociale regels tijdens de pauze. Ze signaleert gedrag bij de leerling en ondersteunen hem bij het reguleren van het gedrag.
- De assistentie begeleidt en ondersteunt de leerling bij de persoonlijke verzorging.
- De assistentie begeleidt de leerling onderweg naar de time-in plek.
- Bij incidenten handelt de assistentie volgens agressieregulatietechnieken van de weerbaarheidstraining en/of DDG

Instructie

- Er wordt individuele instructie geboden op of onder het niveau van de leerling passend bij de individuele leerlijn.
- Er wordt instructie in een groepje van max. 2 leerlingen geboden op of onder het niveau van de leerling passend bij de individuele leerlijn
- Er wordt instructie in een groepje van max. 4 leerlingen geboden op of onder het niveau van de leerling passend bij de individuele leerlijn
- Er wordt instructie in een groepje van max. 6 leerlingen geboden op of onder het niveau van de leerling passend bij de individuele leerlijn
- Er wordt een klassikale instructie geboden.

Onderwijsprogramma

- Onderwijs is met name gericht op het aanleren van didactische vaardigheden en het volgen van de leerlijnen.
- Onderwijs is met name gericht op het aanleren van leervoorwaarden en de leerstofoverstijgende gebieden van het CED zoals leren leren, spelontwikkeling, zintuigelijke ontwikkeling en sociaal-emotionele ontwikkeling en in mindere mate op de basisvakken lezen, spelling en rekenen. Het leren vragen van hulp en het accepteren van externe regulatie staat voorop.
- Het onderwijs richt zich naast ontwikkelingsstimulatie op het aanleren van leervoorwaarden en schoolse vaardigheden. De nadruk ligt op leerstofoverstijgende gebieden van het CED. De basisvakken als lezen, spelling en rekenen zijn met name een middel om geleidelijk aan weer tot leren te komen.
- Het onderwijs richt zich naast ontwikkelingsstimulatie op het aanleren van leervoorwaarden en schoolse vaardigheden. De nadruk ligt niet meer alleen op leerstofoverstijgende gebieden van het CED, maar de basisvakken als lezen, spelling en rekenen worden aangeboden volgens de wettelijke norm.
- Het onderwijsprogramma is kent een grote afwisseling van didactisch en praktisch leren en bestaat 'Toeleiding richting dagbesteding'.
- Het VSO onderwijs is met name gericht op het aanleren van didactische vaardigheden en het volgen van de leerlijnen.
- Het VSO programma leert de leerling vaardigheden die gericht zijn op het vergroten van competenties die nodig zijn voor arbeidsmatige activiteiten en/of dagbestedingsactiviteiten (bijv. zelfstandig werken, nauwkeurig kunnen werken, werkzaamheden afronden, omgaan met frustratie, ordenen van werk enz.).
- Het VSO programma ligt de focus met name op het aanleren van schoolse vaardigheden en kennis (lezen, schrijven, rekenen enz), maar ook hier ligt de nadruk voor een groot deel op het praktisch handelend bezig zijn en in mindere mate op theoretische kennis en worden er ook praktijkvakken aangeboden.
- Er is een vast dagprogramma met vaste routines en visuele ondersteuning.
- Er is een vast dagprogramma met vaste routines en visuele ondersteuning dat iedere dag hetzelfde is.
- In het dagprogramma wordt inspanning afgewisseld met ontspanning, hiervoor zijn hulpmiddelen als een home-trainer, een ontspanningshoek, snoezelruimte, enz beschikbaar in of bij de klas en mag de leerling muziek luisteren, bewegen of computer wanneer dit nodig is om het stressniveau te verlagen.
- In de klas worden de interactiemogelijkheden voor de leerling geminimaliseerd, zodat er een basisklimaat van rust en overzicht heerst. Sociale situaties worden begeleid.

- In de klas wordt de samenwerking tussen leerlingen bevorderd en klassikale groepslessen aangeboden gebaseerd op Schoolwide Positive Behavior Support i.c.m. Kwink.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 30 minuten. De leerling kan 2 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 45 minuten. De leerling kan 2 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 15 minuten. De leerling krijgt daarna een ontspanningsactiviteit aangeboden
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 15 minuten. De leerling kan 2 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 15 minuten. De leerling kan 3 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 15 minuten. De leerling kan 4 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.

2. Specifieke onderwijsmaterialen

- Didactisch materiaal wordt aangeboden als middel ter ondersteuning van het uitwerken van didactische taken en opdrachten.
- Didactisch materiaal wordt op of onder het niveau van de leerling aangeboden als middel om doelen op sociaal emotioneel niveau te halen (succeservaringen opdoen, zelfvertrouwen vergroten, executieve functies vergroten enz).
- Er is een klassikale leerlijn op didactisch gebied
- Er worden maximaal drie leerlijnen ingezet op didactisch gebied.
- Er zijn individuele leerlijnen op didactisch gebied.
- Er is een klassikale leerlijn op sociaal emotioneel gebied (sociaal leren en leren leren).
- Er zijn individuele leerlijnen op sociaal emotioneel gebied (sociaal leren en leren leren).
- Er is een visueel individueel dagprogramma.
- Er wordt gebruik gemaakt van een beloningssysteem op klassikaal niveau om het gedrag/taakwerkhouding van de leerling te stimuleren.
- Er wordt gebruik gemaakt van een beloningssysteem om het gedrag/taakwerkhouding van de leerling te stimuleren.

Er zijn:

- Materialen die de didactische ontwikkeling stimuleren:
 - Spel en constructie materiaal
 - Hulpmiddelen: rekenrekje, MAB materiaal, strategiekaarten, spellingkaarten etc
 - Stappenplan voor de taakwerkhouding
- Materialen die de sociaal emotionele ontwikkeling stimuleren:
 - KWINK-lessen
 - Stop-loop-praat procedure (SWPBS)
 - Reactieprocedure (SWPBS)
 - Lekker in je vel schema – signaleringslijst
 - Emotiemeter/Emocube/Prikkelmeter
 - Ademhalingsoefeningen
 - Teken je gedrag
 - Class-dojō
 - Individueel beloningssysteem
 - Stoplicht
 - Zelfmanagement: Check In – Check out (SWPBS)
 - Gedragscontract
- Materialen die duidelijkheid en voorspelbaarheid bieden:
 - Individueel dagprogramma in: voorwerp foto's picto's geschreven taal
 - Klassikaal dagprogramma in: voorwerp foto's picto's geschreven taal
 - Dagprogramma gevisualiseerd in: hele dag halve dag per aantal activiteiten
 - Time timer
 - Stoplicht

- Vragenblokje/kaartje
- Materialen die structuur bieden (TEACCH-principes)
 - Eigen werkplek en werkkast met materiaal
 - Start en stop tabbladen
 - Materiaalbakjes
 - Verwerking en instructie verdeelt in deelstappen
 - Prikkelarme verwerkingsbladen (aangepast / vergroot)
- Materialen die sensorische prikkelverwerking reguleren (wordt op individueel niveau aangeboden)
 - Wiebelkussen, -kruk, balansbal
 - Koptelefoon
 - Whisperfoon
 - Drukkussen, verzwarringsvest, verzwarringsdeken
 - Bijtmaterialen
 - Friemelmateriaal
 - Match- en sorteerspelletjes, puzzelen, sloopmateriaal, computerspelletjes om tot rust te komen
 - Muziekluisteren
- Materialen die de communicatie ondersteunen
 - Pecs
 - Pictogrammen
 - Pecs
 - Foto's of ander visueel ondersteunend materiaal
 - Gebaren
 - Stappenplannen

3. Ruimtelijke omgeving

- Er is één klaslokaal beschikbaar (basislokaal)
- Er zijn twee klaslokalen beschikbaar voor de klas: een basislokaal en een lokaal dat inzetbaar is voor aparte instructiegroepjes, ontspanningsactiviteiten (knutselen, tekenen, constructiemateriaal enz.) of stressreducerende activiteiten (snoezelen, home-trainer, sloopmateriaal enz.)
- In het basislokaal zijn de visuele omgevingsprikkelers geminimaliseerd.
- Er is een basislokaal met een eigen Time-in beschikbaar voor stressreducerende activiteiten (muziek luisteren, lezen, filmpje kijken enz.) of om individueel te kunnen werken.
- Deze leerling heeft letterlijk ruimte nodig, niet te dicht bij andere leerlingen. Dit zorgt voor minder stress en nodigt minder uit om elkaar fysiek uit te dagen. De leerling heeft zijn eigen afgebakende werkplek met voldoende individuele ruimte en zijn eigen werkmateriaal in een eigen kast staan.
- Er is een eigen time-in plek in de klas waar de leerling onder toezicht tot rust kan komen.
- Er is bij de klas een aparte afsluitbare werkruimte in de directe nabijheid van de klas beschikbaar waar de leerling individueel en rustig kan werken
- Er is bij de klas een aparte ruimte in de directe nabijheid van de klas beschikbaar die de leerling als Time-in kan gebruiken (PAD-plek)
- Er is een Ontspanningsklas binnen de school beschikbaar waarin de leerling onder continue individuele begeleiding een ontspanningsmoment aangeboden kan krijgen om spanning te voorkomen of te reduceren.
- Er is een Achtervang ruimte binnen de school beschikbaar waarin de leerling onder individuele begeleiding een time out krijgen. Dit is afgebakende werkplek met continue begeleiding.
- Er is een Time-out binnen de school beschikbaar waarin de leerling onder individuele begeleiding een time out krijgt. Dit is een prikkelarme ruimte met een zachte groene stoel, waar camera toezicht is en directe nabijheid van een medewerker van school.
- De leerling maakt gebruik van de verschillende praktijklokalen van de school voor praktijklessen en arbeidstraining.
- Er is een afgebakende speelplaats waar leerlingen in een kleine groep (max. 10 leerlingen) buiten kunnen spelen.
- Er is een afgebakende speelplaats waar leerlingen in een kleine groep (max. 16 leerlingen) buiten kunnen spelen.
- Er is een afgebakende speelplaats waar leerlingen in een kleine groep (max. 24 leerlingen) buiten kunnen spelen.

De P.I. School ligt in een rustgevende bosrijke omgeving. Leerlingen kunnen, wanneer dit voldoende is ingetraind, een rondje lopen in de directe nabijheid van school om tot rust te komen.

4. Expertise

P.I. School Hondenberg maakt onderdeel uit van Expertisecentrum De Hondenberg

De klassenleiding maakt onderdeel uit van kernteam rondom de leerling van het expertisecentrum De Hondenberg, waarbinnen regelmatig overleg is:

- Er is dagelijks overleg met groepsbegeleiding over de ontwikkeling van de leerling, zijn gemoedstoestand, dagelijkse voorvallen, interventies die zijn ingezet enz
- Er is tweewekelijks/maandelijks overleg met de regiebehandelaar om de ontwikkeling van de leerling te evalueren en waar nodig bij te stellen op grond van de ervaringen

De klassenleiding heeft expertise op het gebied van LVB-leerlingen.

De klassenleiding heeft expertise op het gebied van emotieregulatie problemen.

De klassenleiding heeft expertise op het gebied van gedrag en psychiatrische problematiek (o.a. ASS, ADHD, Gilles de la Tourette, Reactieve hechtingsstoornis, Depressie, Angsten).

De leerkracht heeft de Master SEN opleiding gedaan en zijn gecertificeerde experts op het gebied van gedrag.

Er is een expertise op het gebied van Sensorische prikkelverwerkingsproblematiek,

Er is een expertise op het gebied van Traumasensitief onderwijs.

Er is een gedragskundige vanuit PI School Hondenberg gekoppeld aan de klas om te ondersteunen bij gedragsvraagstukken

Er is een gedragskundige vanuit PI School Hondenberg en een gedragskundige van De Hondenberg gekoppeld aan de structuurklassen om voortdurend aan kwaliteitsverbetering te doen.

Er is inzet van de IB-er bij het realiseren van een passend onderwijsaanbod

Verhoogde inzet van de IB-er bij het realiseren van een passend onderwijsaanbod

Er is inzet van de RT-er bij het realiseren van een passend onderwijsaanbod

5. Samenwerking met andere instanties.

De leerling is opgenomen bij Observatiecentrum de Hondenberg. Vanuit De Hondenberg is de regiebehandelaar en de persoonlijk begeleider van de leerling nauw betrokken bij de klas en wordt er informatie uitgewisseld om elkaar zo van handelingsadviezen te voorzien.

De leerling woont thuis wonen en bij deze leerling is regelmatig overleg met ouders, gemeente en overig betrokken hulpverlening.

De leerling verblijft bij een andere zorginstantie (bijv. Amarant). Ook bij deze leerling is regelmatig overleg met ouders, gemeente en overig betrokken hulpverlening.

Er wordt kinderoefentherapie ingezet voor de leerling en er is zes wekelijks overleg met de klassenleiding en/of gedragskundige van school (naast de wekelijkse overdrachtsmomenten).

Er wordt logopedie ingezet voor de leerling en er is zes-wekelijks overleg met de klassenleiding en/of gedragskundige van school (naast de wekelijkse overdrachtsmomenten).

Er wordt psychomotore kindetherapie ingezet voor de leerling en er is zes-wekelijks overleg met de klassenleiding en/of gedragskundige van school (naast de wekelijkse overdrachtsmomenten).

Er is samenwerking met andere hulpverleners zoals IDRIS, Zorg Okee, MEE, Veilig thuis, Jeugdbescherming (voorheen BJZ), William Schrikker Groep.

Er wordt gestreefd naar een goede afstemming met ouders/verzorgers/gezinsvoogd. Iedere 2 weken wordt er een nieuwsbrief gestuurd naar de ouders/verzorgers.

Er is samenwerking met het samenwerkingsverband

Er is samenwerking met een onderwijsconsulent

Er is samenwerking met een onderwijszorgconsulent

Er is samenwerking met een leerplichtambtenaar

5.4.5 Individueel onderwijs/individueel onderwijszorgarrangement

Niveau		TLV-Categorie	
☐	1. Basisondersteuning: Reguliere schoolplaatsing	1	Laag
☐	2. Extra ondersteuning: Plaatsing Anti-klas, kleuterklas	2	Midden
☐	3. Intensieve ondersteuning: Plaatsing structuur-klas	3	Hoog
☐	4. Zeer intensieve ondersteuning: Plaatsing structuur- klas met extra individuele begeleiding	3	Hoog
☒	5. Individueel onderwijs/ individueel onderwijszorgarrangement	3	Hoog

Onderwijsorganisatie- en ondersteuningsstructuur

Individueel onderwijs wordt op de volgende manieren vorm gegeven:

- De leerling krijgt onderwijs aangeboden op de woonvoorziening van De Hondsborg
- De leerling krijgt binnen de OZA/dagbesteding onderwijs
- De leerling krijgt individueel onderwijs binnen school, dit kan zowel gekoppeld zijn aan een ruimte in een klas, als in een aparte kantoormuimte.

Hoe wordt binnen de school op onderwijsbehoeften gereageerd?

De leerlingen die in dit traject onderwijs aangeboden krijgen volgen ieder een eigen leerroute.

De doelstelling van de structuurklas met individuele begeleiding richt zich met name op:

- Herleiden tot onderwijs: leerlingen die zijn uitgevallen, weer binnen het onderwijs krijgen. Dit kan intern binnen onze school maar indien nodig kan er ook een andere voorziening in worden gezet, om instroom binnen school mogelijk te maken

Preventieve interventies bij extra ondersteuning

Binnen P.I. School Hondsborg wordt in de extra ondersteuning op verschillende manier getracht om te voorkomen dat de situatie van de leerling verder stagneert. De leerling en zijn ontwikkeling wordt zorgvuldig in kaart gebracht en op maat toegepast. Zo wordt getracht door het inzetten van interventies iedere leerling zo goed mogelijk te begeleiden en onderwijzen, rekening houdend met de problematiek.

De leerkracht richt zich naast ondersteuning op het werken aan schoolvoorwaarden en onderwijs aan het bieden van nabijheid, ondersteunt bij het richten van de aandacht op een taak, helpt de leerling bij het adequaat vragen om hulp bij de leerkracht en is alert op signalen van spanningsopbouw bij de leerling en anticipeert hierop.

Daarnaast is er extra aandacht voor het maken van de transfer tussen de opbrengsten uit therapieën en het dagelijks leven in de klas.

Pedagogisch handelen:

De leerkracht begeleidt de leerling in het herkennen van zijn gedachten. Hij benoemt de gedachten en laat de leerling ervaren dat hij gedachten heeft. Daarnaast wordt het zelf herkennen en verwoorden van gedachten gestimuleerd en positief bekrachtigd. De leerkracht helpt de leerling bij het leren vragen van hulp en het accepteren van externe regulatie en stimuleert het probleemoplossend vermogen.

De leerkracht herkent toenemende spanning bij leerlingen en ondersteunt de leerling bij het zoeken naar een passende oplossing voor spanningsverlaging. Er wordt in overleg met de regiebehandelaar en orthopedagoog een signaleringsplan i.c.m. een Lekker in je vel schema opgesteld. Wanneer spanning te hoog is opgelopen en een time-out nodig is, begeleidt de leerkracht de leerling naar de time-outplek en helpt hem middels het Lekker-in-je-vel-schema te signaleren wanneer de spanningsopbouw is afgenomen.

De leerkracht stimuleert de leerling om vooruit te kijken en na te denken over het gedrag op basis van geschetste gevolgen (van ongewenst en gewenst gedrag). De leerkracht ondersteunt de leerling tijdens de overgangsmoment, beloont de leerling als deze positief gedrag heeft laten zien en oefent met de leerling gewenst gedrag als deze negatief gedrag laat zien.

De leerkracht helpt de leerling bij het zien wat goed gaat, bij het expliciteren van de succeservaring en bij het stellen van haalbare doelen.

Daarnaast helpt de leerkracht de leerling bij het eigen maken van de regels door dit met hen te oefenen tijdens de gedragslessen (SWPBS).

Indien gezamenlijke pauze momenten mogelijk zijn, helpt de leerkracht de leerling bij het toepassen en eigen maken van de sociale regels tijdens de pauze.

De leerkracht signaleert gedrag bij de leerling en ondersteunen hen bij het reguleren van het gedrag. De leerkracht gebruikt kansrijke momenten om de leerling te begeleiden bij het maken van contact met andere leerlingen, de sociaal-emotionele vaardigheden te oefenen of situatie uit te tekenen (methode: Tekenen je gedrag).

Licht curatieve interventies

Indien een leerling storend gedrag vertoont in de klas of zichzelf niet meer in de hand heeft, wordt getracht deze situatie in de ruimte op te lossen.

Indien de leerling agressief gedrag laat zien wat maakt dat de situatie voor hemzelf/haarzelf of klasgenoten onveilig wordt, wordt de achtervang ingeschakeld en wordt deze leerling meegenomen naar een aparte ruimte binnen school. Daar gaat de achtervang medewerker of de leerkracht, indien mogelijk, het gesprek aan met de leerling om deze in zijn of haar gedrag te stabiliseren.

Met de focus op veiligheid kan het zijn dat de leerling gefixeerd of getransporteerd dient te worden. Al het personeel is middels de weerbaarheidstraining getraind om deze leerlingen op een veilige en passende manier te vervoeren of te fixeren. Hiervoor heeft ieder personeelslid een certificaat ontvangen. Nieuwe collega's ontvangen deze training zo spoedig mogelijk na hun aanstelling. Huidige collega's krijgen maandelijks een herhaling aangeboden.

Bij directe fysieke agressie richting het personeel en bij verwonding van het personeel behoudt school het recht om de leerlingen (tijdelijk) te schorsen van school.

Daarnaast wordt in deze klassen ook gebruik gemaakt van signaleringsplannen om tijdig preventief te kunnen handelen.

Klassenmanagement en ondersteuning

1. Aandacht en tijd

Groepsgrootte

- Individueel onderwijs
- 6-8 leerlingen die begeleid worden door een leerkracht, leerkrachtondersteuner (en pedagogisch medewerker).
- 8 leerlingen die begeleid worden door een leerkracht, leerkrachtondersteuner
- 8-10 leerlingen die begeleid worden door een leerkracht, leerkrachtondersteuner en/of onderwijsassistent.
- 10-14 leerlingen die begeleid worden door een leerkracht, leerkrachtondersteuner en/of onderwijsassistent.

Rol en intensiteit leerkracht/leerkrachtondersteuner (klassenleiding)

- De leerkracht verzorgt een onderwijsprogramma met een aantal dagdelen onderwijsassistentie/leerkrachtondersteuner
- De leerkracht en een fulltime leerkrachtondersteuner verzorgen samen het onderwijsprogramma zodat er voortdurend toezicht en nabijheid geboden kan worden.
- De leerkracht biedt individueel onderwijs buiten de klas
- De leerkracht biedt, naast de individuele begeleiding door een leerkrachtondersteuner, een onderwijsprogramma in de klas
- De leerkracht en leerkrachtondersteuner begeleiden/ondersteunen de leerlingen ook bij de praktijkvakken en oefenstage

Klimaat

- De klassenleiding zorgt voor veiligheid in nabijheid en voorspelbaarheid: fysieke nabijheid, overzicht over de groep, vaste routines en rituelen, grenzen stellen. De klassenleiding is externe regulator/co-regulator.
- Er is een leerkracht die basisvaardigheden aan leert om te kunnen functioneren in een schoolse setting.
- Er is een leerkracht die alert is op signalen van welbevinden van de leerling, deze in kaart brengt (triggers) en hier direct naar handelt (signaleringsplan).
- Er is een leerkracht die de leerling didactisch op of onder zijn niveau aanspreekt om overvragen te voorkomen.

- De klassenleiding heeft aandacht voor groepsprocessen en sociale interactie, zodat er een fijn groepsklimaat ontstaat.
- De klassenleiding zorgt voor succeservaringen op sociaal-emotioneel en didactisch gebied, hierbij staat stil en er structureel een beloningssysteem aan koppelt. De nadruk moet steeds gelegd worden op het positieve, steeds naar oplossingen zoeken met een open, observerende houding
- Er is een leerkracht die observeert om goed te kunnen afstemmen op de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen en om informatie te verzamelen over de ondersteuningsbehoefte van de leerling.
- Er is een leerkracht die de leerling helpt schakelen door schakelmomenten aan te kondigen, voor te bereiden en voorspelbaar te maken.
- Er is een leerkracht die individuele gesprekken met de leerling voert t.a.v. welbevinden en ontwikkeling en situaties evalueert.
- Er is een leerkracht die gedrag en situaties met de leerling evalueert.
- Er is een leerkracht die in staat is om te reflecteren op het eigen denken en handelen en beperkingen durven te onderkennen en daarover te communiceren.
- Er is een leerkracht die in staat is tot onvoorwaardelijke acceptatie van de leerling maar met heldere aansturing van diens gedrag.
- Bij incidenten handelt de leerkracht volgens agressieregulatietechnieken van de weerbaarheidstraining.
- De leerkracht draagt een alarmsysteem dat gebruikt kan worden in crisissituaties. Er is altijd achtervang aanwezig die kan inspringen in het geval van een crisissituatie.

Rol en intensiteit leerkrachtondersteuner/onderwijsassistent/pedagogisch medewerker (hier verder 'assistentie' genoemd)

- Er is fulltime assistentie aanwezig.
- Er is parttime assistentie aanwezig.
- De assistentie heeft als hoofddoel de jeugdige te begeleiden in het herkennen van zijn gedachten. Hij/zij benoemt de gedachten en laat de jeugdigen ervaren dat hij/zij gedachten heeft. Daarnaast wordt het zelf herkennen en verwoorden van gedachten gestimuleerd en positief bekrachtigd. Het leren vragen van hulp en het accepteren van externe regulatie staat voorop.
- De assistentie heeft als hoofddoel het probleemoplossend vermogen van de leerling te stimuleren. Ook het herkennen van toenemende spanning van de jeugdige en dit benoemen aan de volwassenen is van belang. Successen worden samen gevierd waardoor de zelfstandigheid en sturend vermogen van de jeugdige toeneemt.
- De assistentie heeft als hoofddoel de jeugdige te leren vooruit te kijken en zelf of op aansturing van de volwassenen het juiste gedragsalternatief in te zetten. Het leren zien wat goed gaat en zelf haalbare doelen stellen. Het leren plannen en organiseren van gedrag en het waarnemen van achterliggende gedachten en gevoelens staat in deze groep centraal.
- De assistentie ondersteunt de leerling door nabijheid te bieden, door de aandacht te leren richten op een taak, door de leerling de leerkracht om hulp te leren vragen, positief te bekrachtigen wanneer de leerling is afgeleid, door te letten op signalen van spanningsopbouw bij de leerling tijdens het werken en hierop te anticiperen.
- De assistentie ondersteunt de leerling bij het gebruik van de hulpmiddelen die samenhangen met het vergroten van het werktempo en time-management van de leerling.
- De assistentie ondersteunt bij de ontspanningsactiviteiten en leert de leerling zelf ontdekken en ervaren hoe om te gaan met spel al dan niet in samenwerking met een andere leerling.
- De assistentie helpt de leerling bij het toepassen en eigen maken van de sociale regels tijdens de pauze. Ze signaleert gedrag bij de leerling en ondersteunen hem bij het reguleren van het gedrag.
- De assistentie begeleidt en ondersteunt de leerling bij de persoonlijke verzorging.
- De assistentie begeleidt de leerling onderweg naar de time-in plek.
- Bij incidenten handelt de assistentie volgens agressieregulatietechnieken van de weerbaarheidstraining en/of DDG

Instructie

- Er wordt individuele instructie geboden op of onder het niveau van de leerling passend bij de individuele leerlijn.
- Er wordt instructie in een groepje van max. 2 leerlingen geboden op of onder het niveau van de leerling passend bij de individuele leerlijn

- Er wordt instructie in een groepje van max. 4 leerlingen geboden op of onder het niveau van de leerling passend bij de individuele leerlijn
- Er wordt instructie in een groepje van max. 6 leerlingen geboden op of onder het niveau van de leerling passend bij de individuele leerlijn
- Er wordt een klassikale instructie geboden.

Onderwijsprogramma

- Onderwijs is met name gericht op het aanleren van didactische vaardigheden en het volgen van de leerlijnen.
- Onderwijs is met name gericht op het aanleren van leervoorwaarden en de leerstofoverstijgende gebieden van het CED zoals leren leren, spelontwikkeling, zintuigelijke ontwikkeling en sociaal-emotionele ontwikkeling en in mindere mate op de basisvakken lezen, spelling en rekenen. Het leren vragen van hulp en het accepteren van externe regulatie staat voorop.
- Het onderwijs richt zich naast ontwikkelingsstimulatie op het aanleren van leervoorwaarden en schoolse vaardigheden. De nadruk ligt op leerstofoverstijgende gebieden van het CED. De basisvakken als lezen, spelling en rekenen zijn met name een middel om geleidelijk aan weer tot leren te komen.
- Het onderwijs richt zich naast ontwikkelingsstimulatie op het aanleren van leervoorwaarden en schoolse vaardigheden. De nadruk ligt niet meer alleen op leerstofoverstijgende gebieden van het CED, maar de basisvakken als lezen, spelling en rekenen worden aangeboden volgens de wettelijke norm.
- Het onderwijsprogramma is kent een grote afwisseling van didactisch en praktisch leren en bestaat 'Toeleiding richting dagbesteding'.
- Het VSO onderwijs is met name gericht op het aanleren van didactische vaardigheden en het volgen van de leerlijnen.
- Het VSO programma leert de leerling vaardigheden die gericht zijn op het vergroten van competenties die nodig zijn voor arbeidsmatige activiteiten en/of dagbestedingsactiviteiten (bijv. zelfstandig werken, nauwkeurig kunnen werken, werkzaamheden afronden, omgaan met frustratie, ordenen van werk enz.).
- Het VSO programma ligt de focus met name op het aanleren van schoolse vaardigheden en kennis (lezen, schrijven, rekenen enz), maar ook hier ligt de nadruk voor een groot deel op het praktisch handelend bezig zijn en in mindere mate op theoretische kennis en worden er ook praktijkvakken aangeboden.
- Er is een vast dagprogramma met vaste routines en visuele ondersteuning.
- Er is een vast dagprogramma met vaste routines en visuele ondersteuning dat iedere dag hetzelfde is.
- In het dagprogramma wordt inspanning afgewisseld met ontspanning, hiervoor zijn hulpmiddelen als een home-trainer, een ontspanningshoek, snoezelruimte, enz beschikbaar in of bij de klas en mag de leerling muziek luisteren, bewegen of computer wanneer dit nodig is om het stressniveau te verlagen.
- In de klas worden de interactiemogelijkheden voor de leerling geminimaliseerd, zodat er een basisklimaat van rust en overzicht heerst. Sociale situaties worden begeleid.
- In de klas wordt de samenwerking tussen leerlingen bevorderd en klassikale groepslessen aangeboden gebaseerd op Schoolwide Positive Behavior Support i.c.m. Kwink.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 30 minuten. De leerling kan 2 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 45 minuten. De leerling kan 2 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 15 minuten. De leerling krijgt daarna een ontspanningsactiviteit aangeboden
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 15 minuten. De leerling kan 2 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 15 minuten. De leerling kan 3 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.
- De duur van een activiteit/werkmoment in de klas bedraagt ongeveer 15 minuten. De leerling kan 4 werkmomenten achter elkaar werken en heeft daarna een ontspanningsactiviteit nodig.

2. Specifieke onderwijsmaterialen

- Didactisch materiaal wordt aangeboden als middel ter ondersteuning van het uitwerken van didactische taken en opdrachten.
- Didactisch materiaal wordt op of onder het niveau van de leerling aangeboden als middel om doelen op sociaal emotioneel niveau te halen (succeservaringen opdoen, zelfvertrouwen vergroten, executieve functies vergroten enz).
- Er is een klassikale leerlijn op didactisch gebied
- Er worden maximaal drie leerlijnen ingezet op didactisch gebied.
- Er zijn individuele leerlijnen op didactisch gebied.
- Er is een klassikale leerlijn op sociaal emotioneel gebied (sociaal leren en leren leren).
- Er zijn individuele leerlijnen op sociaal emotioneel gebied (sociaal leren en leren leren).
- Er is een visueel individueel dagprogramma.
- Er wordt gebruik gemaakt van een beloningssysteem op klassikaal niveau om het gedrag/taakwerkhouding van de leerling te stimuleren.
- Er wordt gebruik gemaakt van een beloningssysteem om het gedrag/taakwerkhouding van de leerling te stimuleren.

Er zijn:

- Materialen die de didactische ontwikkeling stimuleren:
 - Spel en constructie materiaal
 - Hulpmiddelen: rekenrekje, MAB materiaal, strategiekaarten, spellingkaarten etc
 - Stappenplan voor de taakwerkhouding
- Materialen die de sociaal emotionele ontwikkeling stimuleren:
 - KWINK-lessen
 - Stop-loop-praat procedure (SWPBS)
 - Reactieprocedure (SWPBS)
 - Lekker in je vel schema – signaleringslijst
 - Emotiemeter/Emocube/Prikkelmeter
 - Ademhalingsoefeningen
 - Teken je gedrag
 - Class-dojo
 - Individueel beloningssysteem
 - Stoplicht
 - Zelfmanagement: Check In – Check out (SWPBS)
 - Gedragscontract
- Materialen die duidelijkheid en voorspelbaarheid bieden:
 - Individueel dagprogramma in: voorwerp foto's picto's geschreven taal
 - Klassikaal dagprogramma in: voorwerp foto's picto's geschreven taal
 - Dagprogramma gevisualiseerd in: hele dag halve dag per aantal activiteiten
 - Time timer
 - Stoplicht
 - Vragenblokje/kaartje
- Materialen die structuur bieden (TEACCH-principes)
 - Eigen werkplek en werkkast met materiaal
 - Start en stop tabbladen
 - Materiaalbakjes
 - Verwerking en instructie verdeelt in deelstappen
 - Prikkelarme verwerkingsbladen (aangepast / vergroot)
- Materialen die sensorische prikkelverwerking reguleren (wordt op individueel niveau aangeboden)
 - Wiebelkussen, -kruk, balansbal
 - Koptelefoon
 - Whisperfoon
 - Drukkussen, verzwarringsvest, verzwarringsdeken
 - Bijtmaterialen
 - Friemelateriaal
 - Match- en sorteerspelletjes, puzzelen, sloopmateriaal, computerspelletjes om tot rust te komen

- Muziekluisteren
- Materialen die de communicatie ondersteunen
 - Pecs
 - Pictogrammen
 - Pecs
 - Foto's of ander visueel ondersteunend materiaal
 - Gebaren
 - Stappenplannen

3. Ruimtelijke omgeving

- Er is één klaslokaal/ruimte beschikbaar (basislokaal)
- Er zijn twee klaslokalen beschikbaar voor de klas: een basislokaal en een lokaal dat inzetbaar is voor aparte instructiegroepjes, ontspanningsactiviteiten (knutselen, tekenen, constructiemateriaal enz.) of stressreducerende activiteiten (snoezelen, home-trainer, sloopmateriaal enz.)
- In het basislokaal zijn de visuele omgevingsprikkelers geminimaliseerd.
- Er is een basislokaal met een eigen Time-in beschikbaar voor stressreducerende activiteiten (muziek luisteren, lezen, filmpje kijken enz.) of om individueel te kunnen werken.
- Deze leerling heeft letterlijk ruimte nodig, niet te dicht bij andere leerlingen. Dit zorgt voor minder stress en nodigt minder uit om elkaar fysiek uit te dagen. De leerling heeft zijn eigen afgebakende werkplek met voldoende individuele ruimte en zijn eigen werkmateriaal in een eigen kast staan.
- Er is een eigen time-in plek in de klas waar de leerling onder toezicht tot rust kan komen.
- Er is bij de klas een aparte afsluitbare werkruimte in de directe nabijheid van de klas beschikbaar waar de leerling individueel en rustig kan werken
- Er is bij de klas een aparte ruimte in de directe nabijheid van de klas beschikbaar die de leerling als Time-in kan gebruiken (PAD-plek)
- Er is een Ontspanningsklas binnen de school beschikbaar waarin de leerling onder continu individuele begeleiding een ontspanningsmoment aangeboden kan krijgen om spanning te voorkomen of te reduceren.
- Er is een Achtervang ruimte binnen de school beschikbaar waarin de leerling onder individuele begeleiding een time out krijgen. Dit is afgebakende werkplek met continu begeleiding.
- Er is een Time-out binnen de school beschikbaar waarin de leerling onder individuele begeleiding een time out krijgt. Dit is een prikkelarme ruimte met een zachte groene stoel, waar camera toezicht is en directe nabijheid van een medewerker van school.
- De leerling maakt gebruik van de verschillende praktijklokalen van de school voor praktijklessen en arbeidstraining.
- Er is een afgebakende speelplaats waar leerlingen in een kleine groep (max. 10 leerlingen) buiten kunnen spelen.
- Er is een afgebakende speelplaats waar leerlingen in een kleine groep (max. 16 leerlingen) buiten kunnen spelen.
- Er is een afgebakende speelplaats waar leerlingen in een kleine groep (max. 24 leerlingen) buiten kunnen spelen.
- De P.I. School ligt in een rustgevende bosrijke omgeving. Leerlingen kunnen, wanneer dit voldoende is ingetraind, een rondje lopen in de directe nabijheid van school om tot rust te komen.

4. Expertise

P.I. School Hondenberg maakt onderdeel uit van Expertisecentrum De Hondenberg

- De klassenleiding maakt onderdeel uit van kernteam rondom de leerling van het expertisecentrum De Hondenberg, waarbinnen regelmatig overleg is:
 - Er is dagelijks overleg met groepsbegeleiding over de ontwikkeling van de leerling, zijn gemoedstoestand, dagelijkse voorvallen, interventies die zijn ingezet enz
 - Er is tweewekelijks/maandelijks overleg met de regiebehandelaar om de ontwikkeling van de leerling te evalueren en waar nodig bij te stellen op grond van de ervaringen
- De klassenleiding heeft expertise op het gebied van LVB-leerlingen.
- De klassenleiding heeft expertise op het gebied van emotieregulatie problemen.
- De klassenleiding heeft expertise op het gebied van gedrag en psychiatrische problematiek (o.a. ASS, ADHD, Gilles de la Tourette, Reactieve hechtingsstoornis, Depressie, Angsten).

- De leerkracht heeft de Master SEN opleiding gedaan en zijn gecertificeerde experts op het gebied van gedrag.
- Er is een expertise op het gebied van Sensorische prikkelverwerkingsproblematiek,
- Er is een expertise op het gebied van Traumasensitief onderwijs.
- Er is een gedragskundige vanuit PI School Hondsborg gekoppeld aan de klas om te ondersteunen bij gedragsvraagstukken
- Er is een gedragskundige vanuit PI School Hondsborg en een gedragskundige van De Hondsborg gekoppeld aan de structuurklassen om voortdurend aan kwaliteitsverbetering te doen.
- Er is inzet van de IB-er bij het realiseren van een passend onderwijsaanbod
- Verhoogde inzet van de IB-er bij het realiseren van een passend onderwijsaanbod
- Er is inzet van de RT-er bij het realiseren van een passend onderwijsaanbod

5. Samenwerking met andere instanties.

- De leerling is opgenomen bij Observatiecentrum de Hondsborg. Vanuit De Hondsborg is de regiebehandelaar en de persoonlijk begeleider van de leerling nauw betrokken bij de klas en wordt er informatie uitgewisseld om elkaar zo van handelingsadviezen te voorzien.
- De leerling woont thuis wonen en bij deze leerling is regelmatig overleg met ouders, gemeente en overig betrokken hulpverlening.
- De leerling verblijft bij een andere zorginstantie (bijv. Amarant). Ook bij deze leerling is regelmatig overleg met ouders, gemeente en overig betrokken hulpverlening.
- Er wordt kinderoefentherapie ingezet voor de leerling en er is zes wekelijks overleg met de klassenleiding en/of gedragskundige van school (naast de wekelijkse overdrachtmomenten).
- Er wordt logopedie ingezet voor de leerling en er is zes-wekelijks overleg met de klassenleiding en/of gedragskundige van school (naast de wekelijkse overdrachtmomenten).
- Er wordt psychomotore kindetherapie ingezet voor de leerling en er is zes-wekelijks overleg met de klassenleiding en/of gedragskundige van school (naast de wekelijkse overdrachtmomenten).
- Er is samenwerking met andere hulpverleners zoals IDRIS, Zorg Okee, MEE, Veilig thuis, Jeugdbescherming (voorheen BJZ), William Schrikker Groep.
- Er wordt gestreefd naar een goede afstemming met ouders/verzorgers/gezinsvoogd. Iedere 2 weken wordt er een nieuwsbrief gestuurd naar de ouders/verzorgers.
- Er is samenwerking met het samenwerkingsverband
- Er is samenwerking met een onderwijsconsulent
- Er is samenwerking met een onderwijszorgconsulent
- Er is samenwerking met een leerplichtambtenaar

6. Grenzen aan het onderwijs

In dit hoofdstuk beschrijven we wat onze grenzen zijn ten aanzien van onze mogelijkheden om een passend onderwijsaanbod te kunnen bieden. Daarbij kijken we naar de volgende aspecten. Binnen deze aspecten zal altijd nog ruimte zijn om in overleg te treden met P.I. School Hondsborg. We willen ons ruimdenkend opstellen en hebben het streven om in alle gevallen te kijken naar mogelijkheden.

6.1 Veiligheid en storend gedrag

P.I. School Hondsborg is een school voor (Voortgezet) Speciaal Onderwijs gericht op leerlingen met gedragsproblemen. Echter, ook binnen onze school kunnen we handelingsverlegen raken bij bepaald gedrag van leerlingen, wat betekent dat wij op dat moment aan die leerlingen geen onderwijs kunnen bieden. Het gaat hierbij om:

- Leerlingen waarbij de psychiatrische en/of gedragsproblematiek dermate op de voorgrond staat waardoor ze niet in staat zijn om in een groep te functioneren of alleen met directe 1-op-1 nabijheid. Deze leerlingen eerst een stabilisatiefase op de woning zullen moeten doorlopen alvorens te kunnen starten op school. Een leerling is pas in staat om onderwijs te volgen wanneer deze, kijkend vanuit het crisisonwikkelingsmodel, in de 'Ontspanningsfase/Evenwichtsfase' zit. Ook wel fase 'Groen' of fase '0' genoemd. Wanneer een leerling zich voortdurend in fase 1 (oranje) 'Angst voor controleverlies', of fase 2 (rood) 'Gedeeltelijke controleverlies' bevindt, is de angst of woede zo groot dat er een versmalling of geen realiteitsbesef aanwezig. De leerling is de controle kwijt en daardoor niet in staat om te functioneren in een groep. Voor sommige leerlingen is bij de opname op De Hondsborg al duidelijk dat er eerst een stabilisatiefase nodig is alvorens ze onderwijs kunnen volgen, bij andere leerlingen blijkt dit pas wanneer ze zijn opgenomen. Er zal in geval van stabilisatiefase altijd uitvoerig en regelmatig contact zijn met de regiebehandelaar. Daarnaast geldt voor alle leerlingen op de P.I. school dat wanneer zij 's ochtends bij de start van school binnenkomen in fase 1 of 2, zij op dat moment ook onvoldoende in staat zijn om het lesprogramma te volgen. Zij zullen eerst terug moeten keren in fase 0 alvorens ze kunnen aansluiten bij de les in de klas. Voor de residentiële leerlingen geldt dat zij samen met de groepsbegeleiders terug naar de observatiewoning gaan tot ze zijn teruggekeerd in fase 0. Voor de externe leerlingen geldt dat zij in de achtervanguimte of het ontspanningslokaal tot rust kunnen komen tot ze zijn terug gekeerd in fase 0.
- Leerlingen welke ten tijde van de schoolgang dermate onveilig gedrag laten zien, waarmee de veiligheid van de leerlingen zelf, de omgeving/medeleerlingen/klassenleiding in gevaar komt.

6.2 Leerbaarheid/Onderwijsniveau

P.I. School Hondsborg is van oorsprong een ZMOK-school met een verbrede toelating voor ZML-leerlingen. Dit betekent ook dat aan bepaalde doelgroepen leerlingen geen passend onderwijsaanbod geboden kan worden.

- De P.I. School heeft niet de kennis en beschikt niet over het onderwijsaanbod voor leerlingen die op het niveau van de Plancius leerlijn werken. P.I. School Hondsborg is in staat om voor leerlingen vanaf niveau 1 van de ZML-leerlijn een passend onderwijsaanbod te bieden. Dit onderwijsaanbod wordt echter alleen aangeboden aan leerlingen binnen het onderwijszorgarrangement van de P.I. School. Binnen deze kleine onderwijsgroepen kan voldoende nabijheid en ondersteuning geboden kan worden aan deze leerlingen. Binnen school is onderwijs mogelijk op de ZML leerlijn vanaf niveau 3 à 4 aan te bieden, dit afhankelijk van de mate van zelfredzaamheid.
- De P.I. School kent ook zijn grens voor leerlingen die onderwijs op HAVO/VWO niveau volgen. Voor leerlingen die op MAVO of VMBO-niveau onderwijs volgen kan de P.I. School wel een onderwijsprogramma aanbieden voor de AVO-vakken en een aantal praktijkvakken, maar wordt er geen diplomagericht onderwijs geboden.
- Ten aanzien van nieuwkomers met een migratie-achtergrond beschikt P.I. School Hondsborg niet over de expertise om aan deze leerlingen een passend taalprogramma aan te bieden. Deze leerlingen zijn vooralsnog aangewezen op de zogenaamde 'Taalklas' of 'ISK-klas'. Wanneer leerlingen minimaal 1 jaar taalonderwijs gevolgd binnen een dergelijke klas en beschikken over enige kennis van de Nederlandse taal, kan P.I. School Hondsborg wel iets voor deze leerlingen betekenen.

Hierin kan de kanttkening geplaatst worden dat door de inzet van ondersteuning middels een taalcoach bekostigd door het samenwerkingsverband er wel mogelijkheden bestaan voor het doen van een passend aanbod. Daarnaast is P.I. School Hondsborg zich aan het professionaliseren door een samenwerking aan het gaan in uitwisseling van expertise met de taalschool.

- Tevens kan P.I. School Hondsborg geen onderwijs bieden aan leerlingen die over onvoldoende school- en leervoorwaarden voldoen. Momenteel wordt voor leerlingen die intern geplaatst zijn hiervoor een OZA traject aangeboden waarin school- en leervoorwaarden geobserveerd worden. P.I. School Hondsborg heeft het streven een observatie instrument te ontwikkelen om deze voorwaarden in kaart te kunnen brengen.

6.3 Medisch/lichamelijk problematiek

Binnen P.I. School Hondsborg is een team van EHBO-geschoolde leerkrachten aanwezig die in geval van medisch handelen eerste hulp kunnen bieden. In geval van risicovolle medische handelingen of somatische problematiek waarbij één of meer specifieke verpleegkundige handelingen nodig zijn en voortdurende zorg in de nabijheid nodig is, is P.I. School Hondsborg niet de aangewezen school om passend onderwijs te kunnen bieden en zal een leerling doorverwezen worden naar het Mytylonderwijs.

Tevens hebben alle leerkrachten een cursus medicatie verstrekken gevolgd.

Ook voor leerlingen met ernstige gehoorproblematiek en/of spraakmoeilijkheden die in de communicatie afhankelijk zijn van gebarentaal en/of liplezen ontbreekt op P.I. School Hondsborg de expertise om aan deze leerlingen passend onderwijs te bieden. Deze leerlingen worden verwezen naar cluster 2 onderwijs of eventueel naar het ZML onderwijs.

6.4 Suïcidaliteit

Op Observatiecentrum De Hondsborg worden ook jeugdigen opgenomen waarbij sprake is van suïcidaliteit. Wanneer er geen acute dreiging is van suïcide kunnen deze jeugdigen onderwijs volgen op P.I. School Hondsborg, maar is er een kort lijntje met de regiebehandelaar over de signalen die de leerling geeft. Op het moment dat er sprake is van een acute dreiging van suïcide en de leerling is op school, mag de leerling nooit alleen gelaten worden en moet de leerling zo spoedig mogelijk uit de situatie gehaald worden. De leerling wordt dan door twee medewerkers van De Hondsborg begeleid naar de groep. De leerling blijft op dat moment op de groep om de eigen veiligheid en veiligheid van andere leerlingen op school te waarborgen.

Wanneer P.I. School Hondsborg bij een externe leerling te maken heeft met een acute dreiging van suïcide wordt de leerling door twee medewerkers van school naar een aparte ruimte gebracht en wordt contact opgenomen met de ouders van de leerling en met de crisisdienst van de GGZ.

Zolang acute dreiging van suïcide aanwezig is, volgt de leerling geen onderwijs. Zodra de acute dreiging van suïcide geweken is, is afstemming nodig met de betrokken hulpverlening op welke wijze de schoolgang weer gecontinueerd kan worden.

6.5 Seksueel overschrijdend gedrag

Binnen Observatiecentrum De Hondsborg worden ook jeugdigen opgenomen die te maken hebben gehad met seksueel misbruik. Van sommige van deze jeugdigen is bekend dat zij zelf seksueel wervend gedrag laten zien. Bij deze jeugdigen kan het nodig zijn dat de jeugdige continu in het zicht moet blijven en er een vier-ogen-beleid (nooit alleen zijn met één volwassene) noodzakelijk is om de veiligheid van de jeugdigen, maar ook van de begeleidende volwassene te waarborgen. Dit geldt niet alleen voor de situatie op de observatiegroep, maar ook voor de schoolsituatie. Dit is wat P.I. School Hondsborg mogelijk in verband met de personele bezetting niet kan garanderen. Er zal in deze situaties een zorgmedewerker mee naar school moeten komen. Wanneer dit niet georganiseerd kan worden, kan de leerling geen onderwijs volgen op de P.I. School.

Literatuurlijst

Beer, Y. (2011). De kleine gids: Mensen met een licht verstandelijke beperking. Alphen aan de Rijn: Kluwer.

Caufmann, L., & van Dijk, D. J. (2011b). Handboek oplossingsgericht werken in het onderwijs (2de editie). Den Haag, Nederland: Boom Lemma.

Kaldenbach, Y. (2015). DSM-5 Whitepaper. De verstandelijke beperking (verstandelijke ontwikkelingsstoornis) in de DSM-5.

Overveld, K. van (2017). SEL. Sociaal-emotioneel leren als basis. Huizen: Uitgeverij Pica.

Verheij, F. & Doorn, E.C. van (2008). Ontwikkeling en leren. Psychiatrie op school. Assen: Koninklijke Van Gorcum.

NJI. Licht verstandelijk beperkte jeudigen.

Bijlagen

Bijlage 1

Karakter van de school

Denominatie	De denominatie van een school zegt iets over de levensbeschouwing of religieuze overtuiging waarop het onderwijs binnen die school (mede) is gebaseerd. Zo zijn er rooms-katholieke, protestants-christelijke en joodse scholen, maar ook openbare scholen die voor alle leerlingen toegankelijk zijn, ongeacht welke levensbeschouwelijke of religieuze achtergrond zij hebben. Binnen het begrip 'denominatie' kunnen scholen daarnaast van elkaar verschillen door de visie over onderwijs en opvoeding waaraan een school zich verbindt (bijvoorbeeld montessori-en jenaplanscholen). Uit: www.scholenkeuze.nl
Onderwijsconcept	Een school geeft het onderwijs volgens een onderwijsconcept dat het beste past bij haar visie op onderwijs. Een concept is een allesomvattend idee waarin de visie op leren: de ontwikkelingsfase binnen het leren, welke eigenschappen leren heeft, hoe leren plaatsvindt en in welke context dat op zijn best kan, enzovoort, tot een systeem is uitgewerkt. Het onderwijsconcept richt zich op het leren in een onderwijscontext. Voorbeelden van een onderwijsconcept zijn oude bekenden als 'Montessorionderwijs', 'Daltononderwijs', maar ook 'competentiegericht leren', 'projectonderwijs' en 'constructivistisch onderwijs'. Traditioneel onderwijs Een aantal uitgangspunten en kenmerken van het traditionele onderwijs kent een lange historie, die teruggaat naar de scholen die in Nederland zijn ontstaan na de invoering van de diverse schoolwetten en (uiteindelijk) de Leerplichtwet. Deze scholen zijn oorspronkelijk gevormd naar het model van 'fabrieken' (Robinson, 2010), waarin kinderen van dezelfde leeftijd ('hetzelfde bouwjaar', Robinson, 2010) bij elkaar worden gezet, die aan het eind van het schooljaar allemaal aantoonbaar dezelfde kennis en vaardigheden verworven moesten hebben. Hoewel het traditioneel onderwijs sinds die tijd de broodnodige onderwijsvernieuwingen heeft ondergaan (meer passend onderwijs, aandacht voor zelfstandig werken), zien we dat in veel traditionele scholen dit systeem nog altijd het fundament vormt voor het onderwijs dat daar gegeven wordt. Uit: www.cultuurprofielnscholen.nl , www.basisonderwijs.nu
Schooltypering	Schooltypering volgen Indiceren Volgens Ondersteuningsbehoeften (IVO) <ul style="list-style-type: none">- <u>De netwerkschool</u> biedt alleen een basisniveau van speciale onderwijsondersteuning. Voor leerlingen met ingewikkelder onderwijsbehoeften wordt al snel een beroep gedaan op speciale scholen en zorginstellingen. Het resultaat hiervan is dat de school voor maximaal een kwart van alle leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften (0-25 procent) adequate speciale onderwijsondersteuning in huis heeft.- <u>De smalle ondersteuningsschool</u> wil er in principe zijn voor alle leerlingen in het dorp of de wijk. Daartoe worden de nodige aanpassingen in de pedagogiek en de didactiek toegepast. Wanneer de onderwijsbehoeften van leerlingen complexer worden, zijn ze echter beter af op een speciale school, waar meer specialistische hulp kan worden gegeven. Het resultaat is dat deze scholen voor ongeveer een kwart tot de helft van alle leerlingen met speciale onderwijsbehoeften(25-50 procent) passende onderwijsondersteuning kunnen bieden.- <u>De brede ondersteuningsschool</u> kan vanuit overtuiging vele leerlingen met uiteenlopende onderwijsbehoeften (leer-, gedrags- en fysieke behoeften) aan. Een deel van de leerkrachten is getraind in het omgaan met leerlingen met speciale onderwijsbehoeften. Alleen bij uitzonderlijke

	<p>onderwijsbehoeften van leerlingen loopt de school tegen haar grenzen aan. Resultaat: de school is in staat om de helft tot driekwart van alle leerlingen met speciale onderwijsbehoeften (50-75 procent) passende ondersteuning te bieden.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>De inclusieve school</u> staat bekend om de rijke speciale onderwijszorg die zij samen met andere relevante zorginstellingen biedt. De speciale onderwijszorg is een integraal onderdeel van de schoolorganisatie en is geïnternaliseerd in de pedagogisch-didactische benadering van de teamleden. Het resultaat is dat deze school driekwart tot alle leerlingen met speciale onderwijsbehoeften (75-100 procent) passende onderwijsondersteuning kan bieden. <p>Uit: www.plein013.nl</p>
<p>Schooltypering Speciaal (Basis) Onderwijs</p>	<p>De doelgroepenschool is <i>aanbodgericht</i>. De voorziening richt zich op een specifieke doelgroep zoals leerlingen met een lichamelijk beperking, een verstandelijke beperking, langdurig zieken etc.. Kenmerkende uitgangspunten en opvattingen bij een doelgroepenbenadering:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de doelgroep heeft betrekkelijk uniforme onderwijsbehoeften; - leren in homogene groepen van leerlingen met de betreffende onderwijsbehoeften heeft de voorkeur; - de expertise die de doelgroep nodig heeft, vraagt een omgeving van een specialistische voorziening. <p>De integratieve school is <i>vraaggestuurd</i>. De voorzieningen worden in aanvulling op de mogelijkheden van de reguliere scholen ingezet. Er zijn meerdere specialismen binnen deze school beschikbaar en de school is in staat om haar voorzieningen als het ware om de reguliere scholen heen te brengen. Kenmerkende uitgangspunten bij een integratieve benadering:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de onderwijsbehoeften van leerlingen worden niet geordend naar medische en/of psychologische kenmerken, maar naar onderwijsbehoeften, ingedeeld op vijf velden; - leren in heterogene groepen van leerlingen met verschillende onderwijsbehoeften heeft de voorkeur; <p>de inzet van de expertise die sommige leerlingen nodig hebben heeft een meerwaarde ook voor leerlingen die een dergelijke behoefte niet zo specifiek hebben.</p>